

בירור השיר

והוא בירור מעמיק ויסודי בעניין
אמיתת וחשיבות ה'פתק'
ששלח מוהר"ן מברסלב זיע"א
לר' ישראל בער אודסר זצ"ל

תוכן עניינים

ג.....	הקדמה
ז.....	דברי פתיחה
כא.....	למאי נפקא מינה
ל.....	התועלת שמקבלים מכך
לו.....	לא להתבלבל
לו.....	מדוע אנ"ש לא קבלו את הפתק
מא.....	מקום לטעות
מג.....	חובת החיפוש
נ.....	התבטלות מוחלטת
נא.....	איש פשוט
נא.....	המתקרבים
נב.....	השתלשלות הקבלה מרבנו
נה.....	דעתו צלולה
נו.....	ענין חלל הפנוי

הוצאת: "השבת של ר' נחמן מברסלב"

054-8484486

© כל הזכויות שמורות

וכן ניתן להשיג את שאר הספרים:

קיום התורה, אי"י ישראל, לראות באב"י הנחל,
ספר המידות עם סידור, ליקוטי רפואות.

הקדמה

הנני בעזרת ה' יתברך להעלות בכתב קצת ברור בנושא הפתק של ר' ישראל דב זצ"ל, ושם החדש של רבנו, באפן פשוט כפול משלש מרבע, ומה זה שיק לנו.

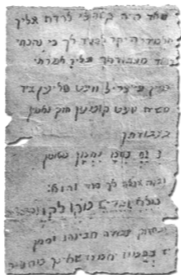
'ברור' זה, הוא מה שעלה בידי בעזרת ה' יתברך אחר הבלבולים שהיה לי בזה, וכן בוכוחים עם חברים מקשיבים, כמובן במטרה לבקש האמת, וישבתי דעתי בכונה לבקש האמת לפי השגתי, והא לך מה שהאיר ה' עיני בזה.

באמת בכל דבר שבקדשה, עקר מה שצריך הוא ה'אמונה', ובפרט בדבר שכל יהדותו תלוי בזה, שהוא ההתקרבות לצדיק האמת, הנקדת האמת שבין הצדיקים, ובכלל זה ההתקרבות לתלמידיו האמתיים צריך לזה אמונה, ולא לבלבל עצמו יותר מדאי לחקר אחריהם, שסוף כל סוף ישאר בקושיות שאין עליהם

תְּשׁוּבָה וְצָרִיךְ אֲמוּנָה, כְּמוֹ שְׁכָתוּב בְּ'לְקוּטֵי מוֹהַר"ן'
הַרְבֵּה, מֵעַנִּין קוֹשְׁיֹת שֵׁישׁ עַל הַצְּדִיקִים, שְׁכַךְ רְאוּי
וַיְפֹה, שְׁלֹא יוּכַל לְהִתְקַרֵּב אֶלֶּא הָרְאוּי לְזֶה, וְעוֹד
טְעָמִים הַמִּפְזָרִים בְּסִפְרֵי רַבְּנֵנוּ, אֶלֶּא מִטְּרַת דְּבַרֵּינוּ
לְהַבְהִיר קִצֵּת כְּמָה דְּבָרִים פְּשׁוּטִים, שְׁאֲנִי רוֹאֶה שֵׁישׁ
בְּזֶה חֶסְרוֹן יְדִיעָה, שְׁאַחַר הַהֶעֱמָדָה עַל הָאֲמֶת, בּוֹדֵאֵי
יִתְעַנְּגוּ בּוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל לֵב. שְׁזֶה בְּחִינַת אֲמוּנָה עִם 'דַּעַת'.

דְּבַר פְּשׁוּט, שְׁכָּל זֶה אֵין בּוֹ תוֹעֵלַת לְמִי שְׁכַבֵּר
הַחֲלִיט בְּדַעַתוֹ אֶת שִׁיטְתוֹ בְּזֶה וְכוֹנְנָתוֹ רַק לְמִצָּא שְׁכֵן
הוּא כְּסִבְרָתוֹ, אִף שֶׁהַחֲלִטְתּוֹ הוּא לְשֵׁם שְׁמַיִם לְפִי
דַּעַתוֹ. וְדְבַרֵּינוּ כִּאֵן הוּא לְמִבְקֵשׁ הָאֲמֶת בְּ'אֲמֶת', וּמִבְטֵל
אֶת עֲצָמוֹ אִף אִם הַמִּסְקָנָא אֵינָהּ לְפִי נֹחִיּוֹת שְׁלוֹ.

אֲנִי מִבְקֵשׁ מִכָּל מִי שִׁיגִיעַ קוֹנְטְרַס זֶה לְיָדוֹ, שִׁידָאג
לְשֹׁמֵר שְׁלֹא תִשְׁזַפְּהוּ עֵין זֶר, שְׁאֵין לְבוֹ שְׁלֵם עִם דְּבַרֵּינוּ
אֶלֶּה, מִטְעָמִים מוֹבְנִים.

מאוד היה קשה לי לרדת אליך
 תלמידי היקר להגיד לך כי נהנתי
 מאוד מעבודתך ועליך אמרתי
 *מיין פייעריל וועט טלען ביז
 משיח וועט קומען חזק ואמץ
 בעבודתך

נְהַיְתָה נְחִמָּה נְחִמָּן מֵאִוֶּמֶן
 וּבִזָּה אֲגַלֶּה לְךָ סוּד וְהוּא:
 מלא וגדיש מקו לקו (פצפציה)
 ובחזוק עבודה תבינהו וסמן
 י"ז בְּתַמּוּז יֵאמְרוּ שְׂאִינְךָ מֵתַעֲנָה

*האש שלי תוקד עד ביאת המשיח

RABBI MOSES FEINSTEIN
455 F. D. R. DRIVE
New York, N. Y. 10022
OffRegion 7-1222

משה פיינשטיין
ר"ם תעמלת ירושלים
בגוד יתק
ג"ח

לכבוד אחינו בני ישראל, בניהם שלום וברכה וב"ט,
באתי בזה להמליץ על הגאון ר' ישראל דוב אודסער שליט"א, שבה לכאן
מארצנו הקדושה, ורגשותי עמו לפני חג הפסח, וראיתי את סודי שיש
לו, דבר נפלא מאד.

בזה איש חשוב מאד, ויש לו ידיעות גדולות בחכמת התורה, וכדי
לקבלו בכבוד הראוי, ולהפכו כפי שצריך, בפרט ברצונו להפיץ
מספרי האדמו"ר רבינו נחמן מברסלב זצ"ל, וכל אלו שיעזרו, יתברכו
בכל הברכות.

יש לי גם נאמן על החסום לכבוד החברה, בני יידי ש"ס.

משה פיינשטיין

I am writing on behalf of a most unusual individual, Yisroel Dov Odesser shlita, from Israel. This individual has a Goan in Torah. I had the pleasure of recently meeting with him and was inspired by a secret document which he possesses. Rabbi Odesser is soliciting funds to enable him to print Rabbi Nachman's reforms, and it is a great mitzvah to assist him in this endeavor. Hashem will reward all those that so assist him.

M. Feinstein
Rabbi Moshe Feinstein

המלצת הרב משה פיינשטיין זצ"ל

לכבוד אחינו בני ישראל, בברכת שלום וברכה...
באתי בזה להמליץ על הגאון ר' ישראל דוב אודסר
שליט"א, שבא לכאן מארצנו הקדושה, ופגשתי
עמו לפני חג הפסח, וראיתי פתק סודי שיש לו,
דבר נפלא מאד.

הוא איש חשוב מאד, ויש לו ידיעות גדולות
בחכמת הקבלה, וכדי לקבלו בכבוד הראוי,
ולתומכו כפי שאפשר, בפרט ברצונו להפיץ
מספרי האדמו"ר רבינו נחמן מברסלב זצ"ל, וכל
אלו שיעזרו, יתברכו בכל הברכות...

דברי פתיחה

א ספור הדברים ידוע ומפרסם, כפי שספרו ר' ישראל בעצמו, בשיחותיו המוקלטות גם ידוע גדל צדקתו ועבודתו ותמתו של הצדיק ר' ישראל, מימי נעוריו עד זקנתו, כלן שוין לטובה, והם פשוטים וברורים למי שראה בספריו ושיחותיו בעין אמת וטעם את היין הונגארי של רבנו, ואותו יבין גם כן שהיה לו השגה נפלאה יוצא מן הכלל בענין רבנו, "דעם רבינס זאך" [הענין של הרבי], ובעקר נפלא התמימות והאמונה שהיה לו בהצדיק, בבחינת מה שכתב בתורה קכ"ג: 'העקר לבטל עצמו לצדיק הדור ולהשליך מאתו כל החכמות ולסלק דעתו כאלו אין לו שום שכל בלעדי אשר יקבל מהצדיק, וכל זמן שנשא אצלו שום שכל, אינו בשלמות ואינו מקשר להצדיק'. וידוע עד כמה השתוקק אפלו ר' נתן עצמו לזכות לזה בשלמות, כמו שאמר קדם פטירתו שאין מתירא מהדין וחשבון רק

על מה ששָׁמָא לא יצא ידי חובת התמימות של רבנו. וכל מה שזָכָה ר' נתן כל כֶּף יותר מְשָׁאֵר התלמידים, שִׁסְמַךְ רַבְּנוּ יָדְיוֹ עָלָיו, הִיָּה רק מחמת שאחר שנתקרב לרבנו והפיר גדלו, סלק כל שכלו לגמרי. ואף שהיו בין התלמידים גדולים וטובים יותר ממנו - לא זכו לבטל עצמם כל כֶּף בבחינה זו, כמו שאמר כן על עצמו, כִּידוּעַ כָּל זֶה בֵּין אַנְשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ. ובדורנו זה - לפי ראות עיני בשר שלנו - הִיָּה ר' ישראל המבחר בזה - כִּפִּי שִׁידוּעַ גָּדֵל מְסִירוֹת נִפְשׁוֹ לְהִתְקַרֵּב לְרַבְּנוּ לְמַעַלָּה מֵהַשְּׁגָתוֹ, וּמְסִירוֹת נִפְשׁ לְקָרֵב אֲנָשִׁים רְחוּקִים לְגַמְרֵי - לְתַחַת כִּנְפֵי הַשְּׂכִינָה, שֶׁלֹּא הִשִּׁיג בְּזֶה שׁוֹם כְּבוֹד, אֲדַרְבָּא - בְּזִיוֹנוֹת עֲצוּמוֹת, כְּמוֹ שֶׁיִּכּוֹל כָּל אֶחָד לְהוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ כָּל זְמַן אַחַר הַחֲקִירָה קֶצֶת וְהַעִיּוֹן בְּסִפְרִים, (האזן לסיפור קורות חייו מימי ילדותו והתקרבותו לרבנו הק', בשיחותיו המוקלטות).

ב גם יש לראות גדל השגתו בגדלת רבנו, ממכתביו היקרים (שנעשה מזה החבור 'אבי הנחל'), שֶׁכִּמְעַט לֹא מְצִינּוּ בֵּין אַנְשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ דְבוּרִים כְּאֵלֶּה, בְּנוֹסָף לְגֵדֵל בְּקִיאוֹתוֹ בְּסִפְרֵי רַבְּנוּ וְר' נָתָן הַנֶּרְאָה מִשָּׁם.

ואחר כל זה אין כל כך תמה אשר בו בחר רבנו לגלות על ידו סוד הנורא של הגאולה, והסמיכה - שמה שאמר מלפני יותר ממאה שנים 'מיין פייערל וועט טליען ביז משיח וועט קומען' [האש שלי תוקד עד ביאת משיח] - כון בזה עליו!.

ויש לצין כאן את דברי 'לקוטי הלכות' (הלכות שבת ז), שכתב שכל מה שסובלים יותר בזיונות ושפיכות דמים על ההתקרבות - אז מאיר יותר ויותר את הנקדה עליונה בחינת משה - חמה - הרב, אל נקדה תחתונה בחינת יהושע - לבנה - התלמיד, הינו שבזה נקרא יותר בשם 'תלמיד', שבזה יש הבנה קצת ללשון 'תלמידי היקר', שלא מצינו סגנון זה בכתבי רבנו.

ג והנה ענין הערעור על זה שכאלו ידי בשר ודם שלטו בו. בראשונה, כפי הנראה לעינים מה שמתנגדים על זה ההמון ואנשי שלומנו בכללם - הוא על פי רב - מחמת הרצון מתחלה להתנגד, ולא שבררו לעצמם כל זה עם כונה לברר האמת לאמתה בלי שום מטרה מראש, כמו שיכולים לזכח שכן הוא אחר המשא ומתן עם העולם.

וּבַעֲקֶר, הַהֲתַנַּגְדוֹת הוּא בְּאוֹתָם שֶׁגִּדְּלָתוֹ שֶׁל רַבְּנוּ
 רַחֲוִיקָה מִדַּעְתָּם, וְלָבָם חֶלֶק מִכָּל מַה שֶׁמִּבְּאֵר
 אֶצְלָנוּ, בְּפָרֵט בְּשִׂיחוֹת הָרִ"ן וְחַיֵּי מוֹהֲרָ"ן וְכַתְּבֵי ר'
 אַבְרָהָם זצ"ל, שֶׁכֵּן הוּא לְדַאֲבוּנָנוּ בְּחֶלֶק גָּדוֹל
 מֵהִנְקָרָאִים 'בְּרִסְלָב'ע חֲסִידִים', וְכִמוֹ שֶׁהֲתַאֲוֵן כָּבֵד
 בְּזִמְנוֹ ר' אַבְרָהָם בְּאֶחָד מִמְּכַתְּבָיו (הַנִּדְפָס בְּסוּף כּוֹכְבֵי אוֹר
 הוֹצֵאת מִשַׁךְ הַנַּחֵל - וּויִצְהַנְדֵּלר), שֶׁכָּתַב שָׁם עַל מַה שֶׁהֲרִיבָה
 מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר עִמָּהֶם מִגִּדְּלַת רַבְּנוּ,
 שֶׁרַחֲוִיקָה הִיא מִדַּעְתָּם, וְכֵן הוּא בְּזִמְנָנוּ שֶׁהֲרִיבָה אֵין
 סוּבְלִים הַדְּבוּר בְּעִנְיָנִים אֵלוֹ וּמְרַחֲיִקִים אֶת זֶה בְּתוֹאֲנָה
 שֶׁזֶה יְכוּל לְהֵבִיא הַתַּנַּגְדוֹת עַל רַבְּנוּ, וְעֲלֵיהֶם נֹאמֵר מַה
 שֶׁכָּתַב 'לְקוֹטֵי הַלְכוֹת' (הַלְכוֹת פֶּסַח ז), עַל אֵלוֹ שֶׁהֲתַנַּגְדוּ
 לְהַדְפִּיס אֶת הַשְּׂבָחֵי הַבַּעַל שֶׁם טוֹב שְׂאוּלֵי יִגְרֵם
 שִׁיתְלוּצְצוּ אֲנָשִׁים מֵהַמוֹפְתִים הַמְּפִלְגִים אֲשֶׁר בּוּ,
 וְכָתַב עַל זֶה שָׁם, שֶׁכָּל זֶה מִחֲמַת שֶׁהֵם עֲצָמָם לָבָם
 חֶלֶק, עַל כֵּן מִתְּפַחְדִים וְנוֹתְנִים טַעַם שֶׁל חֲשֵׁשׁ לִיצְנוּת,
 וּבִאֲמַת יֵאבְדוּ הֵם וְאֶלֶף כִּיּוֹצֵא בָּם וְלֹא יֵאבְדוּ הַסְּפוּרִים
 הַיְקָרִים הָאֵלֶּה לְהֲרַבּוֹת אֲמוּנָה בְּיִשְׂרָאֵל מַה שֶׁרַחֵם ה'
 עֲלֵינוּ וְנִתֵּן לָנוּ צְדִיק כְּזֶה לְהַכְנִיס בָּנוּ אוֹרוֹת כְּאֵלוֹ, עֵין
 שָׁם, וְכֵן הוּא בְּדִיוֹק בְּעִנֵּין רַבְּנוּ כַּ"ל, כַּמוֹכֵן.

ד וגם בזה יש לציין גדלו של ר' ישראל מה שהכניס באנשיו אמונה בגדל רבנו כל כף, בלי להחליק לשון ולהחניף, ואנשיו - הם אשר מדפיסים כל השיחות של רבנו - ושל תלמידיו מה שאמרו עליו - בעזות דקדשה, ולולי הם היו כמעט נשכחים כל אלו השיחות המכרחות הללו, בו גלה לנו רבנו מעט דמעט את גדלו שנדע למי - ולאיזה אור אנחנו מקרבים, כדי להשתמש במתנה זו כראוי.

ועל כן, מחמת חסרון אמונה ברבנו אין יכולים להכניס בדעתם כלל דבר כזה, שיהיה התגלות כל כף כזה בסמוך לדורנו זה, ואיך שרבנו 'אוחז חשבון' בדיוק על כל מה שעובר על אנשיו. וכמו שכתב בעלים לתרופה' (מכתב שעד) שהוא מאמין שרבנו יודע הכל מה שנעשה עם אנשיו בדיוק ושזו ידיעה קטנה מידיעותיו, עין שם. וכמו שאמר רבנו שמשיה יספר לכל אחד ואחד מה שעבר עליו.

וכמו ששמעתי מאיזה רב שאמר ברבים על ענין ההתנגדות על הפתק, שאם ההתנגדות הוא מחמת שלדעתם אי אפשר שרבנו ישלח מכתב לאחד

מֵאַנְשֵׁי שְׁמִשְׁתּוֹקֵק לְהִתְקַרֵּב לוֹ וְדַמּוֹ נִשְׁפָּךְ עַל זֶה עַל
 יְדֵי בְּזִיוֹנוֹת מִפְּלָגִים, וְדַמִּים מִמַּשׁ, הֵינּוּ הַכּוֹאוֹת, זְרִיקַת
 אֲבָנִים, עֲנִיּוֹת וְחֶרֶפֶת רָעַב, עַד שֶׁבָּנוּ בְּכוֹרוֹ גּוֹעַ לַמּוֹת,
 רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וְלִבָּם פֶּגַע מְלֵה־אֲמִין שִׁיּוּרִיד רַבְּנוֹ אֶצְלוֹ
 לְחַזֵּק אוֹתוֹ, לְהַטּוֹעֲנִים דְּבָרִים כְּאֵלוֹ - פְּשׁוּט שְׂאִין
 לָהֶם אֲמוּנָה בְּרַבְּנוֹ.

עַל כֵּן לְאַנְשִׁים כְּאֵלוֹ אֵי אֶפְשֶׁר לְדַבֵּר כָּלֵל מֵעַנִּין זֶה עַד
 יַעֲרָה עָלֵינוּ רוּחַ מִמְרוֹם, אֶלָּא דְּבַרְיֵנוּ לְמִי שֶׁלְּבוֹ
 שָׁלֵם עִם אֲדוֹנָיו וְלִבּוֹ נִמְשָׁךְ אַחֵר אוֹרוֹ שֶׁל רַבְּנוֹ, וְיוֹדֵעַ
 וּמֵאֲמִין בְּאֲמוּנָה שְׁלֵמָה בְּאוֹתוֹ הַצַּדִּיק שְׂאֵמֵר 'שִׁישׁ לוֹ
 שִׁיר לְשִׁיר, שְׁזֵה יִהְיֶה הָעוֹלָם הַבֶּא שֶׁל כָּל הַצַּדִּיקִים,
 וְאֵי אֶפְשֶׁר לְבַאֵר דְּבַר זֶה אֶלָּא כָּל אֶחָד כְּפִי מֵה
 דְּמִשְׁעַר בְּלִבָּהּ, וְיוֹדֵעַ מֵאוֹתוֹ שֶׁכָּל חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל דּוֹמִים
 אֶצְלוֹ כְּקִלְפַת הַשּׁוֹם', וּבְלִשׁוֹן ר' אַבְרָהָם בְּהַשְׁמָטוֹת
 בְּאוֹר הַלְקוּטִים הַנִּדְפָּס שֶׁם בְּסוֹף כְּתוּב: 'כָּל חֲכָמֵי
 יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ מִימֹת עוֹלָם', עֵינֵי שָׁם, וְיוֹדֵעַ מֵאוֹתוֹ
 שְׂאֵמֵר עַל עֲצָמוֹ שֶׁהוּא הוּא הַמִּתְפַּלֵּל עִם כָּל הַצַּדִּיקִים
 וְכָל הַרְשָׁעִים, וְיוֹדֵעַ מְכַלְלִיּוֹת הַשְּׁבָעָה בְּעֵטְלִיר'ס, מִי
 שִׁילְמַד עִם הַשְּׁבָעָה רוּעִים, וְשֶׁהַשִּׁיג הַיְחִידָה בְּתַכְלִית
 הַשְּׁלֵמוֹת שְׁזֵה נֵאֵמֵר עַל מְשִׁיחַ לְבַד, וְכוּ' וְכוּ', וְכַמְדַּבֵּר

הרבה בספרי ר' אברהם ועוד, וככל גדל השגתו - כמו כן הוא ענותנותו מה שמוריד את עצמו אפלו להגרוע ביותר, אפלו לכופרים לגמרי, כמו שכתוב ב'לקוטי הלכות' שבועת הסת. לאלה שלבם שלם עם כל זה - עמהם שיך לדבר מזה.

(ובדרך אגב יש לצין כאן הספור - שפעם דבר ר' נתן עם אנשיו בהתלהבות משבח הצדיק רבנו הקדוש, והפליג מאד בגדלו, והיה שם גם כן אחד מחבריו של ר' נתן מתלמידי רבנו הקדוש, והלה בשמעו את דברי ר' נתן, נענה לו בתרעמת על מה שמדבר בלשונות כאלו, אשר לפי דעתו זה מגזם חס ושלום, ונחלשה דעתו של ר' נתן, וענה לו משמשו הנאמן ר' נחמן טולטשינר, למה תחלש דעתך אחר ששמעת מפה קדש רבנו שאמר שיש לו שיר לשיר שזה יהיה העולם הבא של כל הצדיקים, ובזה נתרום דעתו של ר' נתן.

עוד ספור מובא ב'כוכבי אור' (אנשי מוהר"ן יא), שפעם אחת נסעו לרבנו שני מתלמידיו הנקובים בשמותם שם, ובדרך נסיעתם נתוכחו זה עם זה,

שֶׁאֶחָד אָמַר שֶׁרַבְּנוּ גָּדוֹל יוֹתֵר אֶפְלוּ מֵהַצְּדִיקִים
הַקּוֹדְמִים, וְהַשְּׁנִי טָעַן לֹא, כִּי אֵלֶּא רַק מִצְּדִיקֵי דוֹר
הַזֶּה. וּכְשֶׁהֲגִיעוּ לְחֻדְרוֹ שֶׁל רַבְּנוּ לְקַבֵּל שְׁלוֹם, עָנָה
רַבְּנוּ מֵעֲצָמוֹ לְאוֹתוֹ הַשְּׁנִי בְּאִמְרוֹ: כְּשֶׁאֵין מֵאֲמִינִים
בִּי לְמָה נוֹסְעִים אֵלַי, וְזֶה אִף שֶׁגַּם לְפִי דַעְתּוֹ שֶׁל
אוֹתוֹ הַשְּׁנִי הָיָה רַבְּנוּ גָּדוֹל מְאֹד בְּזֶה שֶׁהָיָה גָּדוֹל
יוֹתֵר מִצְּדִיקֵי זְמָנוֹ כְּמוֹבֵן. וַיֵּשׁ לְצִיָּן, שֶׁלְּפִי מֶה שֶׁגָּלָה
לָנוּ ר' נָתָן אֶת דְּבוּרָיו שֶׁל רַבְּנוּ בְּהַפְּלֶגֶת גָּדֹלוֹ עַל
עֲצָמוֹ, נִרְאָה שֶׁגַּם הֶרְאִשׁוֹן לֹא הִיָּתָה לוֹ הַשְּׁגָה
אַמְתִּית בְּגֹדֶל רַבְּנוּ, וְהֵבִין).

הַ וְהִנֵּה בְּעֵינֵי הַחֶשֶׁד - הַקּוֹל שֶׁיֵּשׁ בֵּין אַנְשִׁים, שֶׁמֵּאֵן
דְּהוּא כְּתָבוֹ וְשָׂמוֹ אֶצֶל ר' יִשְׂרָאֵל, לְפִי מֶה שֶׁחִקְרָתִי
אֲחֵר זֶה בֵּין גְּדוּלֵי הַמְּעֻרָעְרִים מ'חֲשׁוּבֵי אַנְשֵׁי
שְׁלוֹמְנוֹ, אֵין לָזֶה שׁוֹם יְסוּד, אֵלֶּא כִּכֵּל הַיּוֹתֵר הוּא
הַשְּׁעָרָה - אֲחֵר שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְפִי דַעְתָּם שֶׁהַפְּתַק הַזֶּה
יְהִיָּה בְּאִמְתּוֹ מִרַבְּנוּ, עַל כֵּן יְסוּדוֹ הַשְּׁעָרָה זֶה, אֲחֵר
שְׂאוֹתוֹ הַמֵּאֵן דְּהוּא הָיָה בְּעַל מְבֻדָּה, וּמִתְנַגֵּד עַל ר'
יִשְׂרָאֵל כִּכֵּל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה דְשָׁם, עַל כֵּן יֵשׁ לְשַׁעַר -
לְפִיָּהֶם - אֲשֶׁר הוּא כְּתָבוֹ.

אִמָּנָם לְפִי מַה שֶּסִּפֵּר ר' יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁתַלְשְׁלוֹת
הַדְּבָרִים - מִפְּרֻכַת הַשְּׁעָרָה זו. הֵינּוּ שְׁשׁוּם
אֶחָד לֹא יָדַע מִזֶּה שְׁלֹא צָם בִּי"ז בְּתַמּוּז, גַּם מַה
שֶּשָּׁמַע אֶת הַקּוֹל שְׁאוֹמֵר לוֹ לִפְתּוֹחַ אֶת ה'לְקוּטֵי
הַלְכוֹת' שְׁשָׁם יִמָּצָא רְפוּאָה לְמַחֲלַת הַמְּרָה שְׁחוֹרָה
שְׁלוֹ, וּבְדִיּוֹק בְּאוֹתוֹ עֵמוּד שְׁנִפְתָּח - שָׁם נִמָּצָא
הַפֶּתֶק. גַּם מַה שֶּר' מוֹטֵל הַדִּין ז"ל חָקַר וְדַרְשׁ בֵּין כָּל
בְּנֵי הַיְשִׁיבָה וְשׁוּם אֶחָד לֹא יָדַע מִזֶּה עַד שָׁגַם ר'
מוֹטֵל עֲצָמוּ בְטֵל הַהֲתַנַּגְדוֹת שְׁלוֹ מֵאִז וְלַהֲלָאָה. גַּם
יֵשׁ לְצִין מַה שֶּסִּפֵּר, שְׁאַחַר שְׁנַת־פָּרָסִם הַדְּבָר בֵּין בְּנֵי
הַיְשִׁיבָה, אִז שָׁמוּ שָׁם רַבִּים מֵהֶם פְּתִיקָאוֹת בֵּין סִפְרֵיו
לְצַחוֹק, וְלֹא שֶׁת לְבוֹ לָהֶם.

וְהַדְּבָר פָּשוּט שְׁצַדִּיק תָּמִים שְׁעוֹבֵד ה' מְנַעֲרֵיו
בְּמַסִּירוֹת נֶפֶשׁ כְּזֶה, שְׁהַפְקִיר הַכֹּל לְמַעַן
הָאֱמֶת, וְכֹל יָמָיו עֵסֵק בְּזֶה לְהַפִּיעַ אֶת הָאֱמֶת לְאֱמֶתוֹ
וְלִרְחֹק כָּל מִינֵי הַשְּׁקָרִים לְמִינֵיהֶם, מֵהֵימָן הוּא בְּכָל
דְּבָרָיו, וְכֹל הַחֲקִירוֹת בְּזֶה הֵם אֶךְ לְמוֹתָר. וְכֹל
הַעֲקֻמִּיּוֹת שְׁבִלֵב עָלָיו הוּא עֲנִין שֶׁל אֶפִּיקוֹרְסוֹת,
ה' יִצְיִלְנוּ מִזֶּה.

ו גם לפי מה שיש בדברי הפתק רמזים נפלאים והתגלות נפלאות מה שנשתלבים בחזק בענין רבנו, הינו ענין השיר שיתער לעתיד פשוט כפול משלש מרבע, המובא בדברי רבנו ז"ל כדלהלן, ועוד ענינים - קשה מאד שאחד מאן דהוא יכון לכל זה במקרה, לדגמא קטנה: מה שהשם 'פצפצי-ה' גימטריא נ נח... עם הכולל. ויש לשני שמות אלו שיכות גדול כמו שנבאר, ובעצמי שמעתי מאיזה מגדולי חשובי המערערים אשר ענין זה הוא פלא. ועוד הרבה רמזים כזה שהם ענינים ברורים לא בדרך דרש ופלפול נאה.

ז ועל זה שיש מה שכתב ב'כוכבי אור' (שיחות וסיפורים יד), שלעתיד יתגלה אמתת ענין רבנו על ידי שיתגלו עמק דבריו ותורותיו על ידי רבוי הדעת שישפע לעתיד, שיתקיים "ומלאה הארץ דעה את ה' ", שזה שיש גם בפתקא זו. ובזה יש נחמה לשרידים אשר ה' קורא איך לעתיד ינחיל ה' לעמו את נעימת השיר אחר גדל ההעלמה שעל זה כעת, אלא שלעתיד כשיבחן מי הבן מלך האמת ויתגלה נעימת ענין רבנו בעולם וכנ"ל, ויעביר רוח הטמאה והשקר והגאווה מן הארץ,

אז פתאם יכירו הכל איך שכל זה משתלב ומתאחד עם כלליות ענין רבנו כל כף יפה ונשלם על ידו. וגם על ידי הכרתם בגדל ענין רבנו ותלמידיו התמימים, יכירו באמתת גדלו של ה'תלמיד היקר' וחשיבות עבודתו התמימה, מה שלעת עתה זה נעלם מחמת חסרון האמונה ברבנו עצמו כנ"ל, ועל ידי ההכרה הזו שלעתיד יכנס בדעתם האפשריות שרבנו יגלה דבר כזה ועל ידו דיקא. וכענין ה'גראדניק' [הגנני] (גימטריא 'נ נח נחמ נחמן' עם עשר אותיותיה וארבע תבותיה) עין שם ותראה איך שזה תואם מאד לענינינו זה, ודוק.

ח גם שיך על החשש הנ"ל ענין מעשה התם שקבל מכתב מהמלך, שלפי הנראה שם בהמעשה לא היה רחוק כל כף שאחד עשה את זה לצחוק, (כמו שהיו רגילים בזה בהוה, כמבאר שם), והיה מה לחשש שבסוף, אחר שיצא התם לתוך העגלת צב, ימתינו שם ליצני העיר שימלאו מחסורם בו, ולפי הנראה היה זה חששתו של החכם, דאם לאו הכי, למה לא נסע עמו על כל פנים מספק שמא אכן קרא לו המלך? ולמה מנע את עצמו עד שבסוף נפל לאפיקורסות כל כף

שֶׁאֵין מֶלֶךְ כָּלֵל, רַחֲמָנָא לְצִלָּן? אֵלֶּא שְׁבַגְדֵּל גְּאוֹתוֹ
 חֲשֵׁשׁ גַּם לְחֲשֵׁשׁ רַחוּק כִּזֶּה שְׂאוּלֵי לֹא הַמֶּלֶךְ שָׁלַח אֵלָיו
 מִחֲמַת קוֹשִׁיתוֹ שֶׁל מֵה צֶרֶךְ הַמֶּלֶךְ בּוֹ, וַיִּמְצֵא שְׁחָכֶם
 גָּדוֹל כְּמוֹהוּ טָעָה, שְׁמֹזָה פָּחַד מֵאֹד, כְּמִבְּאֵר שָׁם, וְאַחַר
 כֵּךְ כִּדֵּי שְׁלֵא יִהְיֶה לְלַעַג מֵאֵידֶךְ גִּיסָא, שְׂאִינוּ מְגִיב
 לְשְׁלִיחוֹת הַמֶּלֶךְ אֵלָיו וְאִינוּ מְנַצֵּל הַזְדַּמְנוֹת נִפְלְאָה זֹה,
 אֲזֵ עָשָׂה מִסְקָנָא כּוֹפֶרֶת כָּזוֹ. מֵה שְׂאִין כֵּן הִתָּם שְׁהֶלֶךְ
 בְּתַמִּימוֹת וּבְפִשִּׁיטוֹת וְהִסְתַּכַּל עַל כָּל דְּבַר כְּמוֹ שֶׁהוּא,
 בְּלִי עֲרַמִּימִיּוֹת וְעַקְמִימִיּוֹת, רִץ בְּתַמְתּוֹ אַחַר הַשְּׁלִיחַ,
 וְלִחְשֵׁשׁ הָרַחוּק שְׂאוּלֵי כָּל זֶה עֲרַמָּה, שֶׁהִיָּה מְקוֹם
 לְחֲשֵׁשׁ זֶה, וְכִמוֹ שֶׁהֵעִירָה לוֹ אֲשֶׁתּוֹ - הוּא לֹא שָׁת לְבוֹ
 לְזֶה, שְׁבִאֲמַת מֵה יִפְסִיד, וְאִם יִשִּׁית לְבוֹ לְבִלְבוּלֵי
 אֲשֶׁתּוֹ הַנִּ"ל, יוֹכַל בְּסוּף לְאַבֵּד עוֹלָמוֹ לְגַמְרִי, כְּמוֹ
 הַחֲכָם שְׁגִאוֹתוֹ טוֹרְדָתוֹ בְּטַפְשׁוֹת עֲצוּמָה כָּזוֹ, דּוֹק
 הֵיטֵב בְּעֵינָן מַעֲשֵׂה זֶה וְתַמְצָא שְׁחֵלֶק גָּדוֹל מֵהַבְּלוּלִים
 שְׂיָכִים לְזֶה, וְנוֹבְעִים מֵעֵינָן הַחֲכָם לְהִרְעֵה הַזֶּה הַמְקַנֵּן
 בְּקַרְבָּנוֹ, (וְכִמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּשִׁיחוֹת הַר"ן שְׂאִפְלוּ הַפְּשׁוּטִים יֵשׁ בָּהֶם
 מְחַקֵּר בַּלֵּב) וְדוֹק.

ט ובבחינת 'דברה תורה נגד יצר הרע', יש להוסיף
 מה שכתוב בשיחות הר"ן שמוטב להיות פתי
 מאמין לכל דבר, ובכללו להאמין במה שצריך להאמין,
 שזה עדיף מלא להאמין כלל, שגם בעניינינו הלא אין
 הפסד אם מאמין בעוד שאולי אין הדבר נכון חס
 ושלום, ובפרט לפי מה שנבאר להלן ברצות ה' שיש
 לדבר זה בלאו הכי יסודות חזקים בדברי רבנו ור' נתן
 שעל כל פנים סומך עליהם, כגון ענין הזכרת שמו של
 רבנו בכל עת, לפי המבאר ב'לקוטי הלכות' נטילת
 ידים ו', עין שם, שדבריו שם שיכים ביותר, ובעקר על
 שמו של ראש כל הצדיקים כמוכן ושכלם נכללים בו,
 ועוד יסודות כדלקמן, ואם כן מה יפסיד. ומאיך
 גיסא, אם חלק לבו מזה מחמת הבלבולים והקושיות
 הנראות חזקות בלתי מפרכות, אזי - לצד האמת שבו
 - הרי הוא מעות לא יוכל לתקן ואין ערך להפסדו.

י גם באפן של 'דברה תורה' הנ"ל יש לצין לדברי
 'לקוטי הלכות' (יורה דעה סימני בהמה וחיה טהורה ה),
 שמאריך בענין השקר והאמת, וכתב שם דבר נפלא,
 שאותו שמבקש את האמת לאמתו, אפלו חס ושלום

נִפְלַעַל עַל יְדֵי חֲפוּשׁוֹ לְאִמּוֹנָה לְרַבִּי שְׁאִינוֹ אֲמַתִּי, הָרִי
 הוּא מִחֲמַת אֲמַתּוֹ לֹא יִפְסִיד מִזֶּה אַחַר שְׁאִינוֹ מְקַרֵּב
 רַק לְצַד הָאֲמַת שָׁבוּ, שְׁכֵן יֵשׁ בְּכָל שְׁקָר שְׁבַע עוֹלָם צַד
 אֲמַת, וּבִסּוּף - אִם יֵאָחֵז אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל עֵת עִם הָאֲמַת
 - יִכִּיר אֶת הַשְּׁקָר שֶׁל אוֹתוֹ הָרַבִּי וַיִּנְצַל מִמֶּנּוּ בְּלִי שׁוֹם
 הַזֶּק כַּנִּ"ל. וְכָתַב שֵׁם שָׁאֵל לוֹ לִפְלִי בְּדַעְתּוֹ שֶׁהִיא דְּבוּקָה
 לְשִׁקְרוֹ, שְׁאוּלִי הִיא זֶה לוֹ סִבָּה מֵאֵת ה' לְתוֹעֵלֶת,
 שְׁלִפִי מִדְּרָגָתוֹ שֶׁל אִזְּ הִיא צְרִיף לְקַבֵּל דּוֹקָא מֵאוֹתוֹ
 הַשְּׁקָרוֹ מִחֲלֵק הָאֲמַת שְׁלוֹ כַּנִּ"ל, עֵין שָׁם.

וַיֵּשׁ לָנוּ לְהַגִּיד 'אֲשֶׁרִינוּ!' שֵׁישׁ לָנוּ צִדִיק כְּזֶה, שְׁנוֹתָן לָנוּ
 שְׁפָלוֹת כְּזֶה שְׁנֵהִיָּה מוֹכְנִים לְקַבֵּל עֲלֵינוּ אֵיזֶשְׁהוּ
 מִיֵּן תִּקּוֹן מִתְקוּנָיו וְהָאֲרוֹתָיו הַמִּתְחַדְּשִׁים בְּכָל עֵת,
 וְלִבִּי לְסִגְתָּ אַחֲרוֹר מִחֲמַת כָּל מִיָּנִי הָעֶרְמִימִיּוֹת לְמִיָּנִיהֶם
 הַמְּצוּיִים מְאֹד בֵּין רַב הַהֲמוֹן - רְצוֹנִי לֹא מֵרֵךְ הַכְּשָׁרִים
 שְׁבָהֶם. וְרָאָה 'לְקוּטֵי הַלְכוֹת' עֲרָלָה ה' שְׁמִבְּאָר שֵׁם
 הַשְּׁפָלוֹת הַמְּצֻטָּרֵךְ לְתִנְאֵי שְׁבִלְתוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַרֵּב
 לְהַצְדִּיק הָאֲמַת, הֵינּוּ מִחֲמַת הָעֶקְמִימִיּוֹת שֵׁישׁ עַל
 הַצְדִּיקִים - שָׁאֵם אֵינּוּ לְאִישׁ שְׁפָלוֹת - שְׁמִכִּיר בְּגִדֵל
 פְּחִיתוֹתוֹ מֵהַ שְׁנַחוּץ לוֹ כָּל כֶּךָ לְהִתְקַרֵּב לְהַצְדִּיק הַזֶּה,

הרופא הגדול ביותר שמצטרף להחולה הגדול ביותר, אזי בודאי ישאר עם כל קושיותיו, לא ישובון ולא ישיגו ארחות חיים, רחמנא לצלן.

יא ובאמת זה בדוק ומנסה לכל אלו שהתקרבו לרבנו באמת והתקרבו מהחויץ, שגם עליהם עבר כל זה, הינו שבא בדעתם כל מיני העקמימיות מבית ומבחוץ, שלולי שבקשו וחפשו האמת והכירו בפחיתותם והנחיצות להתקרב את עצמם להצדיק הגדול האמתי - היו נסוגים אחור ולא נתקרבו מעולם, ודוק.

למאי נפקא מינה

א כלפי השאלה למאי נפקא מנה בכל זה - באמת אין כל כך נפקא מנה ואין יוצא מזה תורה חדשה חס ושלום, אבל באמת לאמתו אכן יש נפקא מנה, אחד - כמו שאמר ר' ישראל דב בעצמו, שאחר ששים שנה שהחזיק אותו בסוד נודע לו שיש בזה סוד הגאולה, הינו לפי מה שאמר רבנו בתורה ח' תניינא מענין

השיר שיתער לעתיד פשוט כפול משלש ומרבע, שיר של חסד המובא בזהר ובתקונים, ושעל ידי שיר זה יצאו ישראל מהגלות, וכתב שם רבנו שהוא השיר של עולם הבא ושל האמונה, וכן כתב בתורה ס"ד, וכידוע מה שאמר רבנו בענין זה 'שיש לו שיר לעתיד שזה יהיה העולם הבא של כל הצדיקים והחסידים', ואמר על זה ר' ישראל 'שכאן בהפתק גלה עצמו רבנו שהוא בעצמו הוא השיר', והוא התכלית ההשגה, שמרב עבודתו זכה להיות נכלל בנעם העליון אין סוף ברוך הוא בתכלית השלמות שאין שלמות אחריו, ואף ורק דרכו ז"ל מקבלין הכל, אפלו הצדיקים הגדולים, והעולם הבא הוא להיות נכלל בו, וזה תכלית המקנה שאליו חשקו וחפצו כל הצדיקים והכשרים, הינו ההשגה בו והבטול אליו.

ב והזכרת שמו הוא כמו שמבאר בארץ ב'לקוטי הלכות' (נט"י ה. דברים הנוהגים בסעודה ד) על מה שכתב ב'ספר המדות' שהזכרת שמות הצדיקים מסגל לשנות הטבע, ובאר שם על פי תורה ח' תנינא, ששם מבאר שעל ידי שמחפשין את הצדיק זוכין לברור המדמה,

ועל ידי זה זוכין לאמונת ה' עד שעל ידי זה נתגלה השיר של נפלאות, למעלה מהטבע, שזה השיר שיתער לעתיד שיר פשוט כפול משלש מרבע, ובאר שם שעל ידי שמזכירין שמו של הצדיק, ממשיכין על עצמו רוח קדשו, שבזכרון שמו מנח כל מדרגותיו שזכה בגדל עבודתו, ועל כן על ידי שמזכירין שמו נתברר המדמה וזוכין להאמונה השלמה שיהיה לעתיד עד שנתגלה לעין שאין שום טבע, ועל כן הזכרת השם בסגלתו לשנות הטבע.

ואף שזה נאמר על הזכרת שמות כל הצדיקים, וכמו שר' נתן אכן הדפיס סדר השמות, אבל בודאי אין ערוך כל זה להזכרת שמו של ראש כל הצדיקים כלליות השבועה רועים, כלליות השבועה בעטליר'ס שהם הצדיקים שהתפארום עלתה למעלה אפלו מצדיקים קדמונים שאין לנו השגה בהם כמו שהאריך בזה מוהרנ"ת ב'לקוטי הלכות' הלכות תפלין ה' בראשיתו ובסופו, ואשר כלם נגדו כקלפת השום, וכלם הם מכתפיו ולמטה, הנחל נובע מקור חכמה' אשר אפלו העיר וקדיש וכו', וכו', ובפרט אחר

שֶׁנִּתְגַּלָּה בְּשֵׁם הַמְּחֻדָּשׁ שְׁלוֹ, פְּשׁוּט כְּפּוּל מְשַׁלֵּשׁ
מְרַבֵּעַ, כְּשֶׁמְזַכְּרִין אוֹתוֹ בְּשֵׁם זֶה, שֶׁבְּשֵׁם זֶה הוּא
תְּכֵלִית הַהֲשָׁגָה, שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל הַצְּדִיקִים מְקַבְּלִין שְׂכָרָם
אֲשֶׁר עֵין לֹא רָאָתָה אֱלֻקִּים זוֹלָתָךְ יַעֲשֶׂה לְמַחֲכָה לוֹ.

ג וּבִאֲמַת אֵין זֶה חֲדוּשׁ, שֶׁכֵּן מְבֹאָר בְּכֹתְבֵי ר' אַבְרָהָם
בְּ'כּוֹכְבֵי אוֹר - חֲכָמָה וּבִינָה' שֶׁכָּתַב שֵׁשׁ הָיָה בְּאֶפֶן
פְּשׁוּט כְּפּוּל מְשַׁלֵּשׁ מְרַבֵּעַ בְּמִלּוּאוֹ גִּימְטְרִיא כְּשֵׁם רַבְּנוּ.
וְהַסְּבִיר שֵׁם זֶה, שֶׁזֶה יוֹצֵא מִצְרוּפֵי דְבָרֵי רַבְּנוּ
וּבְמַעֲשֵׂיּוֹתָיו שֶׁהוּא אֲשֶׁר נִתְאַחַד בְּנַעַם שִׁיר הַזֹּאת.

ד וְרָאָה 'לְקוּטֵי הַלְּכוֹת' (קְרִיאַת הַתּוֹרָה ו) שֶׁהַמְּלִךְ הַמְּשִׁיחַ
הוּא שִׁיזְכָּה לְשִׁיר הַזֹּאת וְהוּא יִנְחִיל אוֹתָהּ לְמַקְרָבֵינוּ
שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲמֹשֶׁה רוּאֵי פְּנֵי הַמְּלִךְ וְשִׁבְעָה רוּאֵי פְּנֵי
הַמְּלִךְ, וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשָׁרִים כְּפִי דְבִקּוּתָם
וְהַתְּבַטְּלוּתָם לְאוֹתָן הָרוּאֵי פְּנֵינוּ - כְּפִי כֵן יִזְכּוּ לְשִׁיר
הַזֹּאת. נִמְצָא הַיּוֹצֵא מִדְּבָרִים אֵלוֹ, שֶׁכָּל הָעוֹלָם הִבָּא
הוּא רַק לְהַדְּבֹק לְמַקְרָבֵי הַצְּדִיק הָאֲמֵתִי, וּבִלְתִּי זֶה
אֵין שׁוּם עוֹלָם הִבָּא, שֶׁכָּל הַמְּצוּוֹת וְהַתּוֹרָה אֵין לוֹ
שְׂוִיּוֹת אִם לֹא נַעֲשֶׂה עִם בְּטוּל אֲמֵתִי לְהַצְּדִיק הָאֲמֵתִי.

ה גם בשיחות הר"ן כתב, שהמקורבים לצדיק ראוי להם להרגיש טעם גן עדן מפני שהצדיק הוא גננא דגינתא. (ויש לצרף זה לענין הגראדניק). וראה בקנטרס 'התקשרות לצדיק האמת' מר' שמואל הורוויץ ז"ל שבאר דבר זה, שבאמת אצל הצדיק יש כל העולם הבא אלא שמחמת עכירת הדמים שעדין לא נתברר, על פן אין יכול להיות מרגש בחוש בעולם הזה, ובעולם הבא ירגיש כל אחד כפי דבקותו לצדיק שבדור, כמו שכתוב בחיי מוהר"ן ק"א. וכזה ממש גם לענין הזכרת פרק השיר, אשר ככל שמאמינים בו ומקבלים אותו בתמימות ומרצים להיות נכללים בו, ובדאי מרגישים כל אחד ואחד בזה כפי מה דמשער בלביה, אבל לעתיד יתגלה לגמרי נעימת מתיקת השיר הזאת. וכן שייך זה למה שכתב רבנו על האקדמות שזה שיר של חשק, הינו נגד המעשה של הבערגיר והעני, ושם מבאר גדל התענוג והחשק של השיר, ולדאבוננו אין מרגישים כל כך באקדמות כשיר של חשק, אלא כנ"ל.

ועל ידי אמונה בתמימות זוכין בסוף להרגיש הנעימות,
 כמו שכתוב בחיי מוהר"ן שעל ידי אמונה זוכין
 לרצון שירצה לצעק וכו', וכן בזה על ידי שיאמרנו
 בתמימות, ויותר טוב בשירה ואפלו ברקודין ובכונה
 להאיר על עצמו רוחו של הצדיק לזכך מחשבתו
 והמדמה שבו, יזכה להרגיש בעצמו הנעימות שבו, כל
 אחד ואחד לפי מדרגתו.

ו נראה 'לקוטי תפלות' על תורה ח' הנ"ל בענין השיר
 שכתב שם איך שיזכה לסתם עיניו מחזו דהאי
 עלמא, ושלא לשמע באזנו הקולות של עולם הזה,
 וחושב והולך כסדרן מעלת השבעה בעטליר'ס, שעל
 ידי שזוכין לכל אלו הדרגות יזכה להתענג מנעם שיר
 הזה, עין שם לשונו הזהב. ובחיי מוהר"ן קנ"ז כתוב:
 אנו דומין כמו ששרים בכלי שיר בנעימה והעולם
 רוקדים מרב שמחה, ואחד חרש יושב בחוץ ואינו
 מבין מהו הרקודין וחושב שהם משגעים, שכן הוא
 בענין רבנו שהנלויים אליו המרגישים נעם זיוו
 ובאהבתו תשגה תמיד, ושאר העולם מתמיהים
 וחושבים מה שחושבים.

ז גם מבאר דבר זה שהצדיק הוא העולם הבא, הגן
 עדן עצמו, בלקוטי מוהר"ן תניינא תורה ס"ו על
 הפסוק "ונהר יצא מעדן" וכו', שהוא הצדיק יסוד
 עולם. וכעין זה בלקוטי קמא תורה ס"ה, גן עדן זה
 משה ואהרן. ושם בתורה ס"ו הנ"ל ובתורה ס"ז
 מבאר, ששמו של הצדיק נשתלשל משם ה' ומשתף
 בו, ומשם נשתלשל כל הבריאה. נמצא ששמו הוא
 יסוד העולם ממש, וכמו שאמרו בגמרא חגיגה פ"ב:
 כל העולם על עמוד אחד עומד, וצדיק שמו, שנאמר
 "וצדיק יסוד עולם", וכדי להכליל את העולם לשרשו
 כמו שיהיה לעתיד, כשיהיה ה' אחד ושמו אחד, זה
 צריך דיקא דרך שם הצדיק יסוד עולם.

ח גם לפי המבאר ששם הצדיק משתף בשם ה', ושם
 ה' נתגדל ונתקדש על ידי הגדלת שם הצדיק
 כמבאר שם, אתי שפיר שבתורה ח' הנ"ל מביא דברי
 התקונים שיש שיר שיתער לעתיד פשוט כפול משלש
 מרבע בחינת י-ק-י-ק-ו-ק-ו-ק ובחיי מוהר"ן שיש
 לו שיר לעתיד וכו' כנ"ל, הינו שהשיר הוא שמו של
 הצדיק העליון, תכלית הבריאה, ששמו משתף בשם
 ה', ונתגדל על ידו.

ט ובתורה ח, כ. מהתקונים: "נהר יצא מעדן" - דא השיר פשוט כפול משלש מרבע. ולפי מה שכתבנו מתורה ס"ז שכתב שם על פסוק זה "נהר יצא מעדן" דא צדיק יסוד עולם, יוצא שהשיר פשוט כפול משלש מרבע הנ"ל הוא ה'צדיק יסוד עולם' עצמו, הינו שמו הקדוש.

ועל פי זה יש לומר חדוש נפלא, דמבאר שם בתורה ח' שהשיר שיתער לעתיד הוא הקול המוכיח הראוי, המעורר הריח טוב של ישראל, הינו שמעורר זכיותיהן של ישראל, וכתב שם ש'שופר' מרמז על שיר הזה, כמו שנאמר "כשופר הרים קולך", שתבת 'כשפר' ראשי תבות פשוט כפול שלוש ר'בוע, נמצא שקול השופר הוא בחינת קול המוכיח הנ"ל שהוא בחינת השיר הנ"ל. והנה בהתפלה להתוקע הנדפס במחזורים כתוב שם שיש מלאך קדוש הממנה על התקיעות, הינו שהוא מעורר זכיותיהן של ישראל בעת שתוקעין בשופר ושמו 'פצפצי-ה', נמצא שיש שפיר שיכות לשמו עם השיר פשוט כפול משלש מרבע, והוא מה שנזכר בהפתקא!! וכבר כתבנו לעיל שחושבנא דדין כחושבנא דדין עם הכולל. (ולהלן יבואר ענין מלא וגדיש).

י וַיֵּשׁ לּוֹמֵר בְּאוּלַי דְּבַר מְחַדָּשׁ, שְׁכָל זֶה הוּא בְּחִינַת מַה
 שְּׁמוּבָא בְּדַבְרֵי חַז"ל אֲשֶׁר שֵׁם ה' שְׁחָסַר הַיּוֹם, יִשְׁתַּלֵּם
 לְעֵתִיד, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב בְּגִמְרָא מִסְכַּת פְּסָחִים: בְּעוֹלָם
 הַזֶּה לֹא כִשְׁהוּא נִכְתָּב הוּא נִקְרָא, וְלְעֵתִיד לְבֹא יִהְיֶה
 ה' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד, שְׁיִהְיֶה נִקְרָא כְּמוֹ שֶׁהוּא נִכְתָּב. וְכֵן
 בְּרַש"י סוֹף בְּשַׁלַּח עַל הַפְּסוּק "כִּי יָד עַל כַּס יֵק", שְׁכָל
 עַת שְׁעֲמֵלֶךְ קָיָם - אֵין הַשֵּׁם שְׁלָם, הֵינּוּ שְׁנִקְרָא בְּשֵׁם
 יֵק. יֵשׁ לְפָרֵשׁ עַל זֶה דְּעִנֵּינוּ הוּא, שְׁלְעֵתִיד כְּשִׁיזְרַח אֹר
 הַחֲמָה, אֹר הַגְּנוּז מִשֵּׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק
 בְּחִינַת מֹשֶׁה מְשִׁיחַ, אָדָם הָרֵאשׁוֹן בְּתַקוּנּוֹ הַשְּׁלָם,
 שְׁבִשְׁמוֹ מִשְׁתַּף שֵׁם ה', אָזִי עַל יְדֵי קְרִיאָתוֹ בְּשֵׁמוֹ, עַל
 יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת שְׁלֵמוֹת שֵׁם ה', שֶׁהוּא בְּחִינַת
 הַשִּׁיר שְׁיִתְעַר לְעֵתִיד בְּחִינַת פְּשׁוּט כְּפּוֹל וְכוּ', הֵינּוּ י'
 י'ק' י'ק'ו' י'ק'ו'ק', שֵׁם ה' בְּשְׁלֵמוֹת.

התועלת שמקבלים מכך

א עוד תועלת חשובה בידיעת ברור דבר זה, שעל ידי זה נדע מי הוא התלמיד האמת שעל ידו נוכל לקבל אור הצדיק באמת, שבלתי זה הוא נעלם ונסתר, וכמו שכתב 'לקוטי תפלות' חלק ב' ל"ג המיסד על תורה ס"ז הנ"ל: עשה למען שמך וקדש את שמך וגלה האמת בעולם, וזכנו ברחמיך העצומים שנוזכה לידע באמת מי הוא הראש בית של העולם עתה אשר מקבל פח מהצדיקים האמתיים האלה שהזכרתי לפניך, וזכנו בחמתך הגדולה להתקרב אליו באמת, וכו' וכו'.

ב וכמו שכתב 'לקוטי הלכות' (הלכות העושה שליח לגבות את חובו ה, הכלול בהלכות גביית חוב ה), שמבאר שם איך שצריך כל אחד להתקרב להצדיק הדור, ואי אפשר לכל אחד להתקרב אליו, על כן צריך להתקרב לתלמידיו, אבל צריך לזה תלמיד אמת שעל ידי ההתקרבות אליו הוא כמקרב להצדיק עצמו. וכתב שם שצריך שיהא נסמך מהצדיק עצמו שיכולים

התועלת שמקבלים מכך | לא

לסמך עליו ולהתקרב אל הצדיק על ידו, והסמיכה הוא כמו במלוה העושה שליח לגבות את חובו שאין הלוה יכול לפטר עצמו על ידי השליח, רק אם אמר המלוה בפרוש שהוא שליחו בעצמו שאז הוא כיד המשלח, או שמסר לו כתב ידו, וכתב שם שכן הוא אצל התלמיד של הצדיק, שצריך שהצדיק יסמך עליו בפה, או שימסר כן בכתב ידו, ובאר שם ב'לקוטי הלכות' דהינו שאצל התלמיד נמצא כתבי רבו והוא הדואג להפיץ מעינותיו חוצה, עד כאן. והבן לצרף כל זה לעניננו, ובפרט שכאן נמסר לו כתב ידו בפשטות!

ג וראה הלכות שלוחין (הלכה ה המיוסד על תורה ח), שמאריך שם בגדל הנחיצות לבקש את הצדיק האמת שעל ידו נתברר המדמה שעל ידי זה יתגלה חדוש העולם והשיר שיתער לעתיד, ושצריך לחתור אחר רוח קדשו, וכתב שם שאפלו אם מצאו כבר צריך לחתור ולדרש אחר אורו עוד ועוד, שבדאי שיהיה למצא עוד. ובאר עוד שם, שאפלו הרב עצמו צריך לבקש ולחתור עוד יותר אחר רוח קדשו של רבו. משמע שמה שדבר קדם מענין מציאת הצדיק, הינו

התלמיד האמת של הצדיק האמת, שעל ידו יכולים למצוא את אורו של הצדיק האמת ולזכות לברור המדמה וכל התקונים הנ"ל, עין שם ותבין. וכן משמע קצת בלקוטי מוהר"ן עצמו שם שכתב שהצדיק יש לו רוח הקדש שעל ידו נתברר המדמה, ואפלו עכשו שאין לנו רוח הקדש יש לו בחינת רוח הקדש וכו', עין שם. משמע קצת דמדבר מהרב שהוא הצדיק הדור בחינת משה, שלו יש ודאי רוח הקדש, והתלמיד בחינת יהושע שיש לו גם כן בחינת של רוח הקדש, כמו שכתוב "איש אשר רוח בו". ועל כן, אחר הסתלקות הצדיק צריך לדרש אחר רוח קדשו דרך ספריו ותלמידיו האמתיים. ועל זה קאי מה שכתב בלקוטי מוהר"ן שאין די בספרים וצריך הצדיק עצמו, שעכשו שאין לנו הצדיק עצמו צריך להקביל פני הצדיקים שהם התלמידים שלו, וצריך גם בזה לדרש אחר נקדת האמת שבין הצדיקים האלו כמובן.

ד וראה בריש באור הלקוטים (הוצאת 'תורת הנצח'), בתאור של ימי חיו של ר' אברהם ואביו ר' נחמן טולטשינער, כתב שם על ר' אברהם שהיה נכר חלוק

היטיב בין התלמידים ששמשו את ר' אברהם לבין שאר אנשי שלומנו, שתלמידי ר' אברהם היו נוהגים בעצותיו של רבנו בכל התמימות, הינו חצות, התבודדות ביערות ובשדות, רקוידים, המחאת כף וכו'. וכן יש ספור (כוכבי אור - אנשי מוהר"ן) על ר' משה ברסלבר, תלמידו של ר' נתן, שהיה בא בכל יום לשוחח עם ר' אברהם דב, נכד רבנו חתנו של ר' דב מטשעהרין (בזיווג שני), שהיה מתלמידי רבנו הקדוש בעצמו, והיה בא ר' משה לשוחח עמו שם בבית חותנו שהיה יושב שם סמוך על שלחן חותנו, והיה ר' דב בא גם כן לשמע דבוריו של ר' משה, ופעם אחת בא ר' משה ולא מצא שם את ר' אברהם דב ורצה להסתלק משם, ואמר לו ר' דב חותנו שישוחח עמו, ואמר לו ר' משה: ומה אני יכול לספר עמך, שאתה תלמידו של רבנו עצמו ואני רק תלמיד דתלמיד. ואמר לו ר' דב שר' נתן בגדל השגתו ברבנו ובגדל שמושו השיג הרבה יותר, שהוא מכניס בתלמידיו יותר ממה שהשיגו אחרים שהיו תלמידי רבנו הקדוש עצמו. היוצא מכל זה - שמטל עלינו בעבודת החפוש אחר

אורו של רבנו לדרש אחר התלמידים האמתיים
ששמשו באמת את הצדיק האמת וכן בתלמיד
דתלמיד וכו', שעל ידי זה נשיגו יותר.

ה וכן היה אצל הצדיק התמים מורנו ר' ישראל בער
ז"ל, שהיתה לו מסירות נפש בלתי מצויה להתקרב
אל האמת, וזכה לאמונה ולתמימות ברבנו הקדוש
באפן שלא מצוי, ומסר נפשו להפיץ דעתו הקדושה
של רבנו כל ימי חייו, והיתה לו עבודה מיחדת לקרב
אנשי שם חשובים מבין הרחוקים מאד מיהדות ועשה
ופעל בזה הרבה, והיה לו מזה בזיונות עצומים מאד,
כמו שספר בעצמו קצת מזה, ראה בשיחותיו, וכמה
מהם החזירם ליהדות ולדרך רבנו ז"ל לגמרי. גם קרב
הרבה אנשים כשרים לדעתו של רבנו שנעשו אחר כף
מחשובי אנשי שלומנו, עין שם בהנ"ל. ובפרט לעת
זקנותו המפלגת כשיצא לרחבי העולם להפיץ את
דעת רבנו ושירו, והעמיד אז בעלי תשובה הרבה,
ומהם שהיו רחוקים הרבה מיהדות, ועל ידי הדברי חן
שלו שנאמרו באמת ובתמימות מתוך לב טהור
בגדלותו של רבנו ועניני עבודת השם וגנות רדיפת

התועלת שמקבלים מכך | לה

העולם הזה והבלי, נמשכו אחריו ונתקרבו ליהדות על פי דעתו של רבנו ועצותיו, בקימת חצות, והשתפכות הלב בכל יום להשם יתברך בהתבודדות, ולהניח כל עסקי עולם הזה ולעסק רק בתורה ותפלה כל היום, ובהפצת ספרי רבנו בעולם באיזה אופן שהוא, כצואתו של ר' נתן, והעמידו בתים נאמנים לה'.

ו וכן הוא עד היום, שהרבה מתקרבים על ידי קריאת ושמיעת שיחותיו התמימות המלאות חן ומשיבות את הנפש בשבעה משיבי טעם בגדל רבנו, איך שעל ידו אין שום יאוש, ויש תקוה לכל אחד. ועל ידו נתהפך הכל לטובה, רק לסמך עליו ולהגות בספריו שיש בהם רפואה לכל החולאות, ולקיים עצותיו. וכן יכול כל אחד לראות בעצמו פן, שישמעם בתמימות, בעין האמת, ולהשליך כל מיני העקמימיות מלבו, ואז יתגלה לו עולם חדש באורו של רבנו. (ויש גם כן מר' ישראל דב שיחות מפלאות חוץ מאותן המקלטות הידועות, והדרכות ועצות ומוסר והתעוררות עצומה לעבודת השם וללכת בדרכי הצדיק בתמימות, שאמר לאנשיו בהודמניות שונות, וכבר חלק מזה יצא לאור בספר 'לראות באבי הנחל'). בפרט שהיום יש הרבה

משפיעים בחדרו של רבנו שמכניסים בדברי רבנו הרבה חכמות מלבם אם מעט אם הרבה כידוע, וחסרה להם ההתבטלות לגמרי לדברי רבנו ור' נתן, שדבריהם ועצותיהם פשוטים לגמרי, ואפלו אם עצותם העמקות אינן מובנות לגמרי בשכל האנושי הגשמי - צריך רק בטול ותמימות ופשיטות, לא שינסה להבינן ולפרשן כפי השגתו ולהעבירן מפרושן הפשוט, ואין כאן מקום להאריך. וכשטועמין את היין ההונגרי של ר' ישראל בער, אז נתגלה קצת האור הפלא שיש ברבנו וילך בהם לבטח, ויחיה חיי נצח.

לא להתבלבל

אין להתבלבל ממה שרואים שיש מאנשים הנקראים על שמו של ר' ישראל בער ז"ל, שמתנהגים שלא כראוי באיזה אופן שיהיה, לפי דעתו, דכן הוא בכל דבר טוב, שיש בו סמא דחיי וכו', וכמו שכתב ב'לקוטי מוהר"ן' תורה ל"א, שיש אצל המתקורבים

להצדיק הארבע בחינות של הארבעה שנכנסו לפרדס, עין שם, וכתב שם שאפלו אם חס ושלום הציץ ומת או הציץ ונפגע - הוא גם כן בחינת "צדיקים ילכו בם". ואדרבא, לך נא ראה על התלמידים ההגונים שהעמיד, שהם מהמבחרים בברסלב, ואין כאן המקום להאריך בפרוטרוט כמובן.

מדוע אנ"ש לא קבלו את הפתק

א ואם תשאל, למה הרבה, או על כל פנים חלק מהחשובים שבברסלב ומהזקנים ששמשו את גדולי אנשי שלומנו מדור הקודם, לא קבלו את ענין הפתק? הנה על איזה מהם אמר ר' ישראל דב בפרוש שזה מחמת קנאה, שלא יכלו לסבל שר' ישראל דב, שהיה נחשב בעיניהם כאיש פשוט לגמרי, שהוא יקבל פתק מרבנו, ובפרט עם מה שכתב שם עליו. ואל יתמה זה בעיניך שאנשים גדולים יכשלו כל כך, להכחיש ולחלק בחנם, שכבר מצינו כן

בגדולים וחשובים בדורות שקדמו, וכן בהמחלקת על רבנו הקדוש עצמו - ראה ענין זה באריכות ב'כוכבי אור' מאמר ששון ושמחה בסופו, וב'לקוטי הלכות' (הלכות רבית ה), שמדבר שם שיש שהחולקים הם צדיקים גמורים אלא שלא עבר עליהם השבעה מימות! על כן אין יכולים לבוא להשגת ודרגת הצדיק הגדול מהם עד שחושבין עליו מה שחושבין, ודוק לצרף זה לענין ר' ישראל דב מה שסבל על התקרבותו בחינת "כל משבריה וגליף עלי עברו", שהכל מודים אשר לא נהיתה כזאת.

ב וראה גם 'לקוטי הלכות' (הלכות ברכת השחר ג) מענין הבן מלך ובן השפחה שנתחלפו, שיש שהשקר אינו מרשעים מפרסמים, אלא צדיקים שאינם כל כך גדולים במעלה כמו הצדיק הגדול שחולקים עליו, שעל ידו תקון העולם, ונדמה להעולם שהוא להפוך מחמת חלופי התמורות. והביא שם ענין מחלקת השבטים על יוסף הצדיק, כמו שנאמר "ויקנאו בו אחיו", שגם שם היה פגם זה בדקות, וכן כתב בחינה זו בעוד מקומות ב'לקוטי הלכות'.

מדוע אנ"ש לא קבלו את הפתק | לט

ג וכמו שאמר רבנו שהוא הנסיון העשירי, הינו שאפלו צדיקים גדולים שעברו תשעה הנסיונות, עדין יש להם בחירה חפשית לגמרי, שלא לחלק עליו ולבטל עצמם אליו לגמרי!

ד ובדרך אגב שהבאנו מחלקת יוסף והשבטים, יש לבאר על פי זה דברי רבנו הקדוש ב'לקוטי מוהר"ן' תורה רל"ד, שמדבר שם מענין המעשיות של הצדיקים ושל הרשעים שקשה להבחין ביניהם, ובסופו מביא שיש 'שם' שנותנין לאחד כשממליכין אותו שהוא ה'ק'ם', וכתב שם שזה מה שאמר יוסף 'והנה ק'מ'ה' אלמתי" וכו', ששם מרמז שם זה. ולא מבאר שם שיכות מאמר זה של השם ה'ק'ם' להמאמר שלפניו. ונראה לי לבאר, דהשיכות היא, דגם במעשה של יוסף הצדיק היה חסרון זה שהוא ספר מעשה של חלומותיו שהוא ממעשיהם של צדיקים, והשבטים הקדושים חשדו אותו שהוא ממעשיהם של רשעים, שלא ראו בו למה יהיה יותר מהם, וחשבו שרוצה להתגאות עליהם חנם ואין נאה לו כתר המלוכה, ויקנאו אותו, עד שבאו לידי כך שרצו להרגו חס ושלום. וכל זה מחמת

הקשי שיש בהבחנה בין מעשיהם של צדיקים, מאן מלכי - רבנו, הבן מלך האמתי, למעשיהם של רשעים - בני השפחה בישא, ובפרט בהצדיקים הגדולים במעלה שעל ידם ואורם יכול העולם לבוא לתקונו, ששם מתגבר הבעל דבר ביותר, כמבאר במעשה דזבוב ועכביש בסופו, שטען על מה שוא בראתני וכו', עד שהעמיד מפרסמים שיחלקו עליו. ועל זה כתב שם ב'לקוטי מוהר"ן', שעל ידי השם ה'ק'ם' שנותנין לו מוכח שהוא אכן המלך האמתי. והבן לצרף דבר זה לענינינו.

ה ויש לרמוז לפי זה שהראשי תבות של השלש תבות הראשונות של הפתקא הם מ'ה'ק', והבן. וכמדמה שראיתי זה בשם ר' ישראל דב ז"ל בעצמו (מובא בקונטרס 'חידושים על הפתק'). גם יש לומר רמוז שגימטריא של אותיות אלו עם מספר שלש אותיותיו, הם כמספר גימטריא של שמו של רבנו הקדוש!

ו עוד יש להביא בענין זה מה שכתב בפרפראות לחכמה תורה ס"א, על מה שהרבה מתלמידי רבנו הקדוש לא קבלו עליהם את מרותו של מוהרנ"ת אחר

פְּטִירְתּוֹ שֶׁל רַבְּנּוּ, עַל אִף שֶׁסַּמְךְ רַבְּנּוּ עָלָיו בְּחִיּוֹ
הַקְּדוּשִׁים בְּכִמָּה מִיַּי דְּבוּרִים כַּמְבֹאָר שֵׁם, וְכַתֵּב
שֶׁהִיא קִשָּׁה לָהֶם לְקַבֵּל זֶה מִחֲמַת שֶׁהוּא הָיָה בֶן גִּילָם
וְצָעִיר מֵהֶם, שֶׁכֵּן מְצִינּוּ בַחֲז"ל עַל יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן,
שֶׁה'זְקֵנִים' שְׁבִדּוֹר, הֵם אָמְרוּ 'פָּנֵי מֹשֶׁה כַּפָּנֵי חֲמָה,
פָּנֵי יְהוֹשֻׁעַ כַּפָּנֵי לְבָנָה' וְכו'.

מקום לטעות

א ועוד דבר יש בזה, שר' ישראל דב ז"ל הנהיג את
עצמו בפשיטות יתרה, עד שהיה קשה לעמד עליו,
והיה מקום לטעות בו, (וכמו מעשה של הגראדניק שהבאנו
לעיל). ושמעתי מתלמידיו שהיה נכר קצת שעשה כן
בכונה. ובאמת היה בעיני עצמו לכולם, ולא היה יכול
לסבל כשהיו עושים עסק ממנו בעצמו, והיה חוזר
לומר שהוא רק שליח נאמן לרבנו הקדוש להפיץ
דעתו לעם ישראל. ורק מי שבא עם כונה לקבל, היה
רואה בו מה שראה בו, והיה מקבל ממנו התעוררות
עצומה לעבודת השם יתברך עד שהיה משליך הכל

וְהָיָה נִשְׁאָר לְהִיּוֹת דְּבוּק בּוֹ וּבִטֵּל אֶצְלוֹ, וְכַמְּשֵׁל הַיַּיִן
הַוּוֹנְגְרִי'. וְהִרְבֵּה רָאוּ אֶצְלוֹ דְּבָרִים נִפְלְאִים מִמֶּשׁ, וְאִין
כָּאן הַמָּקוֹם לְהֶאָרִיךְ, שְׂאִין זֶה הַמַּטְרָה כַּמּוּבָן.

ב גם כְּשֶׁהָיָה מְדַבֵּר מֵאַחֲרֵים שְׁעָשׂוּ עֲצָמָם כַּמְפָּרְסָמִים,
לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֹתָרוֹ שֶׁל רַבְּנוֹ הַקְּדוֹשׁ עַל עֲצָמָם, הָיָה
מְדַבֵּר מְרוֹרוֹת וְחִרְפוֹת לָמוֹ, וְהָיָה מְרַגֵּל בְּפוּמִיָּה
שְׂאֵצֶל עֲנִין רַבְּנוֹ אֵין גְּדוּלִים וְאֵין קִטְנִים, רַק חֲבָרִים
הַמְּקַבְּלִין דִּין מִן דִּין.

ג וּמָה שֵׁישׁ מְפָרְסָמִים בְּשֵׁמוֹ דְּבוּרִים וְהַפְּלָגוֹת בְּשִׁבְחוֹ
- יֵשׁ מֵהֶם הִרְבֵּה שֶׁהֵם קִטְעֵי שִׁיחוֹת שְׂמִשְׁנִים אֶת
הַמְּכֹון לְגַמְרִי, דִּהְיֵנוּ שֶׁהוּא אָמַר דְּבָרִים אֱלוֹ עַל רַבְּנוֹ
הַקְּדוֹשׁ עֲצָמוֹ. יֵךְ נָא רְאֵה בְּשִׁיחוֹתָיו הַמְּלֵאוֹת
הַמְּדַפְּסוֹת, כְּגוֹן סֵפֶר יִשְׂרָאֵל סֵבָא וְכדו'. וְאֶדְרָבָא, הוּא
הָיָה מְרַחֵיק מְאֹד כְּשֶׁהָיוּ מְדַבְּרִים עָלָיו גְּדוּלוֹת כַּנ"ל.
(וְכֵן שִׁיךְ זֶה לְמָה שֶׁמְפָרְסָמִים בְּשֵׁמוֹ מִיַּי הוֹרְאוֹת לְגַבֵּי הַצִּיּוֹן,
וְהַקְּבוּץ בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, וְדִי לְמַבִּין). אָמְנָם וַיִּתְּכֵן שֵׁישׁ אֲמָרוֹת
שׁוֹנוֹת בְּהַנ"ל שְׂאֵכֵן אוֹמְרִים, וְזֶה הָיָה בְּסוֹף יָמָיו, וְלֹא
הִיָּתָה הַכּוֹנֵה בּוֹ לְגֵאוֹת וּפְרָסוֹם חָס וְשָׁלוֹם, שֶׁהָיָה
רְחוּק מֵהֶם בְּתַכְלִית, אֶלָּא שְׂזָכָה לְמָה שְׂזָכָה בְּגִדְל כַּחוֹ

שֶׁל רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ שְׁאֵמַר שְׂיִכּוֹל לַעֲשׂוֹת מֵהַפְּחוֹת
 שְׁבִאֲנִשְׁיוֹ וְכוּ', וְכֵן עֲנִין 'כְּמוֹנֵי מֹשֶׁה' וְכוּ', וְזֶה עֲנִין שֶׁל
 יְכוֹל כָּל אָדָם לִהְיוֹת כְּמֹשֶׁה רַבְּנוּ, אֲלֵא שְׂאֲחַר שְׁכַבְר
 הַצְּדִיק בְּעוֹלָם, אִי אֶפְשֶׁר לַעֲשׂוֹת כֵּן אֲלֵא עַל יְדֵי
 שְׂיִדְבֵק עֲצֻמוֹ בּוֹ וַיִּבְטַל עֲצֻמוֹ אֵלָיו, וְזֶה עֲנִין הַיְחוד
 וְהַתְּכַלּוֹת בּוֹ לְגַמְרֵי, כְּעֲנִין יְחוד חֶמֶה וּלְבִנָּה הַמְּבֹאֵר
 בַּתּוֹרָה ו' עַל הָרַב וְהַתְּלִמִּיד שֶׁהֵבֵאנוּ לְעִיל מ' לְקוּיֵי
 הַלְּכוֹת' שְׁבַת ה', וְהֵבֵן. וַיֵּשׁ בְּזֶה מָה שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לְבֹאֲרוֹ
 כָּאֵן, וְהַמְּבַקֵּשׁ הָאֲמֵת יִדְרֵשׁ וַיַּחְתֵּר בְּפִיו וּבְלִבּוֹ, כְּמוֹ
 שְׁנֵאמַר "אִם תִּבְקֶשְׁנָה כַּכֶּסֶף וְכַמְטָמוֹנִים תַּחֲפֶשְׁנָה אֲזִי
 תִּבִּין יִרְאֵת ה'" - הָאוֹצֵר שֶׁל יִרְאֵת שְׁמִים!

חובת החיפוש

אִם גַּם הַמְּקוֹם כָּאֵן לְהֵבִיא הָאֲמָרָא מִר' אַבְרָהָם בֵּרִין
 ז"ל שְׁאֵמַר, שְׁכַדֵּי לִהְיוֹת אִישׁ כְּשֶׁר צְרִיךְ לְקַיֵּם
 עֲצוּתוֹ שֶׁל רַבְּנוּ, אֲבָל לִהְיוֹת אִישׁ כְּשֶׁר 'בְּאֲמַת' צְרִיךְ
 כָּבֵר לְהַתְּגַעֵגַע אַחַר מְשִׁיחַ בְּעֲצֻמוֹ! וְזֶה מַעֲנֵה לְמָה
 שְׁטוּעֵנִים: מָה לָנוּ וְלַסְּפִקוֹת? הֲלֵא יֵשׁ סִפְרֵינוֹ וְעֲצוּתוֹ

שֶׁל רַבְנוּ לְרַב וְהַלּוּאֵי שְׁנַקִּימִם! שָׁאִין זֶה טַעְנָה,
דְּבוּדָאֵי צְרִיךְ לַחְקֵר אַחַר רְפוּאוֹתָיו שֶׁל הַצְּדִיק אִם יֵשׁ
עוֹד אִיזוֹ רְפוּאָה שְׁעַל יָדָהּ יָבוֹא עַל תְּקוּנּוֹ, וְעַל יָדֵי זֶה
יֻכַּל לְקַיֵּם שְׁאָר הָעֲצוֹת שֶׁל רַבְנוּ. וְכִמוֹ שֶׁכָּתַב בְּשִׂיחוֹת
הַר"ן שְׁצָרִיךְ לִילֵךְ בְּגִדּוּלוֹת דְּוָקָא, הַפּוֹךְ מִסְבֵּרֶת בְּנֵי
אָדָם. וְכִמוֹ שֶׁכָּתַב בְּתוֹרָה ל"א שֵׁישׁ אוֹמְרִים שָׁאִין
צְרִיךְ לְהִתְקַרֵּב לְהַרְבֵּי הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר, וְכָתַב שְׁאֲדַרְבָּא,
כָּל שֶׁהַחֹלָה גְּדוֹל בְּיוֹתֵר - צְרִיךְ רוּפָא גְּדוֹל בְּיוֹתֵר. וְכֵן
כָּאן, שְׁאִם נִתְגַּלָּה כְּבֵר דְּבַר כְּזֶה בְּעוֹלָם - וְדָאֵי שְׁצָרִיךְ
לְקַבְּלוֹ וְלִילֵךְ בּוֹ. וְאִם לְבוֹ פֶּגַם מְזֵה - יִתְפַּלֵּל וְיִצְעַק אֶל
ה' שְׁיִוְרֵהוּ וְיַעֲמִידֵהוּ עַל הָאֲמֶת לְאֲמֶתוֹ. וּבּוּדָאֵי אִם
הוּא בְּאֲמֶת דְּבַר גְּדוֹל כְּזֶה, שְׁזֵהוּ הַשִּׁיר שְׁעֵלְיוֹ נִבְּאוּ
קְדְמוֹנֵינוּ וְכו', וְדָאֵי שְׁמִצְטָרֵךְ עַל זֶה מְנִיעוֹת רַבּוֹת
לְזָכוֹת לְהַגִּיעַ לָזֶה, וְהָעֵקֶר הוּא מְנִיעוֹת הַמַּח. וְהָעֵקֶר
מֵה שְׁצָרִיךְ לָזֶה הוּא הַתְּפִלָּה כַּנ"ל, דְּלַעֲסֵק בְּתַרוּץ
הַקּוּשִׁיּוֹת וְהַבְּלוּלִים שְׁעַל זֶה - אֵין קִץ לְדַבֵּר זֶה. וְכֵן
יֵשׁ עֲצָה לַעֲשׂוֹת נֶדֶר וּלְקַיְמוֹ מִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּתוֹרָה
נ"ז, שְׁזֵה סִגְלָה לְתַקֵּן הָאֲמוּנַת חֻכְמִים. וְרָאָה לְקוּשִׁי
הַלְכוֹת שְׁבַת ו' הַמִּיסָד עַל תּוֹרָה זוֹ, שְׁפָרַשׁ שָׁם עַל
מֵאֵמֶר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא לְסָבִי דְּבֵי אֲתוּנָה, רִיחֵיא

דתבירא במאי חייטא ליה. שהם טענו שאי אפשר לתקן נפילת אמונה, דהא מכיון שנפל מאמונה הלא אינו מאמין גם בהתקונים, אבל רבי יהושע בן חנניא הוכיח להם שבישראל אינו כן, שאפלו כשנופלים מהאמונה עדין נשאר בהם נקדה פנימית, שמאמינים ומבקשים להתתקן, עד שחוזרים ומתרפאים.

ב גם שיך לזה מה שאמר רבנו, שמיום שבא הצדיק לעולם אי אפשר להיות איש כשר בלי הצדיק, אף שקדם ביאת הצדיק היה אפשר להיות איש כשר בלתו, שלפי הנראה כן הוא גם כן לגבי התלמידים האמתיים של הצדיק שהן הם הצדיקי הדור.

ג וכן פשוט שאין להתבלבל שאיך זה שיתגלה דברים חדשים באורו של רבנו אחר שכבר נדפסו ספריו הקדושים, וכמו שמקבל אצלנו שממנו עד משיח לא יהיה חדשות. דהלא זהו דבור מרבנו עצמו שלעתיד ישיר שיר שזה יהיה וכו'. וכן יש הרבה דברים שעדין לא נתגלה בימי רבנו, ועדין אנו מחכים ומצפים שיתגלה, כגון הספר הנשרף וספר הגנוז, וכן בהספורי מעשיות, כגון מעשה דהבעטליר השביעי בלי רגלים

שלא ספרו, ואמר שמשׁיח יספר אותו. ויש לדיק שם
 בהמעשה שאמר שזה המעשה קשה עליו לספר, אבל
 כיון שהתחיל מכרח לגמרה, ואחר כך אמר שלא
 יספרו, אלא הכונה כעין הלשון 'גמרתִי ואגמר', שהוא
 יגמר התקון של הבעטליר השביעי בעולם, שאז
 יתגלה סיום הספור על ידו בעצמו, שמשׁה דא משיח,
 והבן. ומי יודע להיכן נוגע ענין השיר הזה. וראה
 ב'לקוטי תפלות' על תורה ח' הנ"ל שמאריך בזה
 שיזכה לנעם שיר הזה על כל פנים להיות מציץ
 מהחרכים, וקחשיב ואזיל מעלת כל הבעטליר'ס עד
 השביעי, שעל ידי זה יזכה להשיר הזה, ודוק. וראה
 בכוכבי אור סוף מאמר אמת ואמונה, שכתב שענין
 הבעטליר השביעי הוא הרקודין מגדל השמחה ועל
 ידי זה יתתקן הבן מלך שנפל לאפיקורסות, כמו
 הבעטליר הששי שעל ידו מתתקנת הבת מלכה על ידי
 העשרה מיני נגינה, עין שם, והבן לקשר זה לעניינינו.
 ד ובהתפלה שאחר התקון הכללי כתב שנזכה לעורר
 ולגלות העשרה מיני נגינה הכלולים בשמן הגדול
 פשוט כפול משלש מרבע.

ה וְרָאָה בְּלִקּוּטֵי תַפְלוֹת חֶלֶק ב' ל"ו: שְׁתוּשִׁיעֵנִי בְּכָל דְרָכֵי עֲצוֹתֶיךָ הַקְּדוּשִׁים אֲשֶׁר גָּלִיתָ לָנוּ עַל יְדֵי צְדִיקֶיךָ הָאֱמִתִּיִּים, אֲשֶׁר כָּל עֲצָה וְעֲצָה יֵשׁ לָהּ כַח לְעֹזֵר וּלְהוֹשִׁיעַ גַּם אוֹתִי. וְאִם בְּעוֹנוֹתַי הִרְבִּים קִלְקַלְתִּי כָּל־אֲנִי יוֹדֵעַ וּמֵאֲמִין שֶׁיֵּשׁ לָךְ עוֹד רַחֲמִים רַבִּים וְהַצְלוֹת וַיִּשׁוּעוֹת וְעֲצוֹת נִפְלְאוֹת אֲשֶׁר גָּלִיתָ לָהֶם לְבַד אֲשֶׁר לֹא גָלוּ אוֹתָם עֲדִין בְּעוֹלָם, אֲשֶׁר עַל יָדָם יֵשׁ לִי תִקְוָה עֲדִין, שְׁאֲזֹכָה לְשׁוּב אֵלֶיךָ וּלְהַתְּחִיל מִחֲדָשׁ לְקִיָּם עֲצוֹתֶיךָ הַקְּדוּשׁוֹת כָּל־מַבְּרָאָה וּבִירְאָה, בְּאִפְסָן שְׁאֲזֹכָה לְתַקֵּן הַכֹּל בְּחַיֵּי מִהְרָה וּלְהִיּוֹת כְּרִצּוֹנְךָ הַטוֹב תָּמִיד.

ו וְאִין זֶה סְתִירָה לְמָה שֶׁכָּתַב שְׁמַמְנוּ עַד מְשִׁיחַ לֹא יִהְיֶה חֲדָשׁוֹת, שְׁאִין זֶה הַתְּגַלּוֹת חֲדָשׁ כְּעִין הַחֲדוּשׁ שֶׁל רַבְּנוּ לְגַבֵּי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, אוֹ כְּחֲדוּשׁ שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב נֶגֶד הָאֲרִיז"ל כְּמוֹבֵן, שְׁכָל זֶה הוּא הַמְּשִׁיחַ מִחֲדוּשׁוֹ שֶׁל רַבְּנוּ עֲצֻמוֹ, וְזֶה פְּשׁוּט. וּבְאֵמַת אֶפְלוּ בִּימּוֹת הַמְּשִׁיחַ עֲצֻמוֹ לֹא יִהְיֶה חֲדָשׁוֹת, כְּהַמְּאָמֵר 'מְשִׁיחַ בְּדַעְתּוֹ יִלְחַם', שְׁאֲז רַק יִתְגַּלֶּה נַעַם אוֹרוֹ שֶׁל רַבְּנוּ בְּעוֹלָם, שְׁעַל יְדֵי זֶה יְבוֹא הָעוֹלָם לְיַדֵּי תִקְוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשִׁיר יְדִידוֹת לְר' יַחִיאֵל מְעַנְדֵּל ז"ל, הַבְּאֵתִיו

כָּאן בְּסוֹף, וְשֵׁם הוֹלֵךְ וּמְפָרְשׁוֹ עַל פִּי הַסְּפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת
 שֶׁל רַבֵּנוּ, וּמִי יוֹדֵעַ לְהִיכֵן נוֹגַעַ עֲנִין הַתְּגַלּוֹת הַשִּׁיר
 הַזֶּה, עֵין שֵׁם הַיֵּטֵב בְּהַשִּׁיר יְדִידוֹת, וְהֵבֵן, וַיֵּשׁ עוֹד מֵה
 לְדַבֵּר מִזֶּה כִּי קִצְרַתִּי.

ז גַּם שִׁיף לָזֶה מֵה שְׂאֵמֶר רַבֵּנוּ ז"ל (שיחות הר"ן שז): הֲלֹא
 אֲדַרְבֵּא, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְנַהֵיג עִתָּה הָעוֹלָם יִפְהָ יוֹתֵר
 מִקֶּדֶם! וְאָמַר בְּזֶה הַלְּשׁוֹן: אֲדַרְבֵּא דְעַר אֵיבְעֵרְשִׁטְעַר
 פִּירְט הַיֵּינֵט שְׁעַנִּיר דִּיא וְעֵלְט.

ח עוֹד בְּעֲנִין מֵה שְׂכָתָב מֵהֶבְעֵטְלִיר הַשְּׁבִיעִי, רֵאָה יִמִּי
 מוֹהֲרֵנִ"ת שְׁהִיָּה שֵׁם אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שְׂרָקַד
 הַרְבֵּה וְתִמְהוּ עָלָיו אֵיךְ יֵשׁ לוֹ כַּח כָּל כֶּף, וְכָתַב שֵׁם ר'
 נָתַן בְּסוּגָרִים: 'וְהֵם לֹא יָדְעוּ מֵהֵאֵי רוּחָא דְנִשְׁיב בְּשִׁית
 פְּרָקִין שְׁעַל יְדוֹ אֵיתְעַבֵּר אֶל אַחֵר - כְּפִירוֹת' וְכו', (וְעַל
 פִּי זֶה יֵשׁ לְהַבִּין עֲנִין הַרְקוּדִים שֶׁל הַמְּפִיצִים, וְהֵבֵן). וְכֵן יֵשׁ דְּבוּר
 מֵרַבֵּנוּ שְׂאֵנְחָנוּ דּוּמִים כְּמוֹ חֲתָנָה, שְׁיֵשׁ אֲנָשִׁים
 הַמְּסַתְּכָלִים מִבְּחוּץ שְׂאִין שׁוֹמְעִים הַקּוֹל זָמֵר וְאִין
 מְבִינִים לָמָּה רוּקְדִים כָּל כֶּף וְכו'. וְכֵן יֵשׁ לְהַבִּיא לְכָאן
 הַמַּעֲשָׂה שֶׁל הֵבֵן מֶלֶךְ וּבֵן שְׂפָחָה שְׁשִׁמְעוּ בֵּיעַר קוּלוֹת
 מְשָׁנִים וּפְחָדוּ מֵאֵד מִזֶּה עַד שְׁשִׁמוּ לֵב וְרֵאוּ שְׂזֶה נִגּוֹן

נפלא, והבן. וכן בהצחוק המשנה שצחק היום מהלילה, שפנראה שזה שיך ל"אז ימלא שחוק פיננו", וכמו שאמרו בגמרא עבודה זרה אין לו להקדוש ברוך הוא שחוק אלא אותו היום בלבד, ולהם היה נדמה שזהו מקום הידועים (סיפורי מעשיות מעשה יא), והבן.

ט ועוד לגבי הבלבול הנ"ל, שכאלו לפי התגלות הפתק נמצא שחסר חס ושלום בספרי רבנו הקדוש, והוא כזלזול בספריו הקדושים, או שכשמגדילים את ר' ישראל דב הוא על חשבון של אמונתנו ברבנו הקדוש עצמו, צא וראה מי הם המפיצים את ספרי רבנו במסירות נפש, ומדפיסים וחוזרים ומדפיסים, לא לצורך פרושים וחדושים משלהם, ומי הם ההוגים בספרי רבנו בתמימות ומקימים עצותיו בפשיטות. וכל זה פשוט ולא היה לי לכתבם אלא לפי מה ששמעתי שיש טוענים כן, שכן הוא בהתנגדות הכללית על ענין רבנו שחושדים דיקא במה שאין בם כידוע, וכהמעשה של הזקן הידוע אצל הבארדיטשובער זצ"ל בענין היין שרף קדם התפלה. ובאמת כל הפוסל - במומו פוסל.

התבטלות מוחלטת

בענין מה שפָּחַר רַבְּנוּ בְּר' יִשְׂרָאֵל דַּב דִּיקָא, כְּבָר
כְּתַבְנוּ לְעֵיל מִמְעַלְתּוֹ, וּבִפְרֹט מִמְעַלְת
הַתְּבַטְלוּתוֹ לְגַמְרֵי לְרַבְּנוּ שְׁזַה הָעֵקֶר. וַיֵּשׁ מְשָׁל,
שְׁכַשְׁהֶמְלֶךְ מִצְטָרְךְ לְהַסִּיר לְפַעְמִים כְּתַר הַמְּלוּכָה מֵעַל
רֵאשׁוֹ, אַזִּי מַנִּיחוֹ עַל יְתַד הַמִּיחָד לְכַךְ. וַיֵּשׁ לְשֹׂאֵל,
שְׁלִכְאוּרָה הִיָּה מֵהָרְאוּי שְׁיַנִּיחֵנוּ עַל רֵאשׁ אֶחָד מֵהַשָּׂרִים
הַחֲשׁוּבִים הַיּוֹשְׁבִים רֵאשׁוֹנָה בַּמְּלָכוֹת שְׁזַה יוֹתֵר כְּבוֹד
לְכַתֵּר הַמְּלָכוֹת מְלֵה־נִיחוֹ עַל יְתַד דּוּמָם, וּבְאַמַּת אֵינוֹ
כֵּן, שְׂאָם יַנִּיחֵנוּ עַל רֵאשׁ הַשָּׂר אַזִּי אֲדַרְבָּא - זֶה יַחֲשֵׁב
לְפַחִיתַת הַכְּבוֹד לְמֶלֶךְ שְׁנִרְאָה שְׁאַחַר מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכַתְרוֹ,
אֲבָל הַיְתַד הַפְּשׁוּט אֵינוֹ מִתְכַּבֵּד בְּזַה שְׁהַכְּתַר עָלָיו. וְכֵן
הוּא לְגַבֵּי כְתָרוֹ שֶׁל מֶלֶכּוֹ שֶׁל עוֹלָם, שְׁמַעְדִּיף לְהַנִּיחוֹ
עַל רֵאשׁ אִישׁ עֲנוּתָן וְשִׁפְלֵ רוּחַ, מְלֵה־נִיחוֹ עַל גַּבֵּי אֵיזָה
בְּעַל מְדַרְגָּה שְׁיִכּוֹל לְבוֹא לְחֲשֵׁב שְׁלוֹ נְאָה וְלֹא יָאָה
כְּתַר מְלוּכָה וַיִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּתַגָּא חֵס וְשְׁלוּם.

איש פשוט

חזוק על מה שהיה נראה כאיש פשוט כעין מה שכתב ב'לקוטי מוהר"ן' שגם להצדיק יש דקין וכרפשות וכו', וקשה להאמין שהוא ענין אחר לגמרי משאר בני אדם. וגם במשיח עצמו אמרו חז"ל: זכו וארו - עם ענני שמיא. לא זכו - עני ורוכב על החמור. וראה בישעיהו בפרשת "הנה ישפיל עבדי" וכו' במהותו של משיח, מובא ב'כוכבי אור - שיחות וסיפורים'.

המתקרבים

מה שחלק גדול מהמתקרבים אליו הם בעלי תשובה שבאים ממשפחות שלא החזיקו ביהדות - זה מובן על פי מאמר רבנו שמש"ח יהיה לו עבודה קלה יותר עם החפשים - מאשר עם החסידים, שלהחפשים יעשה להם איזה מופת או יגלה להם חכמה ותכף יתבטלו לו, אבל החסידים יאמרו שאולי זה מצד האחר... ודוק לצרף זה לעניננו.

השתלשלות הקבלה מרבנו

א שְׁמַעְתִּי גַם טַעֲנָה שֶׁר' יִשְׂרָאֵל לֹא קִבַּל דְּרָךְ ר' נַחֲמָן טוֹלְטְשִׁינֶר וּבְנֵו ר' אַבְרָהָם, זִכָּר צְדִיקִים לְבָרְכָה, הִינּוּ עַל פִּי מָה שֶׁכָּתַב ר' אַבְרָהָם בְּכֹכְבֵי אֹר - שְׂיַחוֹת וְסִיפּוּרִים' עַל אָבִיו ר' נַחֲמָן, שֶׁהוּא הָיָה עֶקֶר תַּלְמִידוֹ שֶׁל ר' נִתָּן, עֵינ שָׁם, וְכֵן ר' אַבְרָהָם הָיָה לְפִי הַנֶּרְאָה גְדוֹל הַמְּשַׁפֵּיעַ בְּדוּרוֹ. וְטַעֲנָה זֹאת הוּא בְּלִבּוֹל בְּעֵלְמָא, רֵאשִׁית - דְּמִי אָמַר שְׁזוֹ הַבְּטָחָה לְעוֹלָם וָעֵד, שֶׁעַד בִּיאַת הַמְּשִׁיחַ יִהְיֶה עֶקֶר אֹרֻוֹ שֶׁל רַבְּנֵו צְרִיף לְהִיּוֹת עַל יָדָם דִּיקָא אָף אִם כֵּן הָיָה בְּדוּרָם? דְּרַק עַל ר' נִתָּן אָמַר רַבְּנֵו עֲנִין מִשֶּׁה וַיְהוֹשֶׁעַ וְכו'. וּמִשְׁמַע קִצָּת בְּפִרְפְּרָאוֹת לְחַכְמָה תוֹרָה ז' תַּנְיִינָא שְׁמַדְבֵּר שָׁם בְּתוֹרָה מִבֵּן וְתַלְמִיד, שֶׁר' נִתָּן הָיָה בְּחִינַת הַתַּלְמִיד, וּמִשְׁמַע שָׁם שֵׁישׁ גַּם בְּחִינַת בֵּן, שְׁזָה גְבוּהָ יוֹתֵר, וְזָה קָאִי עַל מְשִׁיחַ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא יֵצֵא מִיּוֹצְאֵי חֲלָצִיו, וְאִין אֲתַנּוּ יוֹדַע עַד מָה.

ב ועוד, שְׁבָאֵמֶת קִבֵּל גַּם מֵהֶם, שֶׁר' יִשְׂרָאֵל קָרְדוֹנֵר, אִף שָׁרְבוּ הַמְבַהֵק הָיָה ר' מֹשֶׁה זַצ"ל, שֶׁר' יִשְׂרָאֵל נִתְקַרַּב אַחַר פְּטִירָתוֹ שֶׁל ר' נַחְמָן, וּבְרֵאשׁוֹנָה קִבֵּל מֵר' נַחְמָן אֵב בֵּית דִּין טְשֶׁעְרִין, שְׁאַחַר כֶּף אָמַר לוֹ שְׂאִין לוֹ מַה לְמַסֵּר לוֹ עוֹד, וְהוֹרָהוּ לְקַבֵּל מֵר' מֹשֶׁה, אֲבָל הָיָה גַּם תְּלֵמִיד חֵבֵר לְר' אַבְרָהָם, (וְהָיָה גַּם הַשְּׂדָכָן שְׁלוֹ בִירוּשָׁלַיִם עִם זוּגָתוֹ הַצְּדָקָת הַיְדוּעָה מֵרַת גִּטְלָ ע"ה, שְׁנֵהִיטָה אַחַר כֶּף לְאַשָׁה לְר' נֶתָן ב"ר פִּנְחָס יְהוֹשֻׁעַ בֵּיִטְלָמָאכְעֵר ז"ל), וְהָיָה בָּא כָּל שָׁנָה מֵאַרְץ יִשְׂרָאֵל לְאוּמָן. וַיֵּשׁ עֲבָדָא מְאַלְפֵת, שְׁפַעַם הַשְּׁתִּיק ר' יִשְׂרָאֵל אֶת הַצְּבוּר בְּעֵת שֶׁר' אַבְרָהָם עָשָׂה קְדוּשָׁה, לְכַבּוֹדוֹ, וְהִקְפִּיד עָלָיו ר' אַבְרָהָם, עֵין בְּהַקְדַּמַּת בְּאוּר הַלְקוּטִים דְּפוּס תוֹרַת הַנְּצִיחַ. וּבְדֶרֶךְ אֲגַב אָמַר ר' יִשְׂרָאֵל דֵּב בְּשֵׁם אֲנָשֵׁי שְׁלוּמְנוּ בְּרַסְלָב הַזְּקֵנִים מֵאַרְץ יִשְׂרָאֵל, שְׁאַמְרוּ לוֹ עַל ר' יִשְׂרָאֵל, שְׁאַפְלוּ אִם הָיָה בִימֵי רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ עֲצוּמוֹ, הָיָה נַחֲשָׁב לְחֵדוּשׁ. גַּם אָמְרוּ אֲנָשֵׁי שְׁלוּמְנוּ הַזְּקֵנִים עָלָיו, שֶׁהוּא הַדּוּמִיט שֶׁל הַסְּפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת.

ג וּבְדֶרֶךְ אֲגַב מְבֹאֵר בְּכוֹכְבֵי אוּר (שיחות וסיפורים מד, כרך א) שְׁמַדְבַּר שֵׁם מְגַדֵּלֶת אָבִיו ר' נַחְמָן ז"ל, וְכָתַב שֵׁם דְּבִקוּתוֹ בְּמוֹהֲרַנ"ת וְשִׁקִּידָתוֹ עַל דְּלְתוֹתָיו יוֹתֵר מִכָּל

התלמידים, ומביא שם לדגמא את ר' משה ברסלבר ז"ל שגם הוא הרבה להסתופף אצל מוהרנ"ת, אבל לא כל כך כמו אביו. נראה על כל פנים שהוא היה מהתלמידים היותר קרובים לר' נתן, וכמו שהבאתי למעלה שר' נחמן מטשערין הורה לר' ישראל קרדונר לקבל ממנו.

ד וכן ר' ישראל דב עצמו, אחר פטירת ר' ישראל קרדונר, שהיה רבו המבהק, היה בא לירושלים במסירות נפש לקבל מאנשי שלומנו דשם, הינו ר' שלמה וועקסלער שהיה מתלמידיו של ר' אברהם ומאנשי סודו, וכן ר' גדליה בערגער, ר' נפתלי הכהן, ר' נתן ב"ר פנחס יהושע, ר' מאיר אנשין ועוד, שהם היו תלמידי ר' אברהם. והיה מנח אצלם הרבה כתבי יד נדירים - של ר' אברהם ז"ל, ומרבנו הקדוש עצמו, ועוד. גם החיי מוהר"ן מכתב יד ר' נפתלי היה בידם, ואחר כך היה בבבלותו של ר' ישראל דב עצמו, עד שנגנב ממנו בערמה פידוע, ששם יש הרבה מסתורין מענין רבנו, ואנו מקוים שיתגלה אורו מהרה. גם היה בחבורתם של ר' שמואל הורביץ ור' אלטר בנציון ור'

יעקב זאב, זכר צדיקים לברכה, כמו שכתב בימי שמואל ובכתבי ר' ישראל במכתביו הנלהבים. וכפי הנראה נשארה השארתו של ר' אברהם אצל תלמידיו שבארץ ישראל יותר מאשר שבחוץ לארץ, שלא היה מספר את מסתוריו רק עם חלק מועט מתלמידיו מהמבחרים שבו כידוע, ואותם מתלמידיו שבחוץ לארץ שנשארו בחיים, הם היו נחשבים אז כהבעלי בתים (ראה ימי שמואל). ורואים בשיחותיו של ר' ישראל דב שדרך שיחו ושיגו בענין רבנו דומה יותר לדרך של ר' אברהם ממה שרואים בשיחותם של שאר אנשי שלומנו מתלמידי ר' אברהם עצמו, ואין להאריך בזה.

דעתו צלולה

מה שיש אומרים שכל ענין פרסום הפתק בעולם זה היה מהשפעת אנשיו, לא מדעתו הצלולה, מכיון שלא פרסמו עד לעת זקנותו המפלגת - ישתקעו הדברים ולא יאמרו, וכמו שאמר בעצמו שששים שנה החזיקו בסוד מכיון שראה שזה יכול לגרם למחלקת

וְאִין הָעוֹלָם מוֹכֵן לְקַבְּלוֹ, אֲבָל אַחַר שְׁשִׁים שָׁנָה שְׁנוּדַע
 לוֹ שָׁזְהוּ הַשִּׁיר שְׁעָלְיוֹ דְּבַר רַבְּנֵנוּ וְהוּא הַמְזֻכָּר בְּתַקוּנִים,
 הַחֵל לְפָרְסָמוֹ בְּמַסִּירוֹת נֶפֶשׁ כִּידוּעַ, וְהַרְוָאָה אוֹ
 הַשׁוֹמֵעַ שִׁיחוֹתָיו אֵיךְ שְׁדַבֵּר מֵעֵינַי ה'נח' וְהַאֲפֹן
 שְׁדַבֵּר, יוֹכַח שְׁדַבְּרוּ בְּדַעָה צְלוּלָה הֵיטֵב.

וּבְדַרְךְ אֲגַב כָּכֵר הַזְכִּיר ה'נח' בְּכַמָּה מִמַּכְתָּבָיו
 שְׁנִדְפְּסוּ ב'אֲבֵי הַנַּחֲל' כָּכֵר מִשְׁנַת תַּשְׁכ"ה.

ענין חלל הפנוי

א עֵינַי הַסוּד 'מֵלֵא וְגַדִּישׁ מִקּוֹ לְקוֹ', אֵף שְׁכַתֵּב רַבְּנֵנוּ
 וּבְחֻזִיק עֲבוּדָה תְּבִינָהוּ, אֲכַתֵּב מֵה שְׁהָאִיר ה' אוֹתִי
 קֶצֶת מִרְחוֹק בְּזֶה. וְהוּא עַל פִּי תוֹרָה ס"ד, שְׁכַתֵּב שָׁם
 שֵׁישׁ אֶפִיקוֹרְסוֹת הַנִּמְשָׁף מִחֻלָּל הַפְּנוּי שְׁנַעֲשֶׂה בַעַת
 שְׁרָצָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבְרָא אֶת הָעוֹלָם הַגִּשְׁמִי
 אֲבָל לֹא הָיָה כְּבִיכּוֹל מִקּוּם לְזֶה, דְּאוּרוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא עַד
 אֵין סוּף וְהַצָּרָף לְצַמְצָמוֹ שִׁיְהִיָּה חֻלָּל פְּנוּי לְבְרִיאַת
 הָעוֹלָם, כְּמִבְאָר בְּכַתְּבֵי הָאֲרִיז"ל, וְאַחַר כֵּךְ בְּרָא אֶת

העולם והמשיך שם את בחינת מלא כל הארץ כבודו, וענין החלל הפנוי אי אפשר להבין בעולם הזה הגשמי, שבודאי הקדוש ברוך הוא אין סוף ולית אתר פנוי מניה, ואי אפשר שיהיה מקום פנוי. ומסתירה זאת נמשך בעולם אפיקורסות קשה בעולם אשר מי שנופל בו נאמר עליו "כל באיה לא ישובו". אבל הצדיק בחינת משה יכול לכנס בו ולתקן הנשמות שנפלו בו על ידי הנגון של האמונה העליונה, שהנגון הזה יהיה העולם הבא, שאז ישיגו סוד הסתירה הנ"ל. עד כאן.

ב "ודעת לנבון נקל", שהנגון הזה הוא השיר המזכר בתורה ח' פשוט כפול משלש מרבע, שעל זה נאמר דברי רבנו שיש לו שיר של העולם הבא, וכן כתב בפרפראות לחכמה שם תורה ס"ד, וכן מבאר בתורה מ"ט שמדבר שם מענין פגם החלל הפנוי ומענין השיר שיתער לעתיד פשוט כפול משלש מרבע.

ג וכתב שם בתורה ס"ד הנ"ל, שענין חלל הפנוי הוא, שהקדוש ברוך הוא ממלא כל עלמין מבפנים, וגם סובב כל עלמין מבחוץ, ובאמצע מפסיק החלל הפנוי, הינו בין המלוי והסובב, שהחלל הפנוי מקיף את

העולם ומצמצמו, ובחינת הסובב כל עלמין מקיף את החלל הפנוי, שהחלל הפנוי הוא כמו כלי הצמצום להמלוי. אבל באמת גם כלי הצמצום הזה הוא אלקות ממש, ואין שום צמצום והפסק כלל להסובב, והכל הוא מלא מאין סוף ברוך הוא, אבל זה אי אפשר להבין איך הוא כנ"ל, עד לעתיד כשיתגלה הנגון של הצדיק שעל ידו יתתקן כל האפיקורסות וכל הדינים והצמצומים.

ד נמצא שעל ידי הנגון נתגלה מה שמלא כל הארץ כבודו, ולא 'מלא' לבד בתוך כלי צמצום שמקיפו, אלא שהמלוי סובב גם כן את מקיפו עצמו. וזה 'גדיש', כמו שממלאין כלי מלא וגדיש, שהינו שיוצא למעלה מהכלי עצמו. אף כאן אורו יתברך ממלא את העולם מלא וגדיש, שאין שום צמצום למו!

ה ולשון 'קו' הוא כמו שמבאר בכתבי האר"י על ענין חלל הפנוי, ומובא ב'לקוטי הלכות' סוף תפלת המנחה ז', שענין בריאת העולם בתוך החלל הפנוי הוא שהמשיך 'קו' מאורו יתברך.

ו ומה שכתב 'מקו לקו', יש לומר שזה על פי הלשון בגמרא חגיגה ריש פרק 'אין דורשין', שיש קו ירק שמקיף את כל העולם שממנו החשך יוצא, אשר נראה שמכון על החלל הפנוי שמקיף את העולם, וממנו יוצא החשך וההסתרה, כמבאר ב'לקוטי מוהר"ן הנ"ל, אבל על ידי הנגון והשיר אין שום מקיף וחשך, אלא אורו יתברך הוא מלא את העולם, וגדיש כנ"ל על ההקף מכל צדדיו, שהוא ה'קו', וזה 'מקו לקו'.

ז ויש עוד מה שיש לבאר בזה, ודי בזה להאיר עיני הקורא, לחזק האמונה בהגלוי הנורא הזה של רבנו הקדוש, ואין לנו עסק בנסתרות, והעקר הוא למודיו של רבנו הקדוש, ולהביאם לידי מעשה, ונבחזוק עבודה תבינהו'

ח יש עוד לדבר מכל הנ"ל, ואקוה להמשיך בזה בהזדמנות, בעזרת השם יתברך. וכבר כתבתי שאין זה עקר להתבלבל מחקירות יותר מדאי, שאין לזה קץ, אלא צריך תפלה והתבודדות ולישב דעתו מהי מטרתו, ואחר כך צריך שיאמין שהוא מאמין, ולא להתבלבל מעצמו...

קטע מה'שיר ידידות' של ר' יחיאל מענדל זצ"ל

נִשְׁמַתְךָ וְשִׁמְךָ הֵם מֵהַשְּׁבָעָה דְּבָרִים שֶׁקִּדְמוֹ לְהָעוֹלָם,
עַל כֵּן אָמַרְתָּ שְׂאֵתָה זֹכֵר לָאוּ כְּלוּם שֶׁהוּא, לְנַפֵּשׁ
רוּחַ נְשָׁמָה - קוֹדֵם.

וְאָמַרְתָּ שְׂאֵתָה סָבָא דְסַבִּין וְזָקֵן שְׁבִזְקָנִים וְעֵדִין אֶתָּה
יְנִיק לְגַמְרֵי וְלֹא הִתְחַלַּתְּ לְחַיּוֹת כָּלֵל בְּעוֹלָם.

וְעַל כֵּן אָמַרְתָּ שְׁכָל זְמַנֵּי הָעוֹלָם לְהֶרֶף עֵין אֶצְלֶךָ
עוֹלָיִם, וְזָכִיתָ לְחַיִּים נְצַחִיִּים, וְעָלֶיךָ נֶאֱמַר, בְּנֵי אֶתָּה
אֲנִי יִלְדְתֶיךָ הַיּוֹם.

חֲדוּשׁ גָּדוֹל כְּנִשְׁמַתְךָ עֵדִין לֹא הָיָה מְשָׁנִים קִדְמוֹנִים,
נִשְׁמַתְךָ הִיא שׁוֹשְׁנָה הַנְּתוּנָה בְּרֵאשׁ הַכֶּסֶף בְּמָרוֹם.

וּבְעוֹוֹן הַדּוֹרוֹת וּמִפְּנֵי הַמַּחְלָקֶת מִנַּחַת לְמַטָּה בְּהֶסְתֵּר
וּבְהָעֵלִם, עוֹד יָבֵא אֶחָד בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים.

אֲשֶׁר יִגְבִּיהֶךָ וַיַּחְזִירֶךָ לְמִקוֹמְךָ לְמַעְלָה בְּשָׁמַי מָרוֹם,
וְאִז תִּנְגַן הַנְּגוֹן הַנִּפְלָא בְּשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם נִימִין.

אֲשֶׁר יִהְיֶה הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁל כָּל הַצְּדִיקִים, עַל כֵּן אָמַרְתָּ
שְׁחֲדוּשׁ כְּמוֹתְךָ עֵדִין לֹא הָיָה בְּעוֹלָם.

וְדַע אָחִי הַמַּעֲיִן שְׁבַעֲנִין הַשִּׁיר חָדָשׁ שִׁיתְעַר
לְעֵתִיד... יֵשׁ בְּכָל אֵלֶּה סוּדוֹת עֲמָקִים וּגְבוּהִים
מְאֹד, סִתְרֵי נִסְתָּרוֹת רִזִּין דְרִזִּין נוֹרָאִים מְאֹד
כְּמוֹבֵן מִרְמָזֵיו הַקְּדוּשִׁים בְּשָׁעָה שֶׁהַזְכִּיר הַפְּסוּק
”בְּרוּךְ ה' אֲשֶׁר לֹא הִשְׁבִּית לָךְ גּוֹאֵל” וְכוּ'.

וְשִׁמְעֵתִי שֶׁמִּתְנוּעוֹתָיו הַקְּדוּשׁוֹת זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה
אֲזִ וּמִנְעִימוֹת הַקּוֹל וְהַנְּגוּן שֶׁאִמַר פְּסוּק זֶה הִיָּה
נִרְאָה כְּנוֹתֵן בְּעֲצָמוֹ גַם־כֵּן שֶׁבַח וְהוֹדָאָה לְהַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּתֵּן לָהֶם גּוֹאֵל כְּזֶה... (חיי מוהר"ן מג)

אָמַר: אֲנִי אֲשִׁיר שִׁיר לְעֵתִיד שֶׁזֶה יִהְיֶה הָעוֹלָם
הַבָּא שֶׁל כָּל הַצְּדִיקִים וְהַחֲסִידִים.

(השמטות, חיי מוהר"ן רסז)

מכתבי ידידות

מיוסדים על שיחות נדירות
של הרב ישראל בער
אודסר זצ"ל

תוכן עניינים

הקדמה	ג
מכתב א	ה
מכתב ב	יד
מכתב ג	יח
מכתב ד	כב
מכתב ה	לו
מכתב ו'	מו
מכתב ז	נד
מכתב ח	סג

הַקְדָּמָה

אֲשֶׁרֵינוּ שׁוֹכְנֵינוּ לְהִתְקַרֵּב לְאוֹרוֹת כָּאֵלוֹ, מֵאֵת ה' הִיְתָה זֹאת הִיא נִפְלְאוֹת בְּעֵינֵינוּ.

וְחֻבָּה יִתְּרָה נוֹדַעַת לָנוּ, שֶׁה' יִתְּבַרְךָ רַחֵם עָלֵינוּ בְּתוֹךְ הַסִּתְּרָה כְּזֹאת וּפְתַח עֵינֵינוּ עַל מַעֲלַת הַתְּלַמִּידִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁל רַבְּנוּ הַקָּדוֹשׁ, עַד שׁוֹכְנֵינוּ לְאֲמוּנַת חֻכְמִים - לְהֶאֱמִין בְּהַתְּלַמִּיד הַיָּקָר שֶׁל רַבְּנוּ, שֶׁעָלִיו מוֹדִיעַ: "תְּלַמִּידֵי הַיָּקָר וְכו' וְעָלֶיךָ אִמְרָתִי וְכו'".

וְאִם אֲמַנָּם רַבִּים וְגַם יוֹתֵר שְׁלָמִים מֵאֲתָנוּ יִחְלְקוּ עַל חֲבוּרָנוּ וְיִגִּידוּ שֶׁהִכִּירוּ יוֹתֵר זְמַן מֵאֲתָנוּ אֶת "הַסִּבָּא" וְכו' (כְּמוֹ הַסְּפוּר הַמוּבָא עַל רַבִּי נִתָּן שֶׁדָּבַר פַּעַם בְּהַתְּלַבְּנוֹת מֵרַבְּנוּ, וְאֶחָד מֵתְלַמִּידֵי רַבְּנוּ חָלַק עָלָיו וְאָמַר: "רַבִּי נִתָּן! מֵאִיפֹה אַתָּם לוֹקְחִים זֹאת? הִפְרַתִּי אוֹתוֹ וְכו'..."), בְּכָל זֹאת, ה' יִתְּבַרְךָ פְּתַח עֵינֵינוּ וְזִכְנֵנוּ לְרְאוֹת מִתַּחַת הַמְּסוּוֹה שֶׁרַבִּי יִשְׂרָאֵל הַסִּתִּיר עֲצָמוֹ בְּיוֹתֵר, כָּל חַיָּיו מִכָּלֵם, וְיוֹדְעִים בְּבִרְרוֹר שֶׁמְדַבֵּר בְּצַדִּיק אֲמִתִּי, קָדוֹשׁ וְגִנּוּז בְּיוֹתֵר מִן

הָעוֹלָם, עַד שֶׁהָעוֹלָם לֹא רָאוּיִים לְהַנּוֹת מְאוּרוֹ הַנִּמְשָׁךְ
אֵלָיו מִרְבֵּנוּ.

אָבֵל אֵי אֶפְשָׁר לְסַתֵּר עֵדוּת אֲמִתִּיּוֹת עַל גִּדּוֹל
רוּחַ קִדְשׁוֹ, שֶׁהִפְנוּ אוֹתָנוּ לְהִבִּין מֵהַמְּפֹרָשׁ עַל הַסְּתוּמִּים
שֶׁרְבוּי הַסְּתָרָתוֹ מְכֻוֹנֶת לְגִנּוּז אֹר רִבְנוּ הַמְּשַׁפֵּעַ עַל
תְּלִמִּידוֹ הַיָּקָר, לְתֵן זְכוּיָה לְמַתִּיגָעִים אֶפְלוּ שְׁלֹא זְכוּיִים.

וְהִנֵּה כָּאֵן כִּמָּה מְכֻתָּבִים הַמוֹדִיעִים לְמַעֲשֵׂה קִצָּת
מֵהַנְּהַגְתּוֹ הַנִּסְתָּרָת, וְהַכֹּל לְמַעַן לְגַלוֹת דֶּרֶךְ הָאֲמִתִּיּוֹת
שֶׁל רִבְנוּ בְּעוֹלָם, כִּי רַק בְּזֶה חֲפִץ כָּל חַיּוֹ, כִּידוּעַ לְכֹל
מְכִירָיו.

מכתב א

אל כבוד ידידנו היקר... נ"י, אור הצדיק יאיר עלינו
לנצח.

לשמחה ולהערכה היה לי מכתבך היקר והמרשים
שאור רבנו הקדוש המופץ על יד רבי ישראל
הולך ומתגבר ומתפשט יותר בכל יום ויום, כמובא
”ועליך אמרתי וכו’”.

הנה קשה לי לכתב בפרט על דברים גבוהים ונעלמים
כאלו ואני משליך יהבי על ה' שיהיה בעזרי, כי
איך אפשר לדבר מאור כל כך נעלם, וקשה מאד לגעת
בו בדברים ובכתב. וספר רבי ישראל, שבזמן החפה,
חתנו בקש ממנו שיספר לו על רבי ישראל קורדונר,
ואמר רבי ישראל: ”מה יכלתי להגיד לו?” כל הדבורים
שלי הם כמו מי שרוצה לגעת בענין ר' ישראל אבל
מאד מרחוק, כי קשה מאד להגדיר הענין הזה, ”נודע
בשערים” וכו' - כל חד כפום מה דמשער בלביה,

ודבורים שלי הם בדרך חפוש (של רוח הקדש של הצדיק
 שזה עקר היהדות. עין 'אבי הנחל' מכתב א' ול"ה שלוחין) כי ככה
 היה אצל רבי ישראל - צריך כל הזמן וכל רגע לחפש.
 לפני שזכיתי להתקרב לרבנו הקדוש דרך ר' ישראל,
 הייתי לומד אבל היה לי הרבה חסרונות וכו',
 עד שקבלתי ליקוטי הלכות על הספורי מעשיות,
 ואז מהדבורים הבנתי שזה הרבי שלי שמדבר מכל
 מה שעובר עלי. ועין במכתב הסתלקות של
 מוהרנ"ת, 'עשה לך רב וקנה לך חבר' - תחבר
 עצמך לקולמוס וכו'.

אז התחלתי לחפש מי שיקרב אותי, עד ששמעתי על
 רבי ישראל. נסעתי מצרפת לבני ברק על מנת
 ללמד בישיבה, ומשם נסעתי לר' ישראל זצ"ל. האמת,
 שבפגישה הראשונה נתבלבלתי מאד. ר' ישראל היה
 צוחק מאד ובקש מיץ תפוזים לשתות, ובאמת היה
 מלא חיות ושמחה. הייתי אז מאד חקרו, אמרתי
 בלבי: 'למה מיץ תפוזים ולא מים?' חקרתי איך יברך,
 עם איזו כונה וכו', וראיתי שהוא מברך מהר ובפשיטות
 ושותה. אחר כך נסע ונשארתי עם החקירות שלי.

משם נסעתי לגאולה בירושלים לשעור גמרא, ובאמצע תפלת מנחה התחלתי להתלהב מאד והרגשתי אור גדול שתכף קשרתי אותו לר' ישראל. (ועין בספורי התקרבות של הרב בעל 'תולדות יעקב יוסף' לבעל שם טוב, שראה אותו מעשן לפני התפלה וחשב שהוא לא צדיק, ובתפלה התחיל לבכות מאד, והבין שהדמעות האלו מהבעל שם טוב).

וככה התחלתי לאט לאט לנסע אליו ולקבל דבורים. חזרתי לצרפת והוא היה בא אלי בחלום לדבר אתי על מה שקרה לי היום עם דבורי תורה של רבנו, וגם בנסיעות שלי אליו התחלתי לראות שהוא יודע כל המחשבות, מה שעשיתי וכו'... בקצור - רוח הקדש גבוה מאד שאי אפשר לתאר, כי אפלו מאנשים שהוא לא הכיר לכאורה כשהייתי מדבר אתו מהם, ראיתי שהוא מכיר כל הענין שלהם, וקשה מאד להסביר ולהגדיר הרוח הקדש שראיתי אצלו מהתקרבותי אליו עד ההסתלקות, ממש הכל היה מנח לפניו, ובלי שאלות אליו, רק עם התבודדות. הייתי נכנס, והיה משיב לי על ספקותי, והרבה מקרבים ספרו מעין זה. אם נזכה לדבר ביחד אולי אני אוכל לפרט יותר.

הִיָּה אֶצֶל ר' יִשְׂרָאֵל מְרַגֵּשׁ מְאֹד עֵינַיִן שֶׁל בַּחִירָה. כָּל
הַתְּעוֹרְרוֹת אֲמֵתִית שֶׁלִּי גֵרְמָה מִר' יִשְׂרָאֵל
תְּגוּבָה, רִמְזוּ אוֹ דְבוּר, אֶפְלוּ בְּלִי שְׁאֶפְרֵט בְּקִשְׁתִּי וְכוּ'.
אִי אֶפְשֶׁר לְתַאֵר אֶת זֶה, עַד שֶׁהֲרַגְשְׁתִּי כְּמוֹ הַקְּבֵלָה
הַיְדוּעָה מִרְבִּי נִתָּן וְרַבִּי נִפְתָּלִי, שֶׁפָּחְדוּ לַעֲשׂוֹת מִשְׁהוּ
כִּי יִדְעוּ שֶׁהֲרַבִּי רוֹאֵה הַכֹּל וְיֹוכִיחַ אוֹתָם עַל זֶה וְכוּ'.
וְגַם עִכְשָׁו - כָּל הַתְּעוֹרְרוֹת אֲמֵתִית תּוֹכֵל לְעוֹרֵר
דְּבוּרִים נְעֻלָּמִים שֶׁשֶׁמְּעֵנוּ מִר' יִשְׂרָאֵל וְכוּ'... וּמִי
שֶׁלֹּא הַתְּעוֹרֵר - לֹא הֲרַגִּישׁ שׁוֹם דְּבַר, הִיָּה נִרְאֶה לוֹ
שֶׁר' יִשְׂרָאֵל זָקֵן וְכוּ'. וְהִיָּה לִרְ"י גַם כְּוֹנָה בְּזֶה -
לְהַתְּנֵהֵג עִם כָּל אֶחָד לְפִי הַתְּעוֹרְרוֹתוֹ, חֲפוּשׁוּ וְעִנְיָנוּ.
יְכוּל לְהִיּוֹת שָׂרֵק הָעֲנָפִים הַשִּׁיכִים לְצַדִּיק יְכוּלִים
לְהַתְּקַרֵּב וּלְקַבֵּל הַתְּגָלוֹת...

בְּעֵינַיִן הַפֶּתֶק: אִישׁ זָקֵן שֶׁעֲבַד הַשֵּׁם וְאוֹמֵר שֶׁקַּבֵּל פֶּתֶק
- מֵאֲמִינִים לוֹ (מִדְּבַרֵי ר' יִשְׂרָאֵל), בְּפֶרֶט עִם מֵה
שֶׁכְּתוּב שֶׁכָּל בֵּר דַּעַת יָבִין שְׂזָה לֹא מַעֲשֵׂה בְּנֵי אָדָם,
וּבּוֹדָאִי שֶׁצַּדִּיק יֵשֶׁר כְּמוֹ ר' יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקֵר עִם
חֲתִיכַת נִיר. וְהוּא הַסְּבִיר, שֶׁאֶחָד עָשָׂה מַחֲלָקֶת בְּגִלָּל
קִנְיָה שֶׁאִמֵּר "לָמָּה לֹא אָנִי קַבֵּלְתִּי פֶתֶק?" וְכוּ', וְהוּא

ספר שתלמידי חכמים יראי שמים עשו אספה ואמרו ל... וכו': "יש לך עדות להגיד שמיישהו שם הפתק, שלפי ההלכה אסור לפסל רק עם שני עדים כשרים" וכו', עד שאמרו אליו "אתה לא כלום". ועל שני גדולים שחלקו ואמרו הטענה הזאת על הפתק, אמר ר' ישראל שבשמים גזרו שימותו בגלל זה, ובדקתי ומצאתי שאחד נפטר ביום הפתק, והשני הלוייתו היתה ביום הפתק, רחמנא לצלן.

מה שדבר "אני" וכו', היה נעלם מאד, כי תמיד הייתי רגיל לשמע ממנו דבורים בלשון כזה, כמו "אני מקנא בכם שיש לכם רבי כמוני" וכו', והיה נראה שהוא כל כך מבטל לרבי, שרבנו מדבר בתוך ר' ישראל, כי כשהיו חוזרים על כונת הדבורים, היה מצטער ומקפיד להגיד שרבנו הוא הרבי, ואנחנו חברים המקבלים זה מזה, "זה לא דרכנו. ברסלב זה שפל ברה, ענוה..." ובכל זאת רשות נתן לי להאמין שרבנו יכול לעשות ממנו "כמוני ממש" (עי' ח"מ), ובכל זאת היה נראה שאסור לגלות דבורים כאלו (מהקפידות שלו), רק כל חד כפום מה דמשער בלבה. כי בכל

הדבורים וההתנהגות, היה נראה שהוא זכה ממש
למדרגה של וכו'...

נתתי לאחד כמה שיחות יקרות מר' ישראל, ובלי
דיעתי עשה הספר "חיי סבא ישראל", ובו יש
הרבה עוותי דברים לא נכונים, וההבנות שלו לא
מכוננים לאמת, בפרט בענין ראש השנה, משיח, סבא
הוא רבנו וכו'...

בענין העברת הציון - ר' ישראל פעל איזו תקופה
בזה, אבל אחר כך הפסיק ואמר להפסיק
להשתדל בזה, ומעט גם בין החברים זכו להתבטל
אליו, בפרט בענין השנויים, שפעם אמר כך ואחר כך
אמר שלא. רבנו פעם אמר לר' יודל שיקבל משיח עם
הבגד הזה, ואחר כך אמר שלא יבוא לפני מאה שנה.
בענין ר' ישראל יש בחירה גדולה וצריך הרבה חפוש,
וכל אחד עושה לפי הכלים (שלמים או לא) שלו, פעם
אמרתי לו איזה דבור של לקוטי הלכות (כפי הבנתי)
ואמר לי בגערה: "יכולים להגיד להפך, ואחר כך
אומרים הצדיק אומר!"

ובכל זאת, אי אפשר להבין הדרכים של ה', כי אם יש חרדים שמתרחקים בגלל זה - יש חלונים שמתקרבים מזה, ואני דברתי עם אחד בעל תשובה שממש עשה תשובה על ידי זה (הרקודים וכו').

האור של ר' ישראל מתדמה לרבו, הוא כללי וטוב לחרדים וגם לכלם, הוא יודע להתלבש ולקרב מכל הפונים ומכל העדות וכו'.

בענין הלמוד, ר' ישראל הורה לשים כל הכחות בספרי רבנו ולעשות מזה עקר כי אנחנו חולים גדולים. העקר הוא הלמוד המביא לקיום התורה, ואם לא לומדים הרב ספרי רבנו - יכולים להפך כל הלמוד, ובכל זאת אמר שטוב ללמד הרבה ש"ס ופוסקים (הוא למד הש"ס בעל פה בישיבה) וכו'... עשיתי קונטרס (קיום התורה), ושמה יש דבורים על זה. ובכל זאת אמר לי ר' ישראל שרבנו בעצמו אמר ללמד בעקר החבורים שלו, כי הם עקר אוצר היראה וכו'...

עקר הדרך בקיום העצות של הרבי הוא להרבות בתפלה ולהתגעגע, והרבה סבלנות, כי כל ישועה יכולה לקחת הרבה זמן למרות שמרבים

בתפלה. צריך לעסק בכל יום בחשק חדש בעצות
 שלו ובקיומם על ידי לקוטי תפלות וכו'. ועין בימי
 מוהרנ"ת שרבי נתן אמר שם שקבל חדר לבד לעבד
 השם אחרי כמה שנים. כמה צריכים להתחזק
 להתפלל אפלו שנראה שלא נושעים, ואחר שנים
 מקבלים הישועה וכו'...

...בקש אם תוכל להשיג הפרטים של הרב בנימין
 טנדלר, הנכד של הרב משה פינשטיין, כי לו
 עדות מאד חשובה בענין הפצת הפתק. ובכן מצוה
 להשתדל בזה מאד למען קרוב נפשות לפתק, כי "על
 ידי הפתק אני הגשר בין רבנו הקדוש לעולם", כן
 אמר ר' ישראל.

בשמחה ובברכה לכל הישועות והברכות, נזכה
 להתועד ולדבר מהאור הנעלם לקיום
 ולמעשה ולישועת כל עם ישראל...

נ"ב: הוספה שהאירה לי: פעם ר' ישראל נכנס בצפת
 בשול ואמר שיחה נאה, ובאמצע אמר: "מי
 שצוחק על הפתק לא צוחק עלי. מי אני?, אלא על
 רבנו שכתב אותו!", ודבר מחולה מסכן, שאם יקבל

על עצמו לעשות תשובה על פגם כבוד הצדיק (רבנו),
 שצחק מהפתק וכו' - יהיה לו רפואה שלמה...
 האמת צריך להיות המדריך אמתי שלנו ולא להסתכל
 כלל על העולם. רבנו סמך את ר' ישראל לממשיך
 דרכו, כמובא בפתק "עליך אמרתי". זה הספיק לי
 בשביל לא להסתכל על שום רב שחולק על זה וכו',
 זה ענין של אמת.

פעם מקרב אחד נכנס אל ר' ישראל אחר שדבר עם
 רב נגד הפתק בלי להודיע לאף אחד, ור' ישראל
 פתח ואמר לו: "אתה לא פלוני, אני לא מכיר". והאיש
 הזה אמר לי בפרוש שלא בחנם ר' ישראל אומר לו את
 זה, ובכל זאת אחר שראה דבר כזה, הוא התרחק מר'
 ישראל, כי בענין של ר' ישראל יש בחירה גדולה אפלו
 אם רואים הרבה מופתים.

בברכה וכל הישועות

הנ"ל

מכתב ב

לקבוד....

נהניתי מאד מ'ברור השיר' ובדעתי שצריך להדפיסו ולהפיצו בזריזות, בסיעתא דשמיא.

רציתי להביע דעתי על שתי נקודות:

- בספר 'חיי סבא ישראל' וכו' יש גם הרבה שיחות לא נכונות, חוץ מהבנה מטעית.

- בענין של הקבלה על הרב נחמן מטולטשין זצ"ל, למרות שרבי אברהם בר נחמן אמר שהוא העקר שקבל וכו', אני לא יודע מה דעת רבי ישראל בזה. הוא שבח מאד את רבי אברהם בר נחמן, הלשון שלו וכו', אמר לי שהוא היה צדיק גדול וצריכים להדפיס כל דבור שלו וכו'. הוא גם אמר שאם היה מתקרב אליו, היה מקרבו אבל לא כמו ר' ישראל קורדונר, פי אצלו החכמה היה עקר - ואצל רבי ישראל קורדונר העקר המסירות נפש. "הוא ראה שאני לא כלום וכו',

אבל אני מוכן לזרק כל המשפחה והכל בשביל האמת, אז היה אצלו יקר מאד ומסר נפשו לקרב אותי ב'ותר'". (כמובא בשיחות המוקלטות, בדיוק ובאריכות יותר). יש גם רמז בספרי רבנו על המסירות נפש שזה העקר בכמה מקומות, כמו בסוף שבחי הר"ן, שהמלך מצביע בשלשה שליחים שהעקר הוא מי שיסרו אותו ולא גלה הסוד נגד האחרים שהיו כל כך חכמים עד שהצליחו להסתיר הסוד וכו', עין שם.

בהקלטות, ר' ישראל משיב לאחד ששאל אם רב משה ברסלבר היה התלמיד הכי גדול של רבי נתן - בחיוב.

אמנם, פעם שאלתי אותו למה ר' ישראל קורדונר לא התקרב לרב נחמן מטולטשין, הרי הוא היה התלמיד הכי גדול, ור' ישראל השיב לי שהוא גם התקרב אליו, הוא קבל מרב נחמן מטולטשין, מהרב מטשערין, מהרב משה ברסלבר, הוא קבל מכלם... (והוא לא סתר שהוא היה הכי גדול).

וידועה הקבלה לפי הלקוטי הלכות שלוחין, שתמיד נשאר אחד או כמה שקבלו מהרבי, ואנשי

שְׁלוֹמֵנו אָמְרוּ: 'אֶחָד' - זֶה רַבִּי נֶתָן, 'אוּ כַּמָּה' - זֶה אַחֲרֵי רַבִּי נֶתָן. וּבִוּדָאֵי שֶׁהַתּוֹרָה לֹא יִרְשָׁה וְהָרַב יְכוּל לְהִיּוֹת הַכִּי גָדוֹל, וְאִמָּנָם יֵשׁ בְּחִירָה לְבֵן אוּ לְתַלְמִיד לְהִיּוֹת צְדִיק אוּ רָשָׁע, כַּמּוּבָא בְּלִקוּטֵי הַלְכוּת.

גַּם בְּשִׂיחָה עִם רַבִּי יִשְׂרָאֵל הָיָה מוּבָן בְּעִנְיַן הַקְּבָלוֹת שֶׁהָיָה מְשִׁיב לְפִי הַצָּרֶף וּבְעִנְיַן שֶׁל הַמְּקָרֵב הַשּׁוֹאֵל וְלֹא כַּמוֹ הַסְּטוּרִיָּה וְכוּ', כִּף נִרְאָה לִי. וְגַם הָיָה הַרְבֵּה אֶצֶל ר' יִשְׂרָאֵל הָעִנְיָן שֶׁל שְׁנֵי כְּתוּבִים הַמְּכַחֲשִׁים וְכוּ', שְׁצָרִיךְ בְּרוּר הַמְּדַמָּה וְדַעַת בְּשִׁבִיל לִישֵׁב כָּל הַקְּשִׁוֹת לְכַאוּרָה בְּשִׂיחוֹת שֶׁלוּ שְׁנַדְמָה שְׁזָה סוּתֵר וּבַאֲמַת בּוּדָאֵי אֵינּוּ סוּתֵר (עֵינַן בִּיאור הַלִּיקוּטִים עַל הַתּוֹרָה נִד, סַעִף נח), וּבְשִׁבִיל זֶה רַבִּים טוֹעִים בְּכּוֹנְתוֹ וְכוּ' וְאֵינּוּ אֶתְּנוּ יוֹדַע עַד מָה, כִּי צָרִיךְ הַרְבֵּה זְכִיָּה וְתַפְלָה לְזִכּוֹת לְדַרְךְ הַנִּכּוֹן וְהָאֲמַתִּי.

פַּעַם שָׁאֲלַתִּי אוֹתוֹ מָה הַכּוֹנֵה שְׁצָרִיךְ לְחַפֵּשׂ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל הַצְּדִיק שְׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִים לְאִמּוּנָה שְׁזָה עֵקֶר הַיְהִדוּת וְכוּ', וְהַשִּׁיב לִי בְּפִשְׁטוֹת שְׁזָה לְלַמֵּד הַסְּפָרִים וְלִקְיָם אוֹתָם... אַחַר כֵּף הוֹסִיף

'וּלְהַתְּגַעְגַע'. אִמַּרְתִּי לוֹ: 'אָבֵל יֵשׁ תִּלְמִידִים?' (עיין בלקו"ה שלוחין), וְהָשִׁיב לִי: 'מִי הֵם הַתְּלָמִידִים? מִי שְׂרוּצָה כְּבוֹד וְכֹסֶף?!'. וְעָשָׂה הָעֵקֶר מֵהַסְּפָרִים.

בְּבִרְכַת פֶּסַח כָּשֶׁר וְשִׂמְחָה,

בְּהַתְּגַלּוֹת אֹר הַצְּדִיק בִּידִידוֹת וּבְבִרְכָה

...

הַשְּׂמֵטָה: ר' יִשְׂרָאֵל קוֹרְדוֹנֶר חֹזֵר לַעֲשׂוֹת קְדוּשָׁה לְאַשְׁתּוֹ
אֶחָר הַסְּתַלְקוֹתוֹ, דָּבָר שֶׁלֹּא שׁוֹמְעִים מְשׁוֹם
צְדִיק מִזְמַן רַבְּנֵי הַקְּדוּשָׁה, וּבּוֹדָאֵי שֶׁהוּא הָיָה הַכִּי
הַגָּדוֹל בְּתַקּוּפָה שֶׁל ר' יִשְׂרָאֵל בְּעַר ז"ל.

נ.ב. נִרְאָה לִי שֶׁאֶפְשָׁר בְּכָל זֹאת לְהַפִּיץ הַבְּרוּר הַשִּׁיר
כְּמוֹ שֶׁהוּא, וְרִצִּיתִי לְדַעַת אִם אֲנִי יָכוֹל לְהַרְאוֹת
אוֹתוֹ לְמַכִּירִים שְׁלִי. אִם יֵשׁ קָשִׁי לְהַדְפִּיס, אֲנִי מוֹכֵן
לְהַשְׁתַּדֵּל לְעֹזֵר בְּלִי נֹדָר.

מכתב ג

לְכַבוֹד ר'... נ"י ד' אִיר תשע"ב

בְּעִינֵי גֵיל ר' יִשְׂרָאֵל, כְּמִדְמָה שֶׁר' יִשְׂרָאֵל נוֹלַד בְּכ' כְּסֵלוֹ תרנ"ח. כִּי ר' יִשְׂרָאֵל נִתְקַרַּב לְר' יִשְׂרָאֵל קַרְדוֹנֵר בְּחֻנְכָּה תרע"ה, בְּגֵיל שְׁבַע עָשָׂר, לְאַחַר פְּרִץ מִלְחַמַת הָעוֹלָם הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהַחֲלָה בְּחֻדֶּשׁ אָב תרע"ד (לְאַחַר שֶׁר' יִשְׂרָאֵל קַרְדוֹנֵר שָׁהָה בְּאוֹמֵן בְּשָׁנַת תרע"ד וְחָזַר לְאַרְץ בְּנִיָּסוֹן). וְנִשְׂאָר עִם ר' יִשְׂרָאֵל קוֹרְדוֹנֵר חֲמֵשׁ שָׁנִים, וְנִסְתַּלַּק בְּתַרע"ט. שְׁלֹשׁ שָׁנִים אַחֲרֵי זֶה קִבַּל אֶת הַפֶּתֶק, בְּתַרפ"ב. וּלְפִי הַחֲשׁוֹב הָיָה אִזּוֹ בְּעַרְךָ בְּגֵיל עָשָׂרִים וְחֲמֵשׁ, וְסִימָן - שְׁמֻצָּא אֶת הַפֶּתֶק בְּדָף כ"ה. בְּדַרְכּוֹן מוֹפִיעַ שֶׁהָיָה מְבַגֵּר תִּשְׁעֵי שָׁנִים יוֹתֵר בְּעַרְךָ, וְזֶה כִּי הָיְתָה סִפְנָה לְשֵׁרֶת בְּצִבְאָה הַטּוֹרְקִי, לְכֵן שָׁנָה אִזּוֹ אֶת הַגֵּיל שְׁלוֹ, כִּךְ שְׁמַעְתִּי מִבְּתוֹ.

אֲמָנָם הָיָה נִרְאָה שֶׁיֵּשׁ סוּדוֹת גְּדוֹלִים בְּגֵיל שְׁלוֹ. כֹּל הַזְּמַן הָיָה אוֹמֵר אַחֲרֵת. גַּם דִּבַּר שְׁחֵי מְאֻתִּים שָׁנָה וְנִשְׂאָר לוֹ עוֹד מְאֻתִּים וְכוּ' בְּבַחֲיִנַת "אֵין קֶצֶף

לשנותיך וכו'". ופעם שאל אותי בבדיחות אם אני מכיר בגיל שלו, והיה נראה שיש בזה סודות וכו'...

אני לא כל כך בקי בהשתלשלות פרסום הפתק, רק מקדם היה פחות ענין, אבל שמעתי שהיה לו גלוי על ידי חלום, אולי על ידי החלום שר' ישראל קורדונור בא אליו עם מגלת סתרים איפה שהיה כתוב: 'זמן הגאלה קרוב מאד', כי לא חקרתי טוב אז את הספור כששמעתי אותו לפני יותר מעשרים שנה.

כשנתרבו להתקרב עולים מצרפת, ר' ישראל שאל: "מה קרה בצרפת? רק שרבנו הלך לכל אחד ואמר לו: 'בא אלי', וכלם התקרבו". גם פעם הזכיר שרבנו התפרסם בעולם והתקרבו אליו וכו', בלי השתדלות מרבנים וכו'. ואפשר לעניות דעתי להבין לפי כמה תורות (כמו ל"מ ס"א), שעל ידי אמונת חכמים נזדכך המח ויכולים להבין מכל הלמודים עצות אמתיות להתקרב לה' וכו'... לפי זה, דוקא מי שמאמין בפתק יכול לראות מה שאחר יותר למדן וכו' לא יכול לראות. גם בלקוטי הלכות - ברפת הפרות ה' מובא, שעל ידי בזיונות מקשרים הנקדה התחתונה

לְעֵלוֹנָה וּמִתְקַרְבִּים בְּיֹתֵר לְצַדִּיק וּמִקְבָּלִים מִמֶּנּוּ
בְּקִיאוֹת בְּהִלְכָּה, נִרְאָה שֶׁהַעֲקָר הוּא הַמְסִירוֹת נֶפֶשׁ
וְהַבְּזִיוֹנוֹת בְּשִׁבִיל לְזִכּוֹת לְ"הַחֲכָמָה שְׁבָאָה", וּמִי
שֶׁמִּתְקַרֵּב לְפִתְקָה בְּאַמֶּת, הוּא מְבֹזֵה בְּיֹתֵר בְּעֵינֵי הָעוֹלָם.

ר' יִשְׂרָאֵל סִפֵּר לִי, שֶׁר' יִשְׂרָאֵל קוֹרְדוֹנֵר הָיָה יָכוֹל
לְרַאוֹת וּלְשָׂאֵל מִרְבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ מְתֵי שֶׁהָיָה רוֹצֵה,
וְהוּא חָלֵם שְׁלֹשָׁה חֳלוֹמוֹת, וְאַחַד מֵהֶם הוּא שֶׁשָּׂאֵל
אוֹתוֹ עַל הַתְּכֵלֶת, וְרִבְנּוֹ הִשִּׁיב לוֹ: "בְּבֵית!" (לְשֵׁים בְּבֵית
כִּי הָיָה אֹז הַרְבֵּה מִחֻלְקֵת עַל הַתְּכֵלֶת). אַחַד סִפֵּר לִי גַם שֶׁשָּׁמַע
בְּסַגְנוֹן אַחֵר קִצָּת, שֶׁמִּזֶּה נִהַג לְשׁוֹם הַתְּכֵלֶת דּוֹקָא
בְּטִלִית קָטָן וְלֹא בְּגָדוֹל, אֲבָל עֲכָשׁוּ שֶׁנִּשְׁקַע הַמְּחֻלְקֵת,
ר' יִשְׂרָאֵל הָיָה שֶׁגַם בְּטִלִית גָּדוֹל. אָמֵנָם נִתְפַּלְאֵתִי,
שֶׁפַּעַם שֶׁמְתִי לוֹ טִלִית קָטָן עִם תְּכֵלֶת מְבָרִיק מְאֹד, וְר'
יִשְׂרָאֵל הִסְתַּכֵּל עַל הַטִּלִית קָטָן בְּאֵי רְצוֹן, וּבִקְשׁ לִי
לְשֵׁים לוֹ אַחַד 'כָּשֶׁר', וְאִז שֶׁמְתִי לוֹ טִלִית קָטָן בְּלִי
תְּכֵלֶת שֶׁהָיָה גַם בְּבַגּוֹד שְׁלוֹ, אֲבָל רַב הַטִּלִיתוֹת הָיוּ עִם
תְּכֵלֶת, וְגַם לֹא מְבָרִיק. וּמֵאַחֵר שֶׁר' יִשְׂרָאֵל קוֹרְדוֹנֵר
שֶׁם הַתְּכֵלֶת שֶׁל תְּקוּפָתוֹ (שֶׁל רֵאדוֹזִין), יָכוֹל לְהִיּוֹת
שְׁדוּקָא זֶה צָרִיךְ לְשֵׁים, כִּף נִרְאָה לִי.

נ"ב. בענין הקרוב, ר' ישראל היה לו דרך מיוחד לקרב
 בלי שידעו מזה אנשים או אולי לא רצו להודות,
 כי הרבה מאנשי שלומנו מאד מפרסמים, שר' ישראל
 אמר בפרוש שקרב אותם - לא רוצים להודות על זה.
 גם פעם נשמט מפיו שהוא קרב את הרב דב מורשא
 (המזכר בימי שמואל, שהיה גאון עצום, והיה יודע כמעט כל
 התורה בעל פה), וכששאלו אותו איך? לא רצה להשיב.
 יכול להיות שעל ידי תפלה וכסופים, והענין נעלם.
 ובכל זאת, מוקלט בקלטות שאחד שאל את ר' ישראל
 איך הרב דב מורשא נתקרב (וכונתו על הנ"ל), ור' ישראל
 משיב לו: על ידי ספר ספורי מעשיות וכו'...

מכתב ד

לכבוד...

אני מתנצל על עכוב תשובתי, כי הייתי צריך לברר
כמה דברים לגבי הרב יואל אשכנזי ז"ל.

קדם כל, הלקוטי הלכות שהבאת מנח מזמן
הסתלקות ר' ישראל בלבי, אמנם יש הרבה
מניעות על הענין הזה, ואני אנסה לפרט כמה מהם,
כי גם זה קשה לי מכמה טעמים; אני מאד רוצה
לספר לתועלת הדבורים של ר' ישראל למעשה, ולא
לשמר אותם בשבילי חס ושלום, רק יש דברים
שצריך מאד לשקל איך לספר, למי לספר, וכמה, לפי
התעוררות של כל אחד, כי ראיתי שר' ישראל לא
היה אומר אותו דבר לכל אחד ואחד, ויש המון
דגמאות על הענין הזה - שלפעמים יכול לגרם לרבוי
אור, וגם לקולקולים למתקרב על ידי שמקבל
ומפרסם דבר שהוא לפעמים מאד פרטי וכו'...

המחבר של הספר 'חיי סבא ישראל' בא אלי הבייתה לקבל דבורים, והיה מדבר שיראה לי את הכל לפני שמדפיס, ובסוף עות הרבה ולא הראה שום דבר, וגרם בזה לדעתי הרבה קלקולים וחלול ה' וכו'.

יש גם הפחד שהדבורים יגיעו אחר כך למי שלא כל כך הגון ויפרש ויעשה עם זה מה שהוא רוצה, שלא נגרם חס ושלום לחלול שם רבנו.

בדבורים שזכיתי לשמע, יש בהם התחדשות גדול שעם הזמן יכול להיות שאחר כך נבין אותם אחרת, כי אין אדם מגיע לסוף דעתו של רבו וכו'.

חוץ מזה, אני צריך הרבה ישוב הדעת וברור על ידי תפלה וגם על ידי חברים לדעת איך לכתב, מה לכתב, באיזו צורה וכו', כי באמת באחרונה אני מתחזק בדעתי לעשות ספר בלי נדר עם דבורים אמתיים שכל אחד יוכל לעשות הברור שלו על ידי הדבורים של ר' ישראל, ואולי אני אשלח לה כמה דבורים שתגיד לי מה אתה חושב על הענין הזה. על כל פנים יותר קל לי בינתים להזכיר הדבורים של ר'

ישראל לפי שאלות כמו שעושים עכשו למעשה, ובתשובות יש הרבה דבורים מאד נצרכים של רבי ישראל.

א. מאד קשה לי להשיב על השאלה הזאת, כי יש בזה הרבה דבורים של ר' ישראל שנראים סותרים, אבל אני אנסה להזכיר מה שאפשר. רבי נתן אמר במכתבים שרוב העולם, אפלו הכשרים, עצתם נמשכת מזהמת הנחש וכו' (תורה ז'), בשביל זה קשה לכאורה לא לזהר או לקבל בזהירות גדול השקפתם, שהיה נראה לי שהרבה פעמים סותרת השקפת ר' ישראל, אבל גם הרבה תלוי בחפוש של הבן אדם. עין בלקוטי מוהר"ן (כ"ח), שעל ידי הדרשות של כמה תלמידי חכמים נופלים בכפירות גדולות, וכל הדרך של הרבנים ושל ברסלב היה מאד שונה מהדרך של ר' ישראל על פי רב, וצריכים חפוש.

אני זוכר שבחתנות, ר' ישראל היה גוער בנו על הכבוד של הרבנים וכך אמר: "זה לא יפה, הרבנים (המסדרים הקדושים) כבר הגיעו, ואתם עדין פה?" וכו'...

פעם ברמז על כמה ברסלבים, אמר: "יש מתנגדים, אבל יש חסידים יותר גרועים ממתנגדים". וזה

אמר מתי שאחד מחברינו אמר לו שרוצה לבטל
ההוראת קבע שלו עבור...

הייתי רגיל לקרא בשיח שרפי קדש, ראיתי שר'
ישראל היה מקפיד על כמה דבורים הנאמרים
שם או מסתיג. על כל פנים אמר לי פעם על הספר
הזה: "החסידים האלו עשו מה שרצו".

גם הרגשתי שזה יכול להזיק, כי הרבה לא נכון, או לא
לתקופה הזאת, וגם קשה לאנשים להבין המסר,
בפרט כשלא לומדים ספרי רבנו, כמו למשל הענין
שכתוב שם, 'שמי שלא למד הש"ס אין לו צלם
אלקים', ומזה אנשים מבינים שצריך קדם כל ללמד
הרבה גמרא, שזה סותר אמונתנו וכו'.

פעם קראתי שם, שהמצוה של רבי נתן (שצריך לדקדק
בה) היא תפלין, ורבי נפתלי ציצית (לפי הוראת
רבנו), ואמרתי לר' ישראל שרבנו בקש מצוה אחת
לעשות אותה עם כל הדיוקים, והשיב בחיוב, ושאלתי
(לפי הבנתי מהקבלה הזאת), איך אני יכול לדעת איזו מצוה
לבחר? ור' ישראל השיב לי: "אני לא יודע וזה לא
מענין אותי, רבנו הקדוש אמר את זה - זה מספיק!",

אחר כך גָּעַר בִּי בְרַמְזִיו, וְאָמַר לִי עִם תְּנוּעַת הַיָּד: "לֹא טוֹב לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רִוּחַ וְכֹו'."

הָיָה לִי הֶרְבֵּה הַמְחַשְׁבָּה לָמָּה ר' יִשְׂרָאֵל לֹא מְאִמַּת לָנוּ הַקְּבָלוֹת (כְּמוֹ שִׁיחַ שְׂרָפִי קֹדֶשׁ וְכֹו') וְגַם הָיִיתִי מְאֹד דוֹאֵג עַל עֲנִינֵי, וְאִז נִכְנַסְתִּי לְר' יִשְׂרָאֵל וְאָמַר לִי בְשִׂמְחָה: "מִי זֶה?... לֹא צָרִיךְ לְדַאֵג (וּלְחַשֵּׁב), רַבְּנוּ יִקְיָם כָּל מָה שֶׁהִבְטִיחַ לְמִקְרָבֵינוּ וְכֹו', בְּלִי שׁוּם גְּזֵמָא וְכֹו'..." וְסִפֵּר הַנְּסִיעוֹת שֶׁלוֹ לִירוּשָׁלַיִם בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ שְׁלֹא רוֹאִים, וְהִפְטִיר: "כָּל הַמְסִירָת נֶפֶשׁ הַזֹּאת בְּשִׁבִיל לְשִׁמּוֹעַ דְּבוּר מִרַבְּנוּ (שְׁלֹא כְּתוּב בְּסִפְרֵים), וְעַכְשָׁו לֹא צָרִיךְ, עַכְשָׁו יֵשׁ 'נַח נַח מְנַחֵם מְנַחֵם'..."

גַּם הַקְּבָלוֹת הָאֲמִתִּיּוֹת, כְּמוֹ לַעֲשׂוֹת פְּדִיוֹן עִם מְטַבֵּעַ דִּוְקָא (מוֹבָא בְּמִכְתָּב ר' יִצְחָק), לֹא הָיָה נוֹהֵג בָּהֶם, אֲדַרְבָּה, הָיָה מְעַדִּיף לַעֲשׂוֹת עִם שְׁטָרוֹת...

ב. בְּעֵינַי הִפְתַּק לֹא כָּל כֶּךָ חֻקֵּי אֲזוּ, כִּי הָיָה לִי אֲמוּנָה. מָה שְׁאֲנִי יוֹדֵעַ, שׁ... (פְּלוּגִי) שֶׁהוּא מְאֹד חוֹלֵק, אָמַר לִפְנֵי וְכֹו', מְתִי שְׁאֶחָד שְׁאֵל אוֹתוֹ בְּיִשְׁבָּה: "מִי כָּתַב הַפְּתָק?", וְהִשִּׁיב לוֹ: "רַב מְרַדְּכִי"

מסלונים", והנ"ל אמר לו; אני שמעתי קלטת שמבינים שאי אפשר, והשיב; 'אני גם מכיר הקלטת, ולא רוצה להתוכח'.

אחר כך כשחפרו בציון של רבנו באומן... אותו בן אדם הוציא דפים גלוי דעת' איפה שכתוב שזה נשתלשל על ידי יואל אשכנזי, ושיש על זה עדים מפלגים וכתבי יד... פלוני ספר שדבר אתו... ושאל מי הם העדים וכו', ואמר לו; לך לירושלים לגרינוולד הנמצא ב'תורה תמימה' (תלמוד תורה ברסלב), ויש לו כתבי יד של יואל אשכנזי שרואים שכתבו דומה לכתב הפתק. ולא יודעים אפלו אם זה נכון, ובודאי שזה לא ראיה, ולא השני עדים כשרים הנצרכים לפי שלחן ערוך לסתור הפתק חס ושלום, כדבורו של ר' ישראל. גם ספרו לי, שפעם ר' ישראל עורר אחד בבקר עם הנגון "כי קמו בי עדי שקר", והזכיר את וכו'.

דברתי עכשו עם אחד מהחברים... וספר לי שדבר עם תווד אשכנזי בבני ברק, ואמר לו שהכל שקר והמשפחה לא יודעים כלל מזה. הוא גם ספר, שהוא

פָּגַשׁ בְּהַשְׁגָּחָה בְּחוֹר בְּשֵׁם יוֹאֵל אֲשַׁכְנֶזִי שֶׁהוּא הַנֶּכֶד
 שֶׁל הַנֶּכֶד, וּבִקְשׁ מִמֶּנּוּ לְבָרַר, וְאַחַר בְּרוּר אָמַר
 שֶׁהִמְשַׁפָּחָה לֹא יוֹדְעִים כָּלֵל מִזֶּה.

דְּבַרְתִּי עִם... שֶׁהֵלֶךְ בְּחֶרֶף תִּשְׁנִי' לְדַבֵּר עִם אַבְרָהָם
 אֲשַׁכְנֶזִי (בְּנוֹ שֶׁל יוֹאֵל אֲשַׁכְנֶזִי) וְהוּא אָמַר לוֹ
 שֶׁהִפְתִּיק לֹא נִכְתַּב עַל יְדֵי הָאָבָא שָׁלוֹ בְּשׁוֹם אַפֵּן. אָבָא
 שָׁלוֹ הָיָה עוֹבֵד ה' גָּדוֹל וְלֹא לִיְצָן כְּמוֹ שְׁמִסְפָּרִים, וּבְכָל
 זֹאת בִּקְשׁ מִמֶּנּוּ לֹא לְפָרְסָם אֶת זֶה, כִּי הוּא מִפְּחָד
 בְּשִׁבִיל הַשְׁדּוּכִים שֶׁל הַנֶּכֶדִים, כִּי הָיָה מוֹבֵן שֶׁ... שֶׁל
 חֲסִידֵי בְּרִסְלָב הִפְחִידוּ אוֹתוֹ מִקֵּדָם כְּשֶׁאֲהָרֵן פֶּץ ז"ל
 הֵלֶךְ לְבָרַר אֲצִלוֹ בְּתִקּוּפָה שֶׁל ר' יִשְׂרָאֵל, כִּי הוּא עָשָׂה
 רַעַשׁ וּפְחָדוֹ מִזֶּה, כֶּךָ הִבְנֵתִי, עַד שֶׁאֲפִלוֹ... בִּקְשׁ מִמֶּנּוּ
 לֹא לְפָרְסָם אֶת שְׁמוֹ, כִּי הוּא מִפְּחָד שֶׁחֲסִידֵי בְּרִסְלָב'
 יָבוֹאוּ לְנִקָּם בּוֹ כִּי זֶה מְאֹד מִפְּרִיעַ לָהֶם.

גַּם שָׁמַעְתִּי שֶׁצְפוּרָה, בְּתוֹ שֶׁל ר' יִשְׂרָאֵל, אָמְרָה שִׁיּוּאֵל
 אֲשַׁכְנֶזִי בְּעֶצְמוֹ בָּא אֵלֵיהֶם הִבִּיתָה בְּשִׁבִיל לְהַתְנַצֵּל
 עַל הַשָּׂקֶר הַזֶּה.

עוֹד הָיָה מַעֲשֵׂה לִפְנֵי שְׁנֵתִים בְּעֶרְךָ, אֶחָד מִחֲבֵרֵינוּ...
 הָיָה בִּיחָד עִם אַחַר בְּצִיּוֹן, וְהִגִּיעַ לְשֵׁם (פְּלוֹנִי) וְסִפֵּר

להם שהוא מחיב לספר שהוא הנכד של אברהם אשכנזי (הבן של יואל), והוא נכנס אליו לבית החולים בסוף ימיו, ושאל אותו מי כתב את הפתק, ורב אברהם השיב לו: "רבי נחמן מברסלב!" ואמר: "חס ושלום להגיד שזה האבא שלי". וכנראה לפני הסתלקותו לא פחד לאמת האמת הברור.

ג. בענין הרפואות, עין ב'לראות באב"י הנחל' ערך רפואה.

שיהיה כל הישועות.

נ.ב. אם אפשר לשלח הברור השיר המתקן עם חנות דעתו איך לפרסם אותו להועיל, וגם החדושים ששלחתי על הפתק, ולהגיד לי אם אתה חושב שכדאי לפרסם בשביל לקרב לפתק.

בברכה.

בשנת תשנ"ב היה אצל... והיינו כמה חברים שרים בחוץ 'נח, ור' ישראל אמר: "זה לא טוב, פרסום". כמרמז להפסיק לשיר, ו... הקשה; 'אבל מצוה לפרסם שם הצדיק?' והיה נראה שיש לר' ישראל הנאה, ואמר לו: "מי שראוי לפרסם שם הצדיק".

לְאֶחָד מִבְּחֹרֵי הַיְשִׁיבָה שֶׁעֲזַב בְּגִלָּל שְׁמֵבָיִם אוֹתוֹ, ר' יִשְׂרָאֵל אָמַר: "תִּגִּיד לּוֹ שְׁלֹא יִשִּׁיר 'נַח'". וְהִיא קָשָׁה לִי. וְאָמַר לִי; 'עֵקֶר הָאֱמֶת הוּא בֵּלֶב, לֹא צְרִיכִים לְהִתּוֹכַח עִם אֲנָשִׁים'. אִזּוֹ שְׂאֵלֹתַי; אֲנִי שָׂר הַרְבֵּה 'נַח' בְּיְשִׁיבָה הָאֵם גַּם אֲנִי צְרִיךְ לְהַפְסִיק? וְהַשִּׁיב ר' יִשְׂרָאֵל בְּהֵנָּא; 'לֹא צְרִיכִים לְהִסְתַּכֵּל עַל הָעוֹלָם'.

הֵיִינוּ בְּמֵאָה שְׁעָרִים וּבְחֹר אֶחָד הִגִּיעַ לְסְעוּדָה שְׁלִישִׁית וְשָׁמַעְנוּ אִיךָ הוּא שָׂר וְצוּעֵק 'נַח' בְּחוּץ, וְכִשְׁנֹכְנֵס הַבֵּיתָה לְר' יִשְׂרָאֵל, אָמַר תַּכְף 'מִיָּם אַחֲרוֹנִים חוֹבָה' וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שִׁטֵּל לוֹ לְבָרָךְ, וְהִיא קִצָּת מוּבֵן הָרְמֹז.
פַּעַם הֵיִיתִי עִמּוֹ בְּחוּץ וְשָׂרֵתִי 'נַח', וְר' יִשְׂרָאֵל הוֹכִיחַ אוֹתִי עַל עֲנִין אַחֵר, וְאִזּוֹ מִמִּילָא הַפְּסִקְתִּי לְשִׁיר,
(לְפִי הַבְּנֵתִי וְכוּ'...).

אֲמָנָם, הַרְבֵּה פְּעָמִים הֵיִינוּ שָׂרִים אֶתוֹ בְּחוּץ 'נַח' וְנִגּוֹנִים. פַּעַם הֵיִיתִי שָׂר אֶתוֹ בְּשֶׁבֶת אַחֵר הַצְּהָרִים 'נַח' בְּמֵאָה שְׁעָרִים, וְהִתְחִילוּ כְּמָה שְׂכָנִים לְהַשְׁתִּיק אוֹתָנוּ, וְר' יִשְׂרָאֵל לֹא הִתִּיחַס וְשָׂר חֲזַק, וְאֲנִי פָּחַדְתִּי קִצָּת, אַחֵר כִּךָּ הָיָה שִׁיחָה עִם אֶחָד, וּבְאֲמִצֵּעַ הַשִּׁיחָה פָּנָה אֵלַי ר' יִשְׂרָאֵל וְאָמַר; אֲרַךְ יִשְׂרָאֵל הִיא שְׁלָנוּ וְכוּ'.

עוד בענין מים אחרונים, נטלתי לו עם קצת מים
 (כהרגלי בבית) והוכיח אותי 'למה כל כך קצת?'.
 ולאחר שנטל לו עם רב מים, הוכיח אותו שזה יותר
 מדאי, והמתין בצער כמה רגעים עד שהתחיל לברך.
 פעם בשבת בעת מנחה הלכנו לטייל, ותכף אחר שתי
 דקות אמר שהוא מכרח לשכב, וחזרנו לחדרו;
 אחר כך נשמע קול נביחה של כלב, ור' ישראל צעק
 והכלב שתק, ואחר כך שוב הכלב נבח ור' ישראל
 צעק, ובכל זאת הכלב המשיך לנבוח, ואז ר' ישראל
 קפץ לשבת, ואמר שהוא מכרח לצאת, ויצאנו אז
 להרבה זמן, והיה נראה שיש בזה דברים גבוהים
 הנוגעים לתקון נשמות המגלגלים. אשרי המאמין.

באותו טיול הוא שם ידו עם בגדו על גלגל העגלה
 והיה מלכלך הבגד, וילד אמר לי בשקט גדול
 ובצרפתית (היינו אחורה), תגיד לו שירים ידו, ותכף ר'
 ישראל הפנה פניו אלינו והרים ידו.

פעם ערב שבועות (שבת) תשנ"ב, הייתי על ידו עם אחד,
 וחשבתני שכדאי לקרא לו פרשת השבוע, ותכף
 פנה אלי ואמר בשמחה; 'א, תביא חמש' (כן, תביא חמש).

ערב שבת בחו"ר תשנ"ד:

הייתי עוסק להלביש ר' ישראל עם חבר אחד על מנת
 ללכת לבית הכנסת להתפלל, ובא על דעתי
 פניות שאני רגיל לשמש את ר' ישראל ואני יודע וכו',
 ואז פנה אלי ר' ישראל עם פניו הקדושים ושאל: "מי
 זה? הולכים לבית הכנסת, קדשת ספר תורה, לא
 עושים מזה כסף!" וככה הוכיח אותי על שיש לי פניות
 בשמוש תלמיד חכם שהוא קדוש כמו ספר תורה
 ויותר (עין בגמ' ובל"מ 'כמה טפשאי שאר אינשי וכו'), ובכל
 זאת החבר השני לא היה מבין הענין כי הוא לא ידע
 מה מחשבתי וגם ר' ישראל הלביש התוכחה בהוה,
 שבאמת הולכים לבית הכנסת ולספר תורה וכו',
 כדרך בקדש להוכיח ברמז ובכלליות שאבין מזה
 רמזים לכל חיי איך צריך לעסק בעניני הקדש באמת
 ובלי שום פניה וכו'.

ובאמת כל מי שהיה מתעורר, היה רואה איך ר'
 ישראל יודע כל המחשבות ומוכיח לפי זה
 וכו', וענינים אלו עצמו מספר.

בענין חמר עוון גנבה וגזלה, היה ר' ישראל מאד רגיל להוכיח אותנו על זה, והיה קשה להבין לכאורה וכו'. פעם נכנסתי אליו בטלזסטון, ואז הכרחתי להגיע אליו ביגיעה, כי הבנתי שרצונו שאגיע אליו היום, וכשנכנסתי נהנה. והייתי דואג איך לחזור הביתה בכמעט אפס כסף, ואז תכף פנה אלי הנהג שלו ואמר לי חוץ מהפתח: "אני צריך לנסע לירושלים עם האוטו של ר' ישראל ואני יכול להסיע אותך ביחד". והנה נכנסתי לר' ישראל, ישבתי והתחלתי לשמוח בלבי מההנאה הזאת שיקח אותי וכו', ואז ר' ישראל התחיל לצעק בתוכחה ובגערה: "מי זה?" אחר כך קרא לנהג ואמר לו: "אני אקח ממך האוטו, אתה מגלה שיש לי אוטו..." ואז היה גוער בי כמו גנב, והבנתי שגם בענין הזה, לחמד נסיעה לירושלים, אפלו שהנהג צריך לנסע ממילא, נחשב לגנבה. עין בלקוטי מוה"ר"ן ס"ט, שעל ידי חמדה יכולים לגנב וכו'. ופלא שכל זה היה בחוץ ובמחשבה. ואיך ידע מכל זה ר' ישראל אם לא ברוח הקדוש?

ופעם אמר ר' ישראל: "כל העולם מלא מגנבה וגזלה,
 רק הפרתי אחד שהיה נקי מזה - ר' ישראל
 קורדונר. לא די שלא היה נוגע במה שלא שלו,
 אדרבה, היה נותן הכל", ואמר את זה בצעקה ובבכיה.
 גם אמר: "אני מכיר רבנים שכל החיים שלהם לא שוה
 כלום כי הם מלאים מגנבה וגזלה. יכולים להיות
 מגלגל בעכבר ובחתול בגלל עוון הזה".

פליאה. כתוב לקוטי מוהר"ן ס"א שהרבנים האלו לא
 חיבים כל כך כי יש להם יצר הרע גדול
 להנהיג העולם, אבל המסמיכים אותם וכו'. וכתוב
 ב'אב"י הנחל': "עתיד הקדוש ברוך הוא לנקם נקמת
 עמו מאותם נביאי השקר הדורסים ברגל גאווה
 נפשות יקרות ומעורים אותם מלראות אור הצדיק
 האמת". ועין בלקוטי הלכות בסוף חלק ח', שלקים
 'אל תהי בז' צריך לפעמים לבזות בכל מיני בזיונות
 מי שמסתיר אור הצדיק, לקים 'הבא להרגך השכם
 להרגו', שלא לתן לו על ידי זה לבזות העולם
 להרחיק אותם מהצדיק וכו'.

ועיני בחמש; "האיש אחד יחטא" וכו', שקרח לקח כל העדה נגד משה רבנו, ובכל זאת משה חיב רק את המסית ולא האחרים (עיין רש"י ול"ה).

פעם דברו על מחלקת של חסידי ברסלב בענין מסים, ואז ר' ישראל צעק: "זה (מנהיג פלוני) הוא עשה כל השקר בברסלב! הוא לקח כל הכבוד וכל הכסף של ברסלב ולא הדפיס דף אחד מהספרים! חס ושלום, אני לא רוצה לקטרג על שום אחד מישראל, אבל זה שקר! אוי לו אוי לנפשו!". והיה נראה שיש רחמנות גדול מאד עליו עכשו בקבר... נראה מכון למה שאמרנו, שלפעמים יותר טוב לבזות המנהיג ולהציל על ידי זה כל ישראל, כי אם לא יבזה, ממילא מבזה כל ישראל שהולכים בדרך רע, ורק על ידו וכו'.

מכתב ה

לכבוד ידידנו היקר... שליט"א

א. בענין הספר 'ישראל סבא', נראה לי שזה מחזק ומקרב, אבל אי אפשר לסמוך על כל הדבורים. יש שנויים, וזה לא נכתב לפי הסדר, קטעי שיחות מפה ומפה שמחבר ביחד, וגם בכמה מקומות הוא כותב קצת לפי שכלו... אולם אפלו בקלטות קשה לסמוך מאה אחוז עליהם, כי חסר דבורים ולפעמים לא מופיע בסדר של הדברים (המאחר בא לפני המקדם באותו קלטת, הבחנתי את זה בקלטת המדברת מאומן) ולפעמים הורידו דבורים בכונה (פי חשבו שזה אישי, או משקולים של חכמות, כמו הדבור: "לא צריך בית המקדש, לא צריך קדש קדשים, יש לנו אומן!" כמה עדים שמעו הדבור הזה בשיחה על אומן שר' ישראל אומר שרבנו מגלה שלא צריך הציונים וכו', ובכל זאת הם השמיטו את זה)*.

* וכעת יצא מהודרה חדשה מתוקנת של הספר 'ישראל סבא' ובה תוקנו שגיאות רבות.

השיחות ששמים בעלון לא מקבצים בספר, ואפשר להשיג אותם באתר של העלונים.

ר' ישראל בקש לא להתעסק בהעלאת העצמות של רבנו אחר זמן, ככה זכור לי ולכמה חברים שבהתחלה התעורר לזה ופעל בזה, ואחר כך הפסיק הענין. והיה אחד שהתעקש להמשיך, ור' ישראל היה רגיל להגיד לחברים שהלה השפיע עליהם: "רבנו לא צריך אותך ואותו, מתי שירצה הוא יבוא". ככה ספרו לי כמה חברים עדיות אישיות. גם כשזה הביא כסף להעלות העצמות, ר' ישראל אמר לו; אני לוקח רק לדפוס, רבנו לא צריך אותך וכו'. ובאמת, בענין ר' ישראל היה בחירה גדולה גם בין החברים, ומעט מאד זכו להתבטל באמת, ובזה היה כמה מדרגות של בטול.

ב. בענין הציונות המובאים בשיחות, יש ענינים נעלמים ולא כפשוטם. ר' ישראל היה לו דרך נעלם מאד בדבור שלו וקשה מאד לבאר. רק מרחוק היה נראה לפי עניות דעתי, שהיה עושה כמו הצגות (עין בהתחלת המעשה של זבוב ועכביש), ופעם היה קורא את זה ככה וזה ככה, ומי הוא החכם שיידע לסדר כל

הדברים כל אחד במקומו, שלפני שהתחיל לדבר מציונים בענין אומן, יותר משנה לפני זה דבר מספנת 'שומר הצעיר' והיה מרמז על מה שמרמז ולא כפשוטו, וקשה לדבר מדברים כאלו שלא לקלקל המכון, רק מרחוק וכו'... על כל פנים יש כלליות גדול בדבוריו, אבל הציונים הנזכרים מרמזים על קבוצת אנשים, ובשביל זה שאלתי אותו 'אז מי הם הציונים?' והשיב מה שהשיב (מוקלט).

שמעתי שר' ישראל לא רצה שנשתתף בבחירות. אחד ספר לי שאמר: "חס ושלום, אין לנו חלק במדינה של כפירות וכו'". וכשאמרתי לו סמוך לזה ש'ש"ס' מתחזקים, ר' ישראל אמר: "ה' ירחם, ה' ירחם... העולם צריך את רבנו" (ברחמנות). עוד מישהו מכפר מירון ספר לי שר' ישראל אמר לו להשיב למשפיעים הרבים שמשדלים לבחר ראש העיר וכדומה: "תגיד להם שבאת לפה להתפלל, לעבד השם וכו'..." ובכל זאת היה מקרב את הממשלה והשרים, ואפלו דבר פעם מכבוד המלכות מתי שהיה צריך לראות עוזר בחיר לנשיא בענין העלאת העצמות ולא רצה שיחכה (כך אמר לבתו שהיה קשה לה

שר' ישראל ילך, כי היה בתענית הרבה זמן כמה ימים וכו'...), והיה מקרב גם החילים ומחזק אותם, אבל לא רצה שנשרת בצבא, רק לעבד השם.

יש שיחה שמדבר מאד קשה על... שלא רצה לעזר לבנים של ר' ישראל להתחנך, ולפרנסה, ונענש שמת בספינה...

גם הזכיר שהרב קוק אמר לו; אני לא מפחד מהקנאים כי הכל פוליטיקה, רק מאחד - הרב שלמה ווקסלער, כי הוא, זה באמת. אחד מזקני אנ"ש ספר לי שר' ישראל היה מתחבר עם רב שמחה בונים, ושתייהם היו נגד הקנאים, כי אמרו שצריך לקרב.

פעם הלך עם אחד לבד"ץ לקבל הסכמה על הפתק, והראש שלהם לא הסכים אפלו לקבל את ר' ישראל על מנת לשוחח אתו על הפתק. ור' ישראל החזיר את השליח אליו להגיד לו שישלמו על זה. בענין הכספים היה אומר שהממשלה יכולה לעזר בחנוך הילדים (ולא כשיטת הקנאים).

ג. היינו רגילים לשמע שיחה הזאת עד שלא יכלתי להאמין שר' ישראל יסתלק, אפלו כשהיה בבית

חולים בסוף, רק בא על דעתי מה שהוא בעצמו אמר: "אולי יגרם החטא?" אבל התחזקתי עד שלא האמנתי עד שראיתי מטתו, כעין מה שאמרו בני ישראל על אהרן הכהן וכי מי שעמד נגד מלאך המות יכול להסתלק וכו'?! ובאמת אמר לי שכל הזמן נדמה לו שהנשמה שלו צריכה לצאת, והקשיתי לו, אבל כתוב בפתק...? ואמר לי: "נכון, כתוב 'עליך אמרתי וכו' " (אבל לא אמר שלא יסתלק). אחד ספר שדבר מהסתלקותו, וזה הקשה לו; אבל כתוב בפתק? ור' ישראל השיב לו: "נו, צריכין להאמין". כמה ימים לפני הסתלקותו אמר לאחד בחלישות כח: "אני רוצה לחיות". וזה השיב: "אתם תחיו עד ביאת משיח, כתוב בפתק". ור' ישראל אמר: "לך, תקרא אלי את המשיח". והוא אמר לו: "תגידו לי מי זה, ואני אביא אותו", אבל הוא לא הבין מה שהשיב ר' ישראל בחלישות כח.

היה אצלנו הבטחון הזה שיחיה עד ביאת משיח, אבל אם היינו מסתכלים על הרמזים, היה אפשר להבין אחרת. למשל, אמר לי פעם: "כשיבוא משיח כלם ישאלו איפה ר' ישראל בער וכו'..." כשהוכיח אותנו באומן האחרון אמר: "אין לי עם מי לדבר,

לפַעַמִּים אָנִי חוֹשֵׁב שְׁאֲנִי אֵלֶיךָ לְאִיזָה מְקוֹם שְׂאֵף אֶחָד
 לֹא יָדַע מִמֶּנִּי... " עֵינַי בְּיָמַי מוֹהֲרֵנִי " שְׂרַבִּי נָתַן מִזְכִּיר
 עַל רַבֵּנוּ "וַיִּגְוַע וַיֵּאָסֶף אֶל עַמּוּיו" (כְּמוֹ יַעֲקֹב אָבִינוּ שְׁלֹא מֵת,
 עֵינַי פְּרוֹשׁ רַש"י).

וּפֹה הַמְּקוֹם לְסַפֵּר מַעֲשֵׂה נִפְלָא שְׁמֵרָאָה אֵיךְ הַדְרֵךְ
 שֶׁל חֲפוּשׁ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מִמְשִׁיךְ עִם רַבִּי יִשְׂרָאֵל אֶף
 אַחַר הַסְּתַלְקוֹתוֹ.

בְּלֵיל מוֹצָאֵי שַׁבָּת תִּשְׁעָה בָּאָב לְפָנַי הַסְּתַלְקוֹתוֹ הָיָה
 מִתְמִיָּה עַל עֲצָמוֹ אֵיךְ הוּא צוֹחֵק (צָחוּק כְּזֶה בְּתִשְׁעָה
 בָּאָב?), וְהַקְּשִׁיתִי: 'מִצְוֵה גְדוּלָּה לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד?'
 וְהֵשִׁיב: "נוֹ, תָּמִיד זֶה תָּמִיד, אֶפְלוּ בְּתִשְׁעָה בָּאָב". אַחַר
 כֵּךְ נִסְתַּלַּק וְהָיָה נִדְמָה לִי שֶׁנִּחְרַב הָעוֹלָם וְלֹא יִכְלֹתִי
 כָּלֵל לְהִתְחַזֵּק, וּבְכָל זֹאת הָיִיתִי הוֹלֵךְ לְשִׁבְעָה לְבֵית שֶׁל
 בְּתוֹ צְפוּרָה, וּבִיּוֹם חֲמִישִׁי הָרַב שְׁמוּאֵל קְרוּזִזֵר בִּקֵּשׁ
 מִמֶּנִּי לְהַגִּיד דְּבָרֵי תוֹרָה מְלֻקוּטֵי מוֹהֲר"ן לְנוֹכַחִים,
 וְהָיָה מְדַפְדֵּף הַרְבֵּה וְלֹא הִצְלִיחַ לְמַצֵּא הַתּוֹרָה שֶׁרָצָה
 שְׂאֲגִיד, עַד שֶׁבִּסּוּף אָמַר: "טוֹב, אֲזַ תְּגִיד זֶה". וְהָיָה
 כְּתוּב: "מִצְוֵה גְדוּלָּה" וְכוּ', וְנִכְנַס לִי חֶזֶק בְּמֹחַ; 'תָּמִיד
 זֶה תָּמִיד, אֶפְלוּ בְּתִשְׁעָה בָּאָב', וְהִתְחַזַּקְתִּי לְחַשֵּׁב:
 'אֶפְלוּ בְּהַסְּתַלְקוֹת ר' יִשְׂרָאֵל!'

ובמוצאי שבת הייתי לבד בבית, והדלקתי נגונים
 והתחזקתי לרקד ולשמח לבד מחצות עד
 ארבע בבקר, ואז הייתי מאד עיף והלכתי לישון, ואני
 רואה חלום כמו מראה שר' ישראל יוצא מקבורתו עם
 בגד פסים, מלא אור ושמחה ברקודים, ואומר לי: "אני
 לא מת, רק צריך להיות בשמחה". והיה טוב לי כל כך.
 הוא שָׁכַב, ואני הנחתי אָזְנִי על לבו והיה דופק
 בדפיקות גדולות, ור' ישראל היה צוחק מאד, ובאמצע
 הדפיקות מִיִּשְׁהוּ עוֹרֵר אותי בדפיקות חזקות על דלת
 ברזל של ביתי... ובא על מחשבתי; עוד יוסף חי, 'עוד'
 בחינת אַזְמָרָה - שְׂמָחָה. על ידי שמתחזקים בשמחה,
 יוסף חי, הצדיק חי גם מצדנו.

על מגלת סתרים אמר פעם; "אין אף אחד שיודע על
 ביאת משיח, רק רבנו הקדוש"... והוסיף:
 "ותלמידיו". והיה נראה מרמזיו שיודע הכל על ביאת
 משיח, אבל בפשיטות היה אומר שלא יודע, ויש
 דברים... פעם חזרתי על דבור עם אחד ששאל אותי,
 ור' ישראל הקפיד עלי ביותר. יש דבורים ידועים
 שמשיח יגיד לכל אחד ללמד ספרי רבנו כשיבקש תקון
 (התקון מוכן) שיהיה השדכן להפיץ רבנו בעולם וכו'...

ה. ר' ישראל היה מאד מחזיק כל אנשי שלומנו לבא לגור בארץ, ואמר שזה דבר ידוע שרבנו רוצה שנגור בארץ, וככה עלו כמעט כל הצרפתים המקרבים מצרפת כל אחד לפי מסירות נפשו, אשרי לו. ולא כמו דעת... שאמר לשאר בחוץ לארץ למען זכות הרבים...

הייתי מוסר שעורים בצרפת לקרב לרבנו ועושה עלון ברסלב בצרפתית, ואנשים דברו על לבי שמצוה שאשאר בצרפת, אבל ר' ישראל לא שת לבו לזאת וצוה עלי לעלות לארץ. כשנסע לצרפת במסירות נפש למען ההפצה, היה קשה לו כל רגע שהיה מתאחר שמה ורצה מאד לחזור, והיה רגיל לומר: "כל נשימה, כל רגע [שנמצאים] בארץ, עושים מצוה גדולה" וכו'...

כשר' ישראל אמר לי לעלות, אמרתי לו, אבל איפה אגור? אין לי שום כסף (הייתי אז בחור), והשיב לי בפשיטות שעל זה צריך להתפלל. חזרתי לצרפת, ובלילה הלכתי להתבודד ביער על ביאתי לארץ, ובבקר בבית הכנסת בא אלי צרפתי פשוט שהציע לי מעצמו לעשות אתי שטר זבולון ויששכר בעד אלפים פרנק (בערך אלף שקל להדש), וכך עליתי לארץ על מנת

לשכר חדר קטן, התחנתתי והייתי במשך שנתים בערך עם ההכנסה הזאת שהייתה מספיקה לשכר דירה קטנה ואיזו תוספת מעוטה, ובזמן הזה הייתי לומד בכולל ולא נתנו לי כלום, אדרבא, רצו רק שאעזב, כי הייתי לומד ספרי רבנו ומפיץ הדרך הזה בכתלי הישיבה, ובתקופה הזאת, כשהייתי מתלונן לר' ישראל מהפרנסה, דבר רק מבטחון. אחר כך היהודי הזה הפסיק ולא הודעתי לאף אחד מזה, ואז בחצות ר' ישראל הוכיח אותי ואמר לי: "איך אתה חי? הישיבה, הממשלה, צריכים לתן לך!" חזרתי לכולל, ואז המנהל ישב וצוה למשגיח מעצמו לשלם לי כמו כלם, והוא נשאר משתומם. (השכר למוד היה אז תשע מאות שקל לחדש).

ו. הקונטרס הזה הוא דבורים שלקטתי מר' ישראל אחר שדבר, וזה מאד מדיק. הענין היה שבראש השנה האחרון הרבה אנשים דברו על לב ר' ישראל שיבא להתפלל בקלויז (בליל שני של ראש השנה) ור' ישראל לא התנגד ונכנס בשול בעת הדרשות של הרבנים, והתחלנו לשיר 'נ נח' (מאה איש בערך) והיה התנגדות, ובסוף שמעתי שהרבה מה'שול' הצטרפו

לשירה, עד שהחזן הכרח להתחיל 'ברכו' מתוך שירת
 'נ נח', ובדיוק בקדיש לפני שמונה עשרה ר' ישראל
 אמר שלא יכול לנשם ושהוא צריך לצאת, והמשכנו
 התפלה במנין שלנו בבית עם ר' ישראל. והנה אחר
 התפלה, ר' ישראל עשה עם ידיו תנועות נוראות של
 קפידות וכמעט לא דבר, ונמשך הרבה זמן רק נמלט
 מפיו: "רשעים, לא נותנים לישראל לקדש ולאכל, הם
 ישלמו על זה". אחר כך צוה להוליך אותו לחדר האכל
 (במסירות נפש, כי היה הרבה מדרגות וכו') ותכף שנכנס צוה
 לצאת, ואמר עוד פעם 'רשעים כאלו', וקשה להבין.
 הספור השני היה בליל שבת אחרי פסח שצעקנו
 בתפלה שנראה שר' ישראל הוכיח אותנו על
 צורת התפלה, כי רצה התלהבות באמת, פן נראה לי.
 סליחה שאני מקצר בכל המכתבים, אולי נזכה לדבר
 בעל פה...

ברכות וישועות

מכתב ו'

לכבוד ידידנו היקר... שלום וישע רב.

קשה לי מאוד להשיב על השאלות, ואני אכתוב בלי נדר בדרך חפוש.

א. הנה בענין המפרסמים כבר כתבתי פליאה שלכאורה בלקוטי מוהר"ן ס"א רבנו הקדוש מלמד זכות ואומר שיש להם יצר הרע גדול להנהיג העולם, ומאיך ר' ישראל כותב מאד קשה עליהם, כמו שכתב ב'אב"י הנחל': 'עתיד הקדוש ברוך הוא לנקם נקמת עמו... המעורים עיניהם של נשמות יקרות ברגל גאווה וכו', וכן בחיים חיותו לא היו כלל חשובים בעיניו... וכבר הבאתי דבוריו הקדושים בעל פה על (פלוני) "הוא עשה כל השקר בברסלב, הוא לקח כל הכבוד וכל הכסף של ברסלב ולא הדפיס דף אחד מהספרים. אוי לו, או לנפשו" וכו', בבחינת קרח (לעניות דעתי): 'האיש אחד יחטא...', כי יותר טוב לחיב

המנהיג ולהציל עם ישראל שנמשכו בטעות אחריו, בבחינת 'לא מלמדים זכות על המסית', ובבחינת מה שמובא בלקוטי הלכות (חובל בחברו הלכות אפותיקי ה, יב על לקוטי תנינא א); שהבזוי שלא רוצה בתקון הצדיק, ואדרבה וכו', צריך לבזות אותו בכל מיני בזיונות לקיים דוקא ככה 'אל תהי בז לכל אדם' להציל עם ישראל, בבחינת 'הקם להרגך' וכו'. כל הזכות שיכולים למצא בעם ישראל הוא רק על ידי רבנו, והמפרסמים מכסים רבנו ודרכו האמתית, וממילא מסתירים הנקדה טובה שבעם ישראל. ועין בלקוטי מוהר"ן ובספרי רבנו גדל פגם המפרסמים הנקראים "מזיקי עלמא", גם בגשמי וגם ברוחני, ואם נלמד זכות על מפרסמים של ברסלב, יכול להיות שנשתתף חס ושלום בהריגה של איזה נפש כמו שקרה וכו'... חוץ מכמה מקרים אחרים הידועים לי, חוץ ממה שמזיקים לנפשות, וכי מפרסם שהרג אלה נפשות שבודאי לא יקומו בתחית המתים, יכולים ללמד זכות עליו, שיהרג יותר? והנה יש המון דגמאות מהענין הנורא הזה, ואי אפשר בכתיב לפרט את הכל, אבל הכלל - שהם מסכנים ומזיקים מאד בגשמיות בפשיטות (עין בלקוטי תנינא יח,

שִׁיכוּלִים לְעֵבֶר מִמֶּשׁ רָצָח וְכוּ'...) וּבְרוּחַנִיּוֹת. ר' יִשְׂרָאֵל דְּבַר
עַל... שֶׁהִיָּה חוֹלָה עַד הַמִּיתָה כִּי הוּא נִשְׂאָר עִם
הַמְּפָרָס, וְאָמַר שְׂבֻזוֹת שִׁיעֶשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל בְּזוּי
הַפֶּתֶק שֶׁכָּתַב רַבְּנוּ, הַמַּחְלָה תִּלְךָ וְכוּ', רַחֲמָנָא לְצַלְן...
(עֵיין בְּסוּף מִכְתָּב א), גַּם הַרְבֵּה רַבָּנִים שֶׁל בְּרֶסֶלֶב לֹא
מְקַרְבִּים לְבְּרֶסֶלֶב אֶלָּא לְעֶצְמָם וּלְדַרְכֵי שׁוֹנִים,
וּמִסְתִּירִים הָאוֹר שֶׁל רַבְּנוּ בְּתוֹךְ בְּרֶסֶלֶב.

וְהִנֵּה אֶפְשָׁר לְדַבֵּר הַרְבֵּה בְּזֶה, אֲבָל שְׂמֵתִי לֵב, שְׂאֲנִי
שִׁידַעְתִּי מֵהֶם וְלֹא הֶחֱזַקְתִּי כָּלֵל מֵהֶם, ר' יִשְׂרָאֵל
לֹא דִבֶּר אֶתִּי נִגְדָם בְּדֶרֶךְ כָּלֵל אֶפְלוּ מְתִי שְׂרָצִיתִי,
וְהוּא אָמַר בְּכִלְלִיּוֹת שְׂצָרִיךְ לְהוֹדִיעַ שִׁישׁ אֲנָשִׁים
כָּאֵלוּ (מִפְּרָסִים שֶׁל שְׂקָר) וְצָרִיכִים לְהִתְרַחֵק מֵהֶם, אֲבָל
לֹא לְהַגִּיד הַשְּׂמוֹת, וְצָרִיכִים לְהִתְגַּבֵּר לֹא לְהִקְפִּיד
וְכוּ', כִּי כֶּכָּה הַשֵּׁם מְנַהֵיג הָעוֹלָם וְאִין מְנִיעוֹת שְׂאִי
אֶפְשָׁר לְעַמֵּד בָּהֶם, וְהַכֵּל תְּלוּי בְּזָכוֹת שֶׁל הַמַּחְפֵּשׁ,
וְאֶפְשָׁר לְעֹזֵר בְּתַפְלָה...

ב. בְּדוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים הָיוּ עֲדִין צְדִיקִים וְאֲנָשִׁים כְּשָׂרִים
שֶׁלֹּא זָכוּ לְהִתְקַרֵּב לְרַבְּנוּ, אֲבָל הַרְבָּנִים שֶׁל עַכְשָׁו,
זֶה מִשְׁהוּ אַחֵר... וּבּוֹדָאֵי אֲשֶׁרִי לְהַכְשִׁירִים אֶפְלוּ שֶׁלֹּא

זכו להתקרב לרבנו (רק בהעלם, רבנו מחיה אותם), ובודאי שצריך לכבדם כמו שצריך לכבד כל מקום איפה שיש תורה אמתית. ר' ישראל הוכיח אותנו שלא מכבדים הרבנים (מסדרי הקדושין) של עכשו כראוי שנמצאים פה והם כבר הגיעו לאולם ('זה לא כבוד תורה'), קל וחומר לרבנים אמתיים. ועין בחיי מוהר"ן שרבנו צוה לכבד בכל הכבוד שבעולם לצדיק אחד (לא כל כך מפרסם), "את יראי ה' יכבד" בכל הכבוד שבעולם, ובכל זאת לדעת שהעקר הוא רבנו, כמו שאמר ר' ישראל על ה'בן איש חי' ורבי יעקב אבוחצירא: "קדוש, קדוש, קדוש... אבל אם היה מתקרב לרבנו!..." (כך שמעתי).

ג. צריכים להאמין ולהתפלל על זה, ועין בהקדמה של לקוטי מוהר"ן שרבי נתן אומר שאפלו התורות של שכאורה נראה שלא מדברים אלינו. עם חפוש, אפשר לפרש כל שיחתו על ידי כל תורה ותורה, כי הם כלליות גדול וכו'...

ד. אני אכתב בלי נדר מה שזכור לי שרבי ישראל צוה לי ללמד לקוטי הלכות בלי גדולות, רק כמו שכתוב עם ההבנה שלי ולקיים. הוא גם אמר ששני דרכים

האלו הם טובים; ללמד לקוטי הלכות בסדר, וגם ללמד לקוטי מוהר"ן עם הלקוטי הלכות השיכים לזה. ועין בהקדמה של רבי מנדל (מובא בקל"מ ישן) שזה נקרא למוד בעיון. ור' ישראל קורדונור הדפיס את הלוח הזה של לקוטי הלכות השיכים ללקוטי מוהר"ן על מנת ללמד בעיון. עמרם הורוויץ ז"ל אמר לי שר' ישראל לא היה מחזיק שבאור הלקוטים הוא פרוש על לקוטי מוהר"ן, אלא לקוטי הלכות ולקוטי תפלות. אבל אני שמעתי את ר' ישראל פעם משבח ספרו של רבי אברהם ב"ר נחמן, והשיב לאחד ששאל על למוד באור הלקוטים; "הלואי!" (בגעגועים שנגיע לזה, כך נראה לי). [אחד ספר לי שהוא ראה למדן נכנס לר' ישראל באמרו שהוא הולך עם התורה כבר כמה חדשים, ושר' ישראל אמר לו בזהירות שאנחנו כבר לא נוהגים בדרך זה. ואני לא יודע, כי מצד אחד ר' ישראל לא דבר כל כך מללכת עם תורה ומלמוד בעיון (כנראה אולי מסבת פחיתות הדור) ומצד השני אמר לקים כמו שאמר רבנו. ובלקוטי תניינא כ"ב גם מובא: "שנזכה ללכת עם כל תורה ותורה", כנראה שצריך להתגעגע.

ועיני בלקוטי מוהר"ן ק"א: "על ידי למוד בעיני זוכים לצאת מתאוות", אבל בקצור לקוטי מוהר"ן ק"א ר' ישראל קורדונור מביא בלשון 'על ידי שמתנגע בתורה', ועיני בלקוטי תפלות ק"א שאפלו שרבנו גלה תורות פאלו. אבל העקר להרבות בתפלה כי קשה לקיים העצה בעצמה. ועיני בהקדמת הלקוטי תפלות שלצאת מתאוות ומדות רעות הוא רק על ידי רבוי תפלות וכו'... ימים ושנים הרבה. ובלקוטי מוהר"ן ח' שמעין התורה יוצא מהתפלה, לעורר העדן העליון. אפשר שהכל אחד, לפי לקוטי מוהר"ן כ"ב תורת ה' ותורתו, תורה ותפלה צריכים להיות באחדות עם ה', הוא תהלתך והוא אלקיך, להרבות בתפלה, ואולי ממילא זוכים לעיני בתורה.

ה. עקר הדרך שלנו להתפלל לסבל ולחכות, ר' ישראל הרבה בתפלה ימים ושנים עד שפעם התעורר בלי תאוות, וגם להרבות בלמוד צריך על זה הרבה תפלה, גם לא מבינים הדרך של השם לרפואתנו, וכמה צריך להפסיק באמצע, כמו רבי נתן שרבנו צוה לו לחדש, ואחר כך פוסקים, ואחר כך קבלה וכו', ומספר

שְׁלֵמַד הַרְבֵּה פּוֹסְקִים, וְסֻמוּךְ לַגָּמֵר הַכֶּרֶחַ לְהַפְסִיק
 לְכַמָּה שָׁנִים. גַּם מוּבָא שְׂרָבֵי נֶתָן זָכָה כָּל כֶּף הַרְבֵּה עַל
 יְדֵי שְׁמַקְדָּם הוּא עֶסֶק הַרְבֵּה בְּהַתְּבוּדָדוֹת, וּבְזִכּוֹת זֶה
 בְּסוּף יָמָיו הַצְּלִיחַ בְּלִמּוּד. גַּם ר' יִשְׂרָאֵל אָמַר עַל רַבִּי
 נֶתָן שֶׁהַרְבֵּה לְהַתְּבוּדָד וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה לְקַרֵב הַרְבֵּה
 נִפְשׁוֹת. גַּם ר' יִשְׂרָאֵל קוֹרְדוֹנֵר לָמַד קֹדֶם הַרְבֵּה סְפָרֵי
 רַבָּנוּ וְזָכָה לְשַׁרְשׁ הַתּוֹרָה עַד שְׁאַחַר כֶּף זָכָה לְלַמְדָּנוֹת
 גְּדוֹלָה מְאֹד, וַיֵּשׁ קִשְׁיוֹת עַל הַצְּדִיק, וְאִם רוֹצִים
 שֶׁהָעוֹלָם יִתְקַרְבוּ - צְרִיכִים לְהַתְּפִיל.

עַל כָּל פָּנִים צְרִיךְ לַעֲבֹר הַרְבֵּה מְאֹד עַל כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה
 לְהַתְּקַרֵב לְאַמֶּת, וְזֶה לֹא דוּמָה כָּלֵל לְעוֹלָם שְׁאַצְלָם
 הַכֹּל בָּא בְּנִקְלַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְכוּ', כִּי הַכֹּל עֲדִין בְּלִי
 אֱמֶת הַבְּרוּר כְּעֵין הַמְּנִיעוֹת הַמְּסַפְּרִים עַל רַבִּי נֶתָן
 בִּימֵי מוֹהֲרֵינֵנו, מִי שֶׁעוֹשֶׂה בְּאַמֶּת - קָשָׁה לוֹ מְאֹד, יֵשׁ
 הַרְבֵּה מְנִיעוֹת וּמְאַמִּינִים שְׁכָל תְּנוּעָה שֶׁעוֹשֶׂה, פּוֹעֵלֶת
 הַרְבֵּה מְאֹד עֲבוּר כָּל הָעוֹלָם...

וְאִם טְעִיתִי, ה' יִכַּפֵּר בְּעַדִּי.

כָּל זֶה בְּדֶרֶךְ חֲפוּשׁ.

בְּקֶשֶׁר לְבִרוֹר הַשִּׁיר, מְחַכִּים עֲדִין אַחֲרֵי הַבֵּית דְּפוּס,
כְּמוֹ כֹּל דְּבַר גָּדוֹל שֶׁיֵּשׁ עָלָיו הַרְבֵּה מְנִיעוֹת, אָף
עַל פִּי שֶׁנִּתְּנָנוּ לוֹ מִזְמָן.

בְּגַעְגוּעִים לְהִתְרַאוֹת בְּשִׂמְחָה

הוֹסַפְה: לְצַרְפְּתֵי אֶחָד שֶׁחָשַׁב שֶׁהוּא הַמְּשִׁיחַ נוֹלָד בֵּן
לֹא נוֹרְמָלִי, רַחֲמָנָא לְצַלָן, וְהוּא נִכְנָס פַּעַם לְר' יִשְׂרָאֵל
בְּלוּוֵי חֵבֵר שֶׁסָּפַר לִי שֶׁר' יִשְׂרָאֵל לֹא הִסְתַּכֵּל
וְלֹא דִבֶּר כָּלֵל אֶתּוֹ כְּאֵלוֹ לֹא הָיָה קָיָם, וְנִרְאָה שֶׁאִם
הַבֶּן־אָדָם בָּא לְצַדִּיק וּלְתַלְמִידָיו הַהוֹלְכִים בְּדַרְכּוֹ
בְּגִדוֹלוֹת, בְּמָקוֹם לְחַפֵּשׂ אִיזוֹ נִקְדָּה עַל כָּל פָּנִים אֵיךְ
לְהַצִּיל נַפְשׁוֹ, הוּא לֹא מְקַרֵּב אוֹתוֹ כָּלֵל וְכו'.

מכתב ז

לכבוד ידידנו היקר...

אני מאד מתנצל על אחור תשובתי למכתבכם, כי לא קבלתי אותו רק מאחר.

בענין הדבור 'לא צריך וכו', יש לנו אומן, אולי אפשר להביא הדבור מרבנו הקדוש על פי הגמרא ש'קשה הסתלקותם של צדיקים כפלים כחרבן בית המקדש', ועקר הספדים עורכים על צער הסתלקות הצדיק, כי מסתמא לא בוכים על מה שכבר היה וכו', דעקר צערנו על העלמת הצדיק שעל ידי זה רחוקים כל כך מהתכלית ומכל טוב ועובר עלינו מה שעובר, ובכח רבנו יכולים כבר לזכות לבחינת ביאת משיח עם כל התקונים, כמו רבי נתן שאמר שכבר זכה לביאת משיח שלו, ור' ישראל אמר שכבר ראה ר' ישראל קורדנור כבר ראה איך יהיה אחרי ביאת המשיח.

וּנְרָאָה לִי שֶׁעֵקֶר הָעֲנִיָּן הוּא הַרוּחַנִיּוֹת וְהַזְכִּיָּה שֶׁל
הַדְּבָר שֶׁמַּחֲכִים לְבַנֵּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַל מְנַת
לְזָכוֹת לְאוֹר וְלִכְל הַיְשׁוּעוֹת, וְזֶה וְיֹתֵר כָּבֵד יְכוּלִים
לְזָכוֹת בְּכַח הַתְּקַרְבוֹת אֲמִתִּית לְרַבֵּנוּ, "רַבּוֹנוֹ שֶׁל
עוֹלָם, אִם הַנְּשָׁמָה הַזֹּאת תֵּרַד לְעוֹלָם, אֵין לִי מֵה
לַעֲשׂוֹת" וְכוּ' (ס"מ, ז).

הַפֶּלֶל שֶׁכִּמוֹ שֶׁכִּתְבָתֶּם - הָעֵקֶר הוּא הַרוּחַנִיּוֹת, וּבּוֹדֵאי
נִזְכָּה מִמִּילָא לְבַנֵּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּגִשְׁמִיּוֹת,
בְּמַהֲרָה בְּיַמֵּינוּ אָמֵן, אֲבָל הָעֵקֶר הוּא רַבֵּנוּ, הָאֵמֶת
וְהַרוּחַנִיּוֹת, הוּא מְאִיר לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ', הוּא אוֹר
עֵינַיִם שֶׁל הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ (וּמִמִּילָא לְמַעְלָה). וְעַיֵן בְּכַתְּבֵי
רַבִּי אַבְרָהָם ב"ר נַחֲמָן שֶׁמְבִיא שֶׁהַבְּטוּל שְׂזוּכִים
בְּאַרְבַּע אֲמוֹת שֶׁל הַצִּיּוֹן הַקְּדוֹשׁ יוֹתֵר גְּבוּהָ מִבְּטוּל
כֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים לְפָנָי וּלְפָנָיִם. וּבְמִכְתָּב לְרַב
שְׁלֵמָה וּוּקְסֵלֵר 'שֶׁהָאֲרוֹן נִמְצָא בְּמִזְיָבוֹז', וְהַדְּבָר
שֶׁל ר' יִשְׂרָאֵל עַל צִיּוֹן: "פֹּה הַמָּקוֹם הַכִּי קְדוֹשׁ
בְּעוֹלָם, יֵשׁ פֹּה כָּל הַנְּשָׁמוֹת".

וּמִתְגַּעְגְּעִים שְׂנֹזְכָה בְּמַהֲרָה כְּלָנוּ לְאוֹרוֹ, שְׂזֵה עֵקֶר
הַיְשׁוּעָה, וְעַיֵן בְּאֲב"י הַנַּחֲל' שֶׁעַל יְדֵי

התקרבות לצדיק מאירים כל האורות העתידיים
להאיר בביאת המשיח".

פעם ספרתי לר' ישראל ביום כפור חלום שאחד חלם,
שראה הבית המקדש יורד מן השמים וכו',
והשיב: "כן, אבל קדם צריך שיבוא משיח", ואולי
מכון לעניננו, שהעקר משיח והתגלות הצדיק, ואחר
כך נזכה ממילא לבנין בית המקדש, אמן.

רבנו הקדוש הביא בשיחות הר"ן, שלפני התקרבות
לצדיק דומים כמו מים שעדין לא הרתיחו, נדמה
שהכל בסדר ולא התחלנו לטהר כלל מהזהמא
והחלאות, כמו רב העולם והחסידים שאצלם הכל קל
ובלי מניעות, אפשר ללמד הרבה ולהספיק וכו', והכל
רק דמיון, כי הבעל דבר עוזב אותם כי עדין לא
התחילו כלל, כמו שמובא שבלי התקרבות (אמתית)
לצדיק הוא רק כמו קוף בעבודתו (והכל דמיון) (שיחות
הר"ן), ומה שמובא בלקוטי הלכות (מתנה ד) על לבן
"השלום לו", כי הבעל דבר עוזב אותו והכל טוב וקל,
כי לא יכול לעשות לקרב וכו'... לעמת זה רואים בימי
מוהרנ"ת הקשי של רבי נתן לכל דבר שבקדשה, עבר
שנה וחצי עד שהצליח להתחיל לנסע לארץ ישראל

והדפוס וכו'. ועין בחיי מוהר"ן שכל מה שדרש רבנו מאנשיו אפלו דברים קטנים, היה קשה מאד מאד לקיים, כי כמעט כל החיים תלוי בזה והיה צריך מסירות נפש, וכשרבי נתן רצה לנסע לארץ, על כל פסיעה ופסיעה היה מניעות עצומות, ועל כל התגברות והתגברות והצלחה היה ממשיך תקון לכל העולם. ועין בדבור של הרב מברדיטשוב זצ"ל כששאלו אותו שמזמן שהתקרב לומד הרבה פחות, השיב: "אדרבא, עכשו אני לומד הרבה יותר, כי מקדם היה קצת בשביל וכו' ועכשו הכל לה'".

הכלל שהעקר הוא האמת, ומה שעושים באמת עם מניעות (בשביל החשק) רק זה נחשב, וממילא זה נקרא שלומדים יותר ומתפללים יותר, כי מקדם לא היה נחשב כלל, וברבות הימים כשנזכה להטהר נזכה לעבודת השם בשלמות, ונזכה לראות החלוק בין מקדם לעכשו.

צריך להיות מתון לחכות ולהוציא הפסלת מן המים רותחים, כי רבנו הקדוש אוהב חסיד מטגן, רק חזק ואמץ, והמאמין לא יחוש.

גם יכול להיות שַבְדוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים לְמָדוּ וְעָסְקוּ
 בַעֲבוּדַת הַשֵּׁם בַּפְּשִׁיטוֹת יוֹתֵר, כִּי הִיָּה לָהֶם
 מְנִיעוֹת אַחֲרוֹת שֶׁהִתְגַּבְּרוּ מְאֹד עֲלֵיהֶם, וְכַעֲיֵן הַדְּבָר
 שֶׁל ר' יִשְׂרָאֵל לָרֵב שְׁמוּאֵל הוֹרוּיֵץ (מוֹבָא בִּימֵי שְׁמוּאֵל חֶלֶק
 א' בִּסוּף) שִׁׁרְאוּי שִׁיעֵבֵר הִרְבֵּה מְנִיעוֹת עַל בֶּן תוֹרָה
 שְׂרוּצָה לְהִתְקַרֵּב, כִּי אִם לֹא, צָרִיךְ לְעֵבֵר בְּרוּחָנִיּוֹת וְזֶה
 יוֹתֵר גְּרוּעַ, וְכו', הָעֵקֶר; תָּנוּ אֶת לְבַבְכֶם לִי לֹא לְחֹשֶׁשׁ,
 רַק לְשִׂמְחָה כָּל הַיּוֹם בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ וּלְסִפּוֹר כָּל הַסְּפָקוֹת
 בַּשָּׁעַת הַתְּבוּדוֹת.

נִרְאֶה שֶׁצָּרִיךְ זְכִיָּה לְשִׁים לֵב עַל גְּדֹל עֲמֻקּוֹת וּמַעֲלֹת
 לְקוּטֵי מוֹהֲרָן וְסִפְרֵי רַבְּנּוּ, הֵלֵא הָרֵב
 מְבַרְדִּיטְשׁוֹב הַסֵּתֶפֶל פַּעַם עַל כַּמָּה תוֹרוֹת, וּמוֹבָא
 שֶׁלֹּא הִיָּה לוֹ בְּזֶה אֶפְלוּ כָמוֹ הַפְּחוֹת שְׁבֹאֲנֵשִׁי שְׁלוֹמְנוּ,
 וְצָרִיךְ זְכִיָּה לְטַעַם מִיַּיִן הוֹנְגְרִי (וּמוֹבָא בְּסִפּוֹר בְּחַיֵּי מוֹהֲרָן
 שְׁמַרְמוֹז שֶׁזֶה תְּלוּי בִּיגִיעָה), ר' יִשְׂרָאֵל אָמַר בְּסִפּוֹר
 הַהִתְקַרְבוֹת שֶׁה' לֹא מְקַפֵּחַ שְׂכָר שׁוֹם בְּרִיָּה בְּזִכּוֹת
 הַמִּסִּירוֹת נֶפֶשׁ שְׁלוֹ שֶׁהִיָּה מוֹכֵן לְסִפּוֹר לְבוֹ לְכָל גְּדוּלֵי
 הַדּוֹר, זְכָה לְהִתְקַרֵּב לְרַבְּנּוּ, וְכִנְרָאָה שֶׁצָּרִיךְ זְכִיָּה
 לְטַעַם מְאוּרוֹ הַקְּדוֹשׁ.

צריכים להתפלל לזכות לספרי רבנו, להנות מהם ולהרגיש פנימיות עצותיהם הנוראות, גם אנו, גם זרענו, גם ביתנו וכו', ובודאי כשהאשה תטעם קצת מדבורי רבנו, היא תבין החלוק לשאר ספרים, שהשכל הכולל ממתיק כל מיני צמצומים ודינים וצרות, לא כן שאר הספרים, עושים איזה נחת אבל תרופה ורפואה ממש - לא נותנים, כנראה שצריך להתעורר לזה. גם אפשר לבחור קטעים מבחרים המעוררים מאד הלב, ומזה תבין מהמפרש לסתום. רבנו רצה סוחר שיראה לכל אחד הסחורה הצריכה לו, וממילא יתקרב לשאר הדבורים. הלא שמעתי שפמה אנשים התחילו ללמד החמש עם לקוטי הלכות, ומזה הבינו שאפשר ללמד לקוטי הלכות, ושזה לא כל כך קשה וצריכים לחפש עצות איך לעשות שכלם יעסקו בספרי רבנו, אולי על ידי שמגישים להם מקדם דברים יותר פשוטים וערבים (מתוך ספרי רבנו).

זכור לי דבור מר' ישראל בחשיבות הדפוס והתקרבות הגאולה שהזכיר להדפיס לבאר ספרי רבנו, ואולי כנ"ל ללקט בהתחלה מה יותר מובן למעשה (כמו בלמוד הגמרא שבחידר מתחילים ממסכתות ופרקים יותר פשוטים).

וּגַם לְשֵׁבֶת עִם בַּחוּרִים וְחֲבֵרִים לְהַסְבִּיר לָהֶם הַלְמוּד
 לְמַעֲשֵׂה עַד שְׁיֻכְלוּ לְהַסְתַּדֵּר לְבַד, וַיִּטְעֲמוּ טַעַם
 הַנִּפְלֵא שֶׁל סִפְרֵי רַבְּנוּ בְּבַחֲיִנַת ה'וּוֹאֲרֵט' שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם
 טוֹב עַל "וְהוּא יִנְהַגְנוּ עַל מוֹת", שֶׁבַּהֲתַחֲלָה מְדַרְיָכִים
 וְאַחַר כֵּן וְכו'. כְּמוֹ בְּחֻנוּף הַיְלָדִים שֶׁמְחַנְכִים עַד
 שְׁיֻכְלוּ לְהַתְחַתֵּן וְלְהַסְתַּדֵּר לְבַד, כֵּן בְּהַתְקַרְבוֹת לְרַבְּנוּ
 לַעֲשׂוֹת תְּלַמִּידִים לְפִי שְׁעָה עַד שְׁיִסְתַּדְּרוּ לְבַד גַּם
 בְּלְמוּד. וְצָרִיכִים הָרַבָּה תְּפִלָּה לְבַנֵּינָן הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ לְקַרֵּב
 עֲצֻמְנוֹ וְהָעוֹלָם לְהַהֲנַאֵה וְהַטְעִימָה שֶׁל נַעַם עֲרֻבוֹת
 סִפְרֵי רַבְּנוּ, שְׂאִין דְּגַמְתָּהּ בְּעוֹלָם.

וְיֻכּוֹל לְהִיּוֹת שֶׁהַתְּחִלַּת מִכְתָּבָךְ מְקַשֵּׁר לְסוּף, שְׁמָה
 שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ הוּא זְכוּף לְזִכּוֹת לְנַעַם מְתִיקוֹת
 עֲצוֹת סִפְרֵי רַבְּנוּ, כְּמוֹבֵא בְּמִכְתָּב ל' שֶׁל 'אַבִּי הַנִּחַל',
 "שְׂאֵפְלוּ מִי שְׁזָכָה לְמִצָּא חֵבֵר אֲמַתִּי, צָרִיךְ זְכִיָּה גְדוֹלָה
 לְזִכּוֹת לְטַעַם נַעַם עֲרֻבוֹת הָעֲצוֹת הָעֲמֻקִּים שֶׁל הַצַּדִּיק,
 שֶׁעַל יְדֵי זֶה עֲדִין רְחוּק מֵהַתְּקוּן", עֵינֵי שָׁם.

וְעַל יְדֵי הַצְּרוּף הַזֶּה, אוֹלֵי נִזְכָּה יוֹתֵר לְפָנִימִיּוֹת תּוֹרַת
 הַצַּדִּיק, וְהַנְּהִנָּה מְדַבְּרֵי תּוֹרָה הַיּוֹצְאִים מִצַּדִּיק
 הָאֲמֵת, נוֹטֵל חֲיָיו מִן הָעוֹלָם וְלֹא יֻכּוֹל יוֹתֵר לְחַפֵּץ חַיִּי

עולם הזה, וממילא תזכו להטעים מטובכם לאחרים, לרכש נפשות יקרות של המשפחה ושל החברים לקרב אותם לפנימיות תורת הרבי, שזה עקר הרבי (הלכות שלוחין) וממילא ישיגו שרבנו מספיק לנו.

ועין ב'כוכבי אור' שאמרו לרבנו שהתורה שלו יותר מדאי גבוה בשביל אנשים פשוטים, ורבנו הקפיד ואמר, שמי שלא מוצא עצמו בתורתו הוא אפיקורס וכו', וצריכים יגיעה ותפלה לזכות לאמונה ולטוב הרבי ותורתו, אמן.

על הספר 'חיי סבא ישראל' וכו' אני צריך עוד קצת התבוננות, ונראה לי שזה קשה וארוך מדאי לצין איפה לא מדיק, יש כבר אצלי כמאה תקונים בראש, אולי יותר כדאי לכתב הספר מחדש.

בברכה וכל הישועות מעמק הלב שנזכה להיות אנשים כשרים באמת ולגרם נחת רוח לה' ולרבי, אמן.

נ.ב. ההקדמה של 'חיי סבא ישראל' וכו' הוא לקוט מכמה לקוטי הלכות, רק צריך לכוון אותם על הרבי, וממילא מוצאים איפה וכו'...

הָרַב מִיֵּכַל רִיזוּ ז"ל הִיָּה הַמוֹהֵל שֶׁל כָּמָּה חֲבֵרִים וְשֶׁל
אַחֵינִי, בָּרוּךְ ה'.

חֲשַׁבְתִּי שְׂאוּלִי כְּדַאי מְאֹד שֶׁתִּתְקַשְּׁרוּ לְרַב בְּנֵימִין
טַנְדֵּלֶר לְבַקֵּשׁ לוֹ אֲשׁוּר עַל הַמְּלֻצָּת הָרַב מִשֶּׁה
פִּינֹשֶׁטִיין ז"ל, בְּטַעֲנָה שְׁכַתְּבָתֶם סֵפֶר 'בְּרוּר הַשִּׁיר',
וְהוּא עֲצָמוֹ הַתְּלֵהָב אֲזִי מֵרַבֵּי יִשְׂרָאֵל, וְזָכוּר לוֹ אִיךְ סָבו
הַתְּרַגֵּשׁ מְאֹד מִמֶּנּוּ.

מכתב ח

אור לה' אדר תשע"ד, ירושלים עיר הקדש.
לכבוד ידידנו הנעלה...

שמחתי ממכתבך בעת שהייתי חושב שזה הרבה זמן
שלא זכינו להכתב, ומה לעשות שמניעות
הפרנסה משתטחים להגביר החשק דקדשה לתכלית,
כי כל המניעות הם רק בשביל החשק.

והנה השיחה מהפקרות (שיחות הר"ן נא) לא מובנת לי
שצריך לעבד, כי רואים בהרבה מקומות שרבנו
הקדוש אומר האמת לאמתו, הוא רק לעבד השם
ולבטח בו שיתן פרנסה, כמו בקצור לקוטי מזהר"ן ס'
בסוף שצריך רק לעבד השם ולבטח שיתן פרנסה,
ואם לא אוחז בבטחון כזה להשליך ענייני עולם הזה
ורוצה גם לעבד - צריך על כל פנים גם בטחון, עין
שם. ובהשמטות של רב שמואל הורוויץ שרבנו צוה
לרב שמואל אייזיק גם לעבד לפרנס את ביתו, וכשהוא

שאל מה האמת, רבנו הקדוש השיב לו שהאמת הוא רק לעבד השם ולא להסתכל על הבלי עולם הזה אפלו כהרף עין. ועין בחיי מוהר"ן, שרבנו אמר לאיזה מאנשי שלומנו שהיית צריך להכות נכד הבעל שם טוב שרק יעבד השם, ופרנסה ה' יתן לו. וכשהחלישו דעתו של רבי נתן בהתחלת התקרבותו לרבנו באמרת 'רבים עשו כרבי ישמעאל וזכו וכו', ושאל לרבנו, השיב לו שבשביל להיות איש כשר אתה צריך להיות מוכן לחזור על הפתחים חס ושלום, כי רק זה ישאר לך בקבר. וכשאשתו בלבלה אותו עם החובות, התפלל לה' שהרבה זמן לוקח להיות איש כשר אבל בינתיים תן לי פרנסה, ונתקים תכף כמו שבקש.

והנה אפשר להביא הרבה דבורים מזה, אבל למעשה ולסכום היה נראה מרבי ישראל שהאמת לאמתו הוא רק לעבד השם ולזרק הפרנסה, כמו שאמר לאחד. אבל קשה להגיד למישהו אחר אף על פי שאני יודע שזה האמת (כך אמר), זה ענין של מסירות נפש. הוא הוסיף שהפרנסה מבלבלת וזה שקול... אבל הוא לא מתחרט על מה שזרק אותה, ומי שתורתו אמנותו צריך רק לעבד השם, אבל מי שמפסיד זמן, מצוה

לדבר עם האברך הזה שיקבע עתים לתורה ויעסק גם במשא ומתן (כך מובא). ובלקוטי הלכות מביא שצריך רק לעבד השם (כמו יששכר), ומי שלא בר הכי, צריך לפרנס בעבודתו את מי שרק עובד השם (מדרגה של זבולון גדולה, אבל בכל זאת פחותה מיששכר). אמנם ר' ישראל היה רגיל בפרנסה ליעץ הסתפקות ובטחון, (לחם ומלפפון הוא מאכל טוב), כי עם רבוי הוצאות קשה לסמוך רק על הבטחון. ומובא בלקוטי תניינא ד' שיכולים להפסיד כל החיים לעבד חס ושלום רק להכרחיות, והתקון הוא צדקה.

הספור של הכלב שוטה (מוקלט) היה על שר' ישראל כתב לכאורה מכתבים כוזבים על המצב של הישיבה (שאלפים לומדים בה ולא היה, רק כמה) חוץ ממה שעסק בפרנסה, ובכל דבוריו רצה לפי עניות דעתי ללמד אותנו הדרך.

וכשעסק במאפיה, הדמעות היו יורדות לבד בלי הפוגות עד שפחד להתעורר חס ושלום, וכשאחד מאנ"ש ראה אותו, אמר לו: "אתה משגע?! אתה צריך לתן לחם לכל טבריה?! תזרק את זה!"

וּלְמַחֲרַת מָכַר הַמְּאֲפִיָּה בְּגֵרוּשִׁים. וְאֲנִי סִפַּרְתִּי לְרַב־יִשְׂרָאֵל עַל רַב־יִשְׂרָאֵל קַרְדּוֹנֵר וְרַב־יִשְׂרָאֵל שְׁמִשׁוֹן בְּרִסְקִי שָׂרְצוּ רַק לְעֶבֶד הַשֵּׁם וְאֲנִשֵּׁי שְׁלוֹמֵנוּ קָמוּ עֲלֵיהֶם, כִּידוּעַ הַסְּפוּר, וְרַב־יִשְׂרָאֵל צָחַק בְּהִנָּאָה עַל הַתְּנַהֲגוּתָם.

וְלִי אָמַר רַק לְעֶבֶד הַשֵּׁם, אָבֵל לְאַחֵרִים דָּבַר מִפְּרִנְסָה, וְאָמַר לְאַחַד הַהֲמֵתִין לְבּוֹא לְאַרְץ וְלֹא לְזֶרֶק הַפְּרִנְסָה, וְכַשֵּׁיבּוֹא לְאַרְץ יוּכַל גַּם לְעֶבֶד בְּחִנּוּת וְכוּ', הַכֹּל לְפִי הַכֵּלִים וְהַרְצוֹן. וּבְעֵנִינִים שֶׁל מְסִירוֹת נֶפֶשׁ, כָּל אֶחָד צָרִיךְ לְהִבִּין וְלְהַחֲלִיט לְעַצְמוֹ וּלְזַהֵר מִהָרְבוּי אוֹר, כְּמוֹ שְׂרַבִּי נִתֵּן אָמַר לְאַחַד לֹא לְסַגֵּר הַחֲנוּת, וְלְעֹזֵב הָעֶסֶק שֶׁל הַפְּרִנְסָה בְּמִתִּינּוּת. אָמֵנָּה הַדְּבוּרִים שֶׁל רַב־יִשְׂרָאֵל הָיוּ בְּרוּרִים: "פְּרִנְסָה? בְּטָחוֹן! וְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ נִתֵּן פְּרִנְסָה, בְּטָחוֹן (כך אמר ר"י).

וּמָה שֶׁמֵּבִיא רַבֵּנוּ שֶׁהִיא מְרֻצָּה שִׁיְהִיָּה פְּרִנְסָה קְבוּעָה - לֹא מוּבָן לִי שֶׁהַכּוֹנֵה הִיא לְעֶבֶד, אֲלֵא לְהַתְּפַלֵּל שִׁיְהִיָּה סְכוּם קְבוּעַ (לְמַשָּׁל) שִׁיִּכָּנֵס כָּל חֵדֶשׁ לְפָטוֹר עַצְמוֹ קֶצֶת מֵעֲבוּדַת הַבְּטָחוֹן (שֶׁהִיא הָעֶקֶר) וְלְעֶסֶק בְּעֲבוּדוֹת אַחֵרוֹת. וְלִמְעֻשָׁה צָרִיךְ הַסְּתַפְּקוֹת וּבְטָחוֹן, וְכַמוּבָן לְהַרְבוּת בַּתְּפִלָּה עַל זֶה.

אחר חתנתי אמרתי לר' ישראל שקשה לי עבודת
הבטחון, והשיב לי; "כל דבר צריך הרבה יגיעה,
תפלה, ורצון". ויגעתי ומצאתי תאמין, שנזכה להיות
בן חורין, משעבד ובטל אל התורה והתפלה.

אחד אמר לר' ישראל שמאד רוצה להפסיק לעבד, ור'
ישראל השיב לו; "הלואי שתפסיק לעבד!"
וצריכים להתגעגע לא להפסיד חיינו הנצחיים בפרנסה.

אולי נקדים הקדמה המובאת בלקוטי הלכות, שיש
נשמות שאין חיוב לטפל בהם, והצדיק הגדול
מוסר נפשו לפנים משורת הדין לתקנם ולקרבם
וסובל לזה אף על פי שהוא לא מחיב, ואולי אפשר
להבין קצת כן, שאין חיוב לעזר להנ"ל, אבל הצדיק
בוחר בכל זאת ברצונו לתקנו וכו'...

פעם בבקר, ר' ישראל הזכיר לפני נסח התפלה של
"יוצר" וכו'; ועין בהשמטות חיי מוהר"ן המדבר
בתפלת השם שצריך להגיע למדרגה של רבנו שאמר;
יהי רצון מלפני... וראיתי הקשיא הזאת קצת על
התפלה של הרשב"י במכתב של רב אלטר מטפליק
שמשנה הנסח של לקוטי תפלות, באמרו שרבי נתן

כתב את זה ברב התלהבותו, ולא זכור לי הלשון בדיוק. על כל פנים צריכים להאמין שהצדיק הגדול בטל הרע לגמרי עד שנכלל בהשם לגמרי. בתפלתו בציון מתפללים ממש להשם וכו', וקשה מאד להכנס בקשיות כאלו, רק צריכים להתחזק באמונה.

ומובא כעין מזה בביאור הלקוטים על ענין יחוד קדשא בריך הוא ושכינתיה, ואומר שם שאי אפשר לכנס בחקירות כאלו, איך אפשר ליחד מה שלכאורה אחד.

ובאמת היה לי קשיות כאלו בהתחלת התקרבותי, ור' ישראל צפה את זה ברוח קדשו ואמר לי שצריכים להתקרב להשם ואי אפשר לכנס בים בלי ספינה, והספינה הוא הצדיק.

ועין בלקוטי מוה"ר"ן ד', להחזיר מלכות לשרשה, ומה שאמר הבעל שם טוב; "תגיד מה שהשם יתברך ואני ואתה יודעים", והצדיק נכלל בהשם, ומתפללים להשם, והכל אחד וכו'...

וּכְתַבְתִּי לִישֵׁב קֶצֶת, אָבֵל צְרִיכִים לֹא לִכְנֹס בְּשׁוֹם
חֻקִּירָה וְלִהְתַּפְּלֵל לַהֲשֵׁם גַּם עַל זֶה שְׁלֹא
נִתְבַּלְבַּל, וְנִתְפַּלֵּל כְּרְאוּי בְּלִי בְּלִבּוֹלִים וְקִשּׁוֹת.

הֵיטְבַתֶּם לַעֲשׂוֹת בְּתַדְפִּיסִים שֶׁל הַקְּלָטוֹת בְּאִידיש,
וְהַדְּבוּרִים נִפְלְאִים וְעַמְקִים. כָּל דְּבוּר שֶׁל ר' **ישראל**
שְׁעֵדִין לֹא זָכִיתִי לִשְׁמַע, מְחִיָּה אוֹתִי מִמֶּשׁ,
וּבִכְרֵט דְּבוּרִים כְּאֵלוֹ שֶׁנִּתְּנוּ לִי כַח הַתְּחַדְּשׁוֹת וְאוּר
חֻדֶשׁ. חֻזַּק וְאַמֶּץ בְּעִבּוּדְתְךָ.

וְהִנֵּה אַתָּה רוֹאֵה כִּמְהָ יֵשׁ צֶרֶךְ לַהֲשִׁקֵּעַ בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם
וּבִזְכוּת הָרַבִּים כִּהְנֵה וְכִהְנֵה, וְר' **ישראל** אָמַר
שְׁזֵה רַחֲמָנוֹת לְמִי שְׁלֹא זֹכֵה לְהַקְרִיב עֲצָמוֹ לַעֲבוּדַת
הַשֵּׁם, וּמִזֵּה צְרִיכִים לְהִתְחַזֵּק וְלִהְתְּעוֹרֵר לְהִתְפַּלֵּל
בְּשִׂמְחָה בְּדַרְכֵי הַתֵּם הַקְּדוֹשׁ שֶׁל סְפוּק וְשִׂמְחָה, וְגַם
גַּעְגּוּעִים לְהִשְׁתַּפֵּר וְלִהְתַּעֲלוֹת אָבֵל בְּלִי לַחֵץ, כִּי צֶרֶךְ
בְּאַמַּת בְּקִיאוֹת גְּדוֹל מְאֹד לְדַעַת שְׁצֶרֶךְ תְּמִיד לַעֲלוֹת
יוֹתֵר וּבְכָל זֹאת לֹא לִפְלֵ מִשׁוֹם דְּבַר, כְּמוֹ שְׁאָמַר רַבִּי
נִתָּן לִבְנוֹ יִצְחָק בְּמִכְתָּבִים: "אַתָּה יוֹדֵעַ שְׁהֵייתִי מִרְצָה
שֶׁרַק תַּעֲבֹד הַשֵּׁם, אָבֵל מֵהָ לַעֲשׂוֹת... וְגַם בְּעִבּוּדְתְךָ
בְּדָאָר אַתָּה יְכוֹל לַחֲטֹף טוֹב וּנְקֻדּוֹת טוֹבוֹת" וְכוּ'... וְה'

יְהִיָּה בְּעֶזְרֵנוּ שְׁנוֹזְכָה לְהִתְגַּבֵּר עַל כָּל הַמְּכַשׁוּלִים
וְהַמְּנִיעוֹת, אֶחָד הֵיךְ אֲבָרְהָם, וְלַעֲבֹד הַשֵּׁם יוֹמָם וְלַיְלָה
בְּאֵמֶת עִם פְּרִנָּסָה בְּשִׁפְעַע וְלִזְכוּת לְחַיִּים טוֹבִים בְּזֶה
וּבָבֵא, כְּמֵאֵמֶר ר' יִשְׂרָאֵל: "כֶּסֶף וּפְרִנָּסָה זֶה חַיִּים?
לְלַכֵּת לִיעֹר בְּלִילָה וְלַעֲבֹד הַשֵּׁם זֶה חַיִּים!"

חֲזִקוּ וְאִמְצוּ בַתְּפִלָּה וּבְשִׂמְחָה!

חידושים על הפתק

ששלח רבינו הקדוש
רבי נחמן מברסלב
לתלמידו היקר
רבי ישראל בער אודסר

הַקְדָּמָה

בִּי"ז תמוז תרפ"ב, רבי ישראל בער נכשל בבקר אחרי הנץ, היה נדמה לו שהוא חלש ומסכן לו להתענות. הוא אכל לחם ומים כמו שאוכלים דברים מזיקים מרב צער.

אחר־כך, הלך למקוה ולתפלה, והוא נפל מאד בדעתו, ולא היה יכול לחיות מעצם הצער שלו. הוא נשאר ביאוש ששה ימים, עד שהוא הבין שגורם חלול השם על חסידות ברסלב בשמעו שבני הישיבה אומרים שזה סוף של חסידי ברסלב שמשתגעים, "איפה ר' ישראל בער שהיה תמיד שמח ורוקד ואין לו לחם לילדים?".

אז התפלל לה' בקבר רבי מאיר בעל הנס ואמר: "אלקא דמאיר ענני! אמת חטאתי, אבל תן לי רפואה, שלא אגרום חלול השם וכו'..."

חידושים על הפתק

עד ששמע קול פנימי שאומר לו "גש לארון הספרים שלך, תקח איזה ספר ושמה תמצא רפואה לנפשך".

הוא נגש לארון שלו, שרק לו היה המפתח, פתח 'לקוטי הלכות', ושמה מצא הפתק.

הוא נכנס בשמחה עצומה, והתחיל לרקד, עד שבני הישיבה אמרו: "המשגע נעשה שמח", והוציאו אותו מחדרו, והוא רקד כל הלילה עד שהלכו לישן מרב עיפות.

למחרת נעשה רעש שישראל בער השתגע, והרב מוטל מסלונים היה בצער גדול מזה, מחמת הקשר הטוב שהיה לו אתו מילדותו.

הוא נגש אליו בזהירות, שוחח אתו וראה שהוא לא משגע. ושאל אותו פשר הדברים.

כשספר לו רבי ישראל בער הספור של הפתק, רב מוטל התחיל לצחק עד שפחדו בשבילו. בסוף, הוא אמר שהוא יביא מי ששם את הפתק. רבי ישראל הסכים, והרב מוטל הלך וחקר, וראה שאין אף אחד

שְׂיֹדֵעַ מְזֵה, לֹא דָבָר וְלֹא חֲצִי דָבָר. (גַּם רָאָה שֶׁבִפְתָק יֵשׁ סִימָן: "י"ז בְּתַמוּז יֵאמְרוּ שְׂאִינָה מִתְעַנָּה", שְׂאֵף אֶחָד לֹא הָיָה יָכוֹל לְדַעַת, כִּי הָאֵם רַבִּי יִשְׂרָאֵל יַעֲשֶׂה חֲלוּל הַשֵּׁם, לְסַפֵּר שְׁחִסִּידֵי בְּרִסְלָב לֹא מִתְעַנִּים בִּ"ז בְּתַמוּז?).

אָז, עֵמֵד רַב מוּטָל, וְאָמַר שְׂמַעְכֶּשׁוּ הוּא מְבִטֵּל הַהִתְנַגְּדוּת עַל בְּרִסְלָב, אֵף עַל פִּי שְׁהָיָה לוֹ יְרֻשָׁה מְקֻדָּוִשִׁים לְחֶלֶק עַל בְּרִסְלָב, אָמַר: "לֹא בְשָׂמִים הִיא!". אִם רַבְּנֵי הַקְּדוּשׁ עוֹשֶׂה דָבָר כֹּזֵה, לְשַׁלַּח פְּתָק אַחַר הַסְּתַלְקוּתוֹ, אֲסוּר לְחֶלֶק עָלָיו, אֲבָל לֹא קִבְּלוּ מִמֶּנּוּ אֶת זֶה.

וּבְנֵי הַיְשִׁיבָה אָמְרוּ, אִם מִפְּתָק נַעֲשֶׂה כָּל־כָּךְ שְׂמַח, נַעֲשֶׂה הַרְבֵּה פְּתָקִים, וְלִמְחַרְת רַבִּי יִשְׂרָאֵל מִצָּא פְּתָק בְּכָל סֵפֶר שְׁהָיָה פּוֹתַח.

א

'מאד הָיָה קָשָׁה': רָאִשִּׁי תְּבוּת 'קִמָּה', עֵינַי בְּ'לִקוּטֵי מוֹהַר"ן (רל"ד), "כְּשֶׁרוֹצִים לַעֲשׂוֹת מֶלֶךְ, מִשְׁתַּמְשִׁים בְּזֶה הַשֵּׁם", כִּי מֵאֵן מַלְכִּי? רַבֵּנּוּ, וְעֵינַי בְּ'לִקוּטֵי מוֹהַר"ן (נ"ו), שְׁפָל אֶחָד יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת מַלְכוּת, וְלִפְנֵי כָבוֹד עֲנוּהָ, שְׁבֵן אָדָם שְׁפָל מְאֹד יָבֵא לְכָבוֹד גָּדוֹל.

ב

'מאד': בְּחִינַת מְקִיפִים - הַשָּׁגוֹת חֲדָשׁוֹת (עֵינַי ל"ת ז').
וְעֵינַי בְּ'לִקוּטֵי מוֹהַר"ן (כא, ח'), שְׁיִשְׂרָאֵל' - אוֹתִיּוֹת
'לִי רֵאשׁ', וּמִי שְׁזוֹכָה לְהַכְנִיס הַמְקִיפִים בְּפָנִים, הַיִּשָּׁר
מְחִיב שְׁיִגְלָה הַסִּגְלָה לְעַם סִגְלָה.

ג

'מאד': בְּגִימְטְרִיא מ"ה.

'מאד ... מִתְעַנֶּה': אוֹתִיּוֹת מ"ה, וְהָאוֹתִיּוֹת הַנִּשְׁאָרוֹת
"אֲדַמְתֵּעֵנּוּ" הֵם 'אֲמַת עַד', וְנִי הַמְרִמֵּז עַל בִּינָה - רַבֵּנוּ
הַקָּדוֹשׁ, כִּידוּעַ. וְזֶה "הָאֲמַת עַד לְעֶצְמוֹ" שֶׁהִזְכִּיר ר'

ישראל בענין המחלקת על הפתק: "אני לא צריך להביא לא עדים ולא ראיה, האמת עד לעצמו".
 'להגיד לך': פנים בפנים (מדבורי רבי ישראל).

ד

"כי אתן אתכם לשם ולתהלה": 'אתכם' עם ישראל, הוא הצדיק ששקול כנגד כלם, 'לשם' - ששמו נחמן, 'ולתהלה' - יהיה שירה לעתיד. 'ולתהלה' - גימטריא נ נח נחמ נחמן מאמן, עם הכולל.
 גם 'תהלה' ראשי תבות תלמידי היקר להגיד (רמז).

ה

'מאד היה קשה לי לרדת אליך': ראשי תבות ישראל.

ו

שורה ראשונה מתחלת: 'מאד'. שורה שנייה: 'תלמידי'.
 כזה:

מא - ד היה קשה לי לרדת אליך

ת - למידי היקר להגיד לך כי נהניתי, רומז על 'אמת'.

(יש על זה ספור שרבו אחד התפלל באומן, לדעת על אמתת הפתק, והסתכל בו ומצא ש'מאד תלמידי', ראשי תבות אמת).

גם רמז על תקעו ממשלה אמונה תוכחה (ע' ל"ת א. ה. ח.), שר' ישראל רמז פעם שזכה להם לפי הפתק.

'תלמידי היקר': ממשלה.

'כי נהנית': אמונה.

'ועליך אמרתי': תוכחה.

(לא זכור לי בדיוק השיכות של כל "תקעו", לאיזה ענין של הפתק הוא מרמז).

ז

'חזק ואמץ': עין בספר יהושע על רבוי המלים של חזק, כי התלמיד הוא בחינת יהושע.

ח

'נח נחמ נחמן מאמן' בגימטריא הקטנה עם הכולל עולה ע"ב, כמו השיר שלעתיד. כמו י' י"ק יק"ו יקו"ק, בגימטריא הגדולה. ועין ב'לקוטי תניינא' (ח), שהנהר יוצא מעדן הוא הצדיק והוא גם קול השיר, מובן

שָׂרְבָנוּ הוּא בְּעֶצְמוֹ הַשִּׁיר פָּשוּט כְּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע,
שֶׁהוּא עוֹלָה ע"ב, כְּנֶגֶד שֵׁם י' י"ק יק"ו יקו"ק, הָעוֹלָה
גַּם-כֵּן ע"ב.

נְחָמֵן: בְּגִימָטְרִיא קִטְנָה עִם הָאוֹתִיּוֹת עוֹלָה כ"ו.

ט

נִנְחַ נְחָמָ נְחָמֵן: בְּגִימָטְרִיא כְּמוֹ 'שְׂמֻחָה' עִם הַכוֹלֵל -
עֲשֶׂרָה מִיַּי נְגִינָה.

י

לָךְ סוּד: מְרִמָּז אוֹלֵי עַל סוּד הָעֵבוֹר, לְהַשְׁוֹת הַחֲמָה
עִם הַלְּבָנָה, לְקִשֵּׁר הָרַב עִם הַתְּלִמִּיד.

נִנְחַ נְחָמָ נְחָמֵן בְּגִימָטְרִיא שֵׁנ"ד, רִמְזוֹ עַל שְׁנַת הַלְּבָנָה.
יֵשׁ אַחַת עֲשָׂרָה שׁוּרוֹת בַּפֶּתֶק, לְהַשְׁוֹת הַחֲמָה עִם
הַלְּבָנָה, לַעֲשׂוֹת מִשְׁנ"ד שֵׁס"ה וְכו'.

גַּם 'פִּצְפְּצִי' הַמּוּבָא בַּפֶּתֶק, בְּגִימָטְרִיא נִנְחַ נְחָמָ
נְחָמֵן עִם הַכוֹלֵל.

יא

'מלא וגדיש': רבי ישראל בער קבל את הפתק בפרשת פינחס (גימטריא ר"ח - מספר אותיות של הפתק), הפרשה שכתוב בה הסמיכה של משה ליהושע. כי הפתק הוא בחינת סמיכה, שרבנו מסמיך בכתב את רבי ישראל בער לתלמידו ולממשיך דרכו.

זעליך אמרתי: כי מקדם לא היה צריך פתק, כי כל חסידי ברסלב הלכו בדרך אמת, והיו מעט. אבל כשנתרבה הרבוי והשקר בתוך ברסלב, להמציא דרכים אחרים בברסלב, שלח רבנו פתק לרחם עלינו: הדרך שלי הוא אצל רבי ישראל (שמסמיך אותו כמו שהסמיך את רבי נתן - וכמובא בפרפראות לחכמה, בתורה ס"א עין שם). ותראה נפלאות בסמיכה: רש"י מביא שמושה רבנו סמך שתי ידיו על יהושע, 'מלא וגדיש', עין שם.

הוספה מהרב : לשון הפסוק "קח את יהושע בן נון איש..." - "ראשי תבות אב", ישראל בער אודעסר. וסופי תבות נון' איש' עם השתי תבות ושני כוללים בגימטריא כמו 'נ נח נחמ נחמן' - שנ"ד. (עד כאן)

חידושים על הפתק

וְעֵין בְּסֵפֶר 'פְּרָפְרָאוֹת לַחֲכָמָה', שֶׁהֲצֹאָה שָׁל רַבְּנוּ
 הִיא הַתּוֹרָה ס"א שָׁבָה מוּבָא לְהַתְּרַחֵק מִמְּפָרְסָמִים
 שָׁל שָׁקֶר, וְהַחֲשִׁיבוֹת שָׁל רַבּוּי הַסְּפָרִים הַמְּרִמֵּז עַל
 הַדְּפוּס. גַּם בְּפֶתֶק רוֹאִים אֶת שְׁתֵּי הַנְּקֻדּוֹת הָאֵלוּ:
 'וְעֵלֶיךָ אִמְרָתִי', לְהַתְּרַחֵק מִהַמְּפָרְסָמִים; 'מְלֵא וְגִדִישׁ',
 מְרִמֵּז עַל: לְמִלְאוֹת הָעוֹלָם מִסְּפָרֵי רַבְּנוּ (כְּדִיבּוּרוֹ שֶׁל ר"י)
 וְעוֹד (עֵיין שֵׁם, פּל"ח בְּסוּף).

מְלֵא': בְּגִימְטְרִיא ע"ב עִם הַכּוֹלֵל.

יב

פְּעַם שָׁאֲלוּ אֶת רַבִּי יִשְׂרָאֵל, אִם הוּא הֵבִין הַסּוּד.
 וְהִשִּׁיב: "עֵדִין לֹא, אֲבָל רַבְּנוּ הוּא נֶאֱמָן".

יג

'פְּצַפְצִי'ה': מְרִמֵּז עַל הַזְּכִיּוֹת (הַמְּלֵאךְ הַמְּמַנֶּה עֲלֵיהֶן). עֵיין
 'לְקוּטֵי מוֹהַר"ן א' - סִימָן רפ"ב (אֲזַמְרָה), כִּי הַשִּׁיר
 חָדָשׁ מְרִמֵּז עַל זֶה, וְהַפֶּתֶק נִשְׁלַח בְּשַׁנַּת ת"רפב.

יד

יש בהפתק חמשים ואחת מלים, כמו סך הפסוקים של הקפיטל י"ח בתהלים, וכמו השירה של דוד (שמואל-ב, כב), ששתיהם עוסקים בהשירה שדוד אמר כשה' יתברך הציל אותו משאול, כי הפתק מגלה השיר חדש.

טו

בפתק מאתים ושמונה אותיות, בגימטריא פינחס וגם בגימטריא יצחק. כי הפתק מרמז על תפלה בבחינת דין של פינחס, תקעו תוכחה והשיר. וגם רבי ישראל קבל אותו על ידי שנפטר בנו פינחס, 'כי היה צריך כלים לקבל הפתק' (דיבור של ר"י). ויצחק הוא בחינת משיח, שיתער שיר לעתיד, ועין ב"לקוטי הלכות" סוף הלכות ציצית ז', ש'פינחס', 'יצחק' ו'גרה' זה אותו גימטריה, שכלם מרמזים על התפלה, בבחינת דין שעל ידה מכניעים קלפת המן עמלק. "עשרים גרה השקל" - "רשע, כבר קדמו שקליהם לשקליך", ושקלים הם מכניעים עמלק. 'שקלים' עם החמש אותיות גימטריה תפ"ה = נ נח נחמ נחמן מאמן.

טז

מאתים ושמונה (מספר אותיות שבפתק) בגימטריא 'אור'
עם הכולל. גם גימטריא רז (סוד) עם הכולל.

יז

'מאד': בגימטריא מה, רמז שרבי ישראל היה יכול לקבל
את הפתק כי הוא ענו. כמאמרו, [שפלוני] "הוא גם
ענו, אבל לא כמוני וכו', בגלל זה רק אני קבלתי פתק".

ויש לרמז, כי רק מי שהוא מאד ענו יכול לקבל
שבחים כאלו ולא להתגאות, ועין ב'לקוטי מוהר"ן'
(ד, ז), שמן הנמנע שלא יתגאה כששומעים שבת, רק
צריך לזה בטול הרגשות וכו'.

גם עין ב'לקוטי הלכות' מנחה (ז, נא), שעל ידי קדשת
המחשבה זוכים לשיר פשוט כפול וכו'. וכן ב'לקוטי
מוהר"ן' יא, ובעוד מקומות, שגאות ונאוף תלויים זה
בזה, וכל הקשר שהיה לרבי ישראל עם רבי ישראל
קרדונר היה להוציאו מהתאוה (כך ספר ר"י), מובן
שרק מי שהוא מאד ענו וקדוש בברית ראוי לקבל
התגלות השיר חדש.

יח

‘זהוא’: רמז לעולם הבא, כמבאר בספרים, עין ‘לקוטי מוהר"ן ט"ו.

יט

הנעלם של נחל נובע מקור חכמה [עם הד' מילים], הוא בגימטריא 'נ נח נחמן מאומן'.

כ

עין ב'לקוטי תפלות' (ב', ל"ג), ברכה נטע שעשועיו, ראשי תבות בנ"ש (נחמן בן שמחה), בגימטריא עם שלש האותיות: נ נח נחמן עם הכולל. ועין בהמשך התפלה, 'ששמך משתף בהם' וכו', ומוכן שכמו השיר 'י"ק וכו', כן השיר נ נח וכו'.

כא

עין ב'לקוטי מוהר"ן סימן ס"ד, על סוד חלל הפנוי והנגינה של הצדיק, שמרמז על השיר חדש, ומביא בסוף, "ארבה - גימטריא ר"ח", כמספר האותיות של הפתק.

וְעֵין בְּסוֹף הַתּוֹרָה, אַרְבֵּה רָאשֵׁי תְבוֹת אֲכָן רוּחַ הוּא
בְּאֲנוּשׁ - בְּחִינַת נְגִינָה, שֶׁהוּא רוּחַ, הֵינּוּ שָׂאז יִתְגַּלֶּה
הַנְּגוּן וְכוּ', עֵין שָׁם.

כב

"שִׁירָה בְּשִׁמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כָלֵם, מִי כָמֹכָה בְּאֵלֵם י'
וְכוּ": רָאשֵׁי תְבוֹת בְּגִימְטְרִיא ע"ב.

כג

'נ נח נחמ נחמן': עִם הָאַרְבַּע מְלִים בְּגִימְטְרִיא מְשִׁיחַ.

כד

מִנְפִּילַת רַבִּי יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל כֶּף הַצֵּטֶעַר שְׂאֲכָל בִּי"ז
בְּתַמּוּז, וְגַם הָיָה כְּמוֹ מִכְרָח (הַרְגִּישׁ פְּקוּחַ נֶפֶשׁ - כֶּף סִפֵּר)
וּבְכָל זֹאת אֲכָל כְּמוֹ שְׂאֹכְלִים דְּבָרִים מְזִיקִים, (כַּמְבַּטָּח
מֵרַבֵּנוּ: "עֲבָרָה תַעֲלֶה לָכֶם בִּיקָר, תַעֲשׂוּ אוֹתָהּ בְּלִי יָדַים וְרַגְלִים").
וְכָל כֶּף הַצֵּטֶעַר עַל זֶה עַד שֶׁלֹּא אֲכָל כְּמָה יָמִים וְלִילוֹת
מֵרַב צַעַר, וְהָיָה מוֹכֵן לְמוֹת, (וְהוּא אָמַר, שָׁאֵם הוּא לֹא
הָיָה מְקַבֵּל אֶת הַפֶּתֶק, הָיָה מֵת) מִזֶּה תִרְאֶה מַעֲלָתוֹ כִּי מִי
יִזְכֶּה לִירְאֵת ד' וְלֹאֲהַבֵת ד' עַד שֶׁעַל סִפְקָ עֲבָרָה נוֹפֵל

לְצַעַר עֲצוּם וְנוֹרָא כְּזֶה, עַד הַמִּיתָה מִמָּשׁ? וְעַיִן בְּ'לְקוּטֵי תַנְיִנָא' (קיג) שְׁמִי שָׂרָק מִתְנוּצֵץ לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רְאוּי לוֹ שְׁתַּכְּלֶה נַפְשׁוֹ לְגַמְרֵי מַעְצָם הַחֲרָטָה וְהַבוּשָׁה כְּשֶׁעוֹשֶׂה דְבַר אֶחָד שֶׁלֹּא כְּרָאוּי וְכוּ'. וְגַם עַיִן בְּ'לְקוּטֵי מוֹהַר־רִ"ן' ס"ב שְׁמַדְבֵּר מִתְעַנִּית, וְשָׁמָּה מוּבָא קָשֶׁר לְתַעֲנִית, [הַוְיָ'ה] אֱלֹקִים, בְּאַחֲזָרִים, כֹּזֵה: 'י' י"ק יק"ו יקו"ק', 'א' א"ל אל"ק אלק"י אלקי"ם', גִּימְטְרִיא רָעַב וְכוּ', עַיִן שֵׁם מְכוּן לְעַנִּין שֶׁל הַפֶּתֶק שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי מְכַשׁוּל תַּעֲנִית, וְאַחַר כֵּךְ [הַתְּקוּן] הוּא גְלוּי הַשִּׁיר חֲדָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֵּׁם בְּאַחֲזָרִים.

כה

עַיִן בְּמִכְתָּב הַחֲדָשׁ שֶׁנִּמְצָא מִרְבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ, שְׁחוּתָם בּוֹ 'נַחְמָן מֵאוּמָן' (נִכְתָּב סְמוּךְ לְהַסְתַּלְקוּתוֹ) וְזֶה לֹא מְצָאנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר, שְׁכַשְׁהִיהָ בְּבִרְסָלַב, הִיָּה תְּמִיד חוּתָם 'נַחְמָן בֶּן שְׁמַחָה', אֶפְלוּ לֹא 'מְבִרְסָלַב', עַיִן בְּ'עֲלִים לְתִרּוּפָה'.

כו

הִיָּה דְרָכּוֹ לּוֹמֵר: "אֲנִי לֹא מִבֵּין 'תְּלִמִּידֵי הַיֵּקָר', 'עֲלִיף אִמְרָתִי' וְכוּ', אֵיךְ אֶפְשָׁר? אֲבָל רַבְּנוּ אָמַר, אֲנִי מְקַבֵּל".

כז

'תלמידי היקר' - בשבועות תשנ"ד אמר: "רק אני קבלתי פתק ואומר עלי רבנו הקדוש: 'תלמידי היקר', מה עם זה ועם זה? אבל רק עלי - אני לא מבין, אבל אני מקבל". ובשמחת תורה תשנ"ג אמר: "על ידי הפתק אני הגשר בין רבנו הקדוש לעולם".

ועין ב'לקוטי תנינא' (מ"ח), "כל העולם כלו גשר צר מאד וכו'..." ואל תתפלא על כל כף קצת שזוכים לגשר, כי טוב מעט לצדיק'.

ועין ב'שיחות הר"ן' (קכ"ו), שלפני ביאת משיח יהיה (רק) איזה כשרים מפזרים.

ויש מעשה שפעם רב אחד אמר לי ש'הפתק' הוא גם על אחרים כמאמרו של רבי ישראל, אליך ואליך וכו', ולא ידעתי מה להשיב להוכיח שהפתק הוא סמיכה לרבי ישראל דוקא כמו שרבנו סמך את רבי נתן, והלכתי לציון של רבי ישראל ופרשתי שיחתי לפניו, ואז יצא מפי הדבור הזה שאז נשכח ממני; 'על ידי הפתק, אני הגשר בין רבנו הקדוש לעולם'.

כח

אמר רבי ישראל לאחד (ששאל), שכשקבל הפתק היה מתגבר על התאוות (בגיל 25) אבל לא זכה עדין למדרגה של עכשו שהתאוות בורחות ממנו ולא צריך שום התגברות נגדם, "אדרבה, הם ברגז אתי" וכו'.

כט

עין ב'לקוטי תפלות' א' ח"ב, שנזכה לממשלה על המלאכים בתקף ועז. ובאותו לשון מובא על התם בספרי מעשיות שקבל ההתנשאות שלו בתקף ועז. ונראה לי שזה מרמז שהתם זכה לממשלה על המלאכים, ומובא בסוף המעשה שכשהטיייל (שהוא מלאך) קרא לו היה לו פחד עד שהתיעץ עם אשתו, ומובא במכתבים שרבי געציל אמר לאנשי שלומנו שרוצה דוקא לנסע עם אשתו, כי מובא ב'לקוטי תנינא' א', שהממשלה על המלאכים הוא דוקא כשמקשרים עצמם עם בחינת 'אם כל חי', בחינת חוה שזה האשה וכו'...

חידושים על הפתק

וכבר מובא (לעיל בסעיף ו') שרבי ישראל רמז בשלש לשונות של הפתק שמראים שהוא זכה לשלש תקעו, ואחד מהם הוא תקעו ממשלה (ליקוטי תנינא א'), שהיה לו ממשלה על המלאכים, ונראה לכלם שרבי ישראל זכה לבחינת התמימות של התם, כי הוא היה תם בתכלית התמימות.

תקף' אותיות פתק.

'נ נח נחמ נחמן מאומן' בגימטריא קטנה עז - תקף ועז. בפסח תשנ"ב, בליל הסדר ר"י לא הרגיש טוב והלך לחדרו ולא היה יכול לדבר, רק מרמז וכו', ובבקר אמר שהמלאך המות בא לקחת נשמתו ורבי ישראל הכה אותו וגרש אותו, בשביל זה היה נראה מסכן...

ל

עין ב' באור הלקוטים' ס' כ' בשם האריז"ל, שלעתיד יקים "ותרן לשון אלם", שהוא בגימטריא שם מ"ה וכו', עין שם, מכון ל'מאד' של התחלת הפתק גימטריא מ"ה, שהפתק מרמז על השיר שיתער לעתיד, ורבי ישראל לפני שקבל אותו היה בבחינת אלם, "יתן

בַּעֲפֹר פִּיהוּ, אוֹלֵי יֵשׁ תִּקְוָה", שְׁהִיָּה כַּמַּעַט מֵת מְרֹב
 עֲצָבוֹת וְדַכְאוֹן, וּבּוֹדָאֵי אֵלִם בְּלִי שׁוּם דְּבוּר, כַּמְרָמֹז
 בְּלִקוּטֵי מוֹהֲרָן ס', וּמֵהַשְּׁתִּיקָה הַזֹּאת [הַמְרָמֹזֹת]
 בְּלִקוּטֵי מוֹהֲרָן ס"ד זָכָה לְקוֹל הַשִּׁיר גַּם כֵּן הַמְרָמֹז
 בְּלִקוּטֵי מוֹהֲרָן ס"ד וְכו'. ... שְׁעַל יַדֵּי הַשִּׁיר הַזֶּה יְכוּלִים
 לְהוֹצִיא מִי שֶׁנִּפְלַל לְאַפִּיקוֹרְסוֹת גָּמוּר, בְּבַחֲיַנֵּת כָּל
 בְּאִי'הָ לֹא יִשׁוּבוּן, בְּחִינַת כָּל הָאַפִּיקוֹרְסִים שֶׁר' יִשְׂרָאֵל
 עָסַק אֹתָם לְקָרֵב אוֹתָם לִיְהוּדוֹת וְעָלָה בְּיָדוֹ וְכו'. ...
 (בוּבֵר וְשׁוֹר וְעַגְנוֹן שִׁי וְכו')

וְעֵינֵי בְּגַמְרָא, "מִי כְּמוֹכָה" וְכו' אֵל תִּקְרָא וְכו' אֵלָא
 בְּאַלְמִים, וְהַפְּסוּק הַזֶּה מְרָמֹז עַל הַשִּׁיר, גִּימְטְרִיא ע"ב
 (עֵיין סַעִיף כ"ב) מְכֻוֹן לְהַנ"ל.

לא

"וְהִנֵּה 'קַמ"ה אֲלַמְתִּי" - 'מָאֵד הָיָה קָשָׁה' מְרָמֹז עַל
 הַשֵּׁם 'קַמ"ה' שְׁעוֹשִׂים עַל יָדוֹ מְלֶךְ (עֵיין ל"מ - רל"ד), וְזֶה
 'אַלְמְתִּי' (עַם הָאוֹתִיּוֹת) גִּימְטְרִיא 'נ נח נחמ נחמן מאמן'
 עַם הַכוֹלֵל. גַּם 'קַמ"ה' עַם הָאוֹתִיּוֹת גִּימְטְרִיא 'נחמן'.
 וְגַם הַחֲלוּם הַשְּׁנִי שֶׁל יוֹסֵף מְרָמֹז בַּפֶּתֶק, "וְהִנֵּה הַשְּׁמֶשׁ
 וְהַיָּרֵחַ" וְכו' - עֵיין לְעֵיל סַעִיף י' ד"ה 'לָהּ סוּד').

לב

'תמים' עם הכולל גימטריא 'נ נח נחמ נחמן מאומן'
(491).

'תמים תהיה עם י' אלקיך' ראשי תבות עם הארבע
מלים גימטריא 'נ נח נחמ נחמן מאמן' (485).

רמז, ב'ספורי מעשיות' שהתם קבל המכתב מהמלך,
אבל החכם חקר ולא האמין.

לג

עין במכתב של רבי ישראל קרדונר על התורה (ל"מ
(ו), 'דרכיך', מרמז על שתי בקיאות - בקי ברצוא בקי
בשוב, וגם בפתק רואים רמז על שתי בקיאות: 'מאד
היה קשה לי וכו' לרדת אליך', המלים בירידה, שאפלו
לרבנו קשה לרדת מגדל הנפילה. בקי בשוב - אפלו
בשאל תחתיות למצא ד'. ואחר כך מעלה אותו
'תלמידי היקר' וכו', בקי ברצוא. 'אגלה לך סוד' מרמז
על סוד כונות אלול (עיין ל"מ ו'), בקי [ברצוא], בקי
בשוב, ומוכן שזה גם בחינת סוד העבור (עיין ל"מ, ס"א)
להשוות החמה עם הלבנה (עיין ל"ה ברכת הפירות, ה' ט"ז).

ועין גם ב'לקוטי תפלות' ל"ו חלק ב', 'ואם בעונותי הרבים קלקלתי כלם, אני יודע ומאמין שיש לך עוד רחמים רבים והצללות וישועות ועצות נפלאות אשר גלית להם לבד, אשר לא גלו אותם עדין בעולם, אשר על-ידם יש לי תקוה עדין'. כי הפתק מרמז שאפלו מי שנפל לנפילה שלא מועיל לו כביכול אפלו ספרי רבנו, רבנו מגלה התגלות חדש שעל ידה יהיה לו ישועה.

ותראה נפלאות תורתנו הקדושה, שר"ת של המימרא הזאת: רחמים רבים והצללות וישועות ועצות נפלאות, עולה מס' תפ"ה, שהוא בגימטריא 'נ נח נחמ נחמן מאמן'.

לד

'קשה לי, עין ב'לקוטי תפלות' צ"א, ש'לי' מרמז על חכמה עלאה וחכמה תתאה, הרב והתלמיד לקשר כל חכמות לד' ולתורה, וזה היה ביותר ענין רבי ישראל שהיה עוסק עם אפיקורסים גדולים להכניס בהם הרהורי תשובה ועלה בידו. גם לפי (ל"מ, ס"ד) שהשיר של הצדיק יכול להעלות הנשמות שנפלו באפיקורסות הגדולה ביותר.

לה

וְעֵלֶיךָ אִמְרָתִי: עֵין בִּימֵי מוֹהַר־נֹת (א, נ"ה), "זֶה הָיָה סוֹף אִמְרַת תּוֹרָה בְּחַיֵּיו" (ל"ת ח). רָמְזוּ שְׂאֵחֵר הַסֵּתְלָקוֹתוֹ יַגִּיד עוֹד.

לו

'נ נח נחמ נחמן מאמן' בגי' 'תפ"ה', גי' 'תהלים'. וְזֶה בְּחִינַת "וַתִּקַּח מֵרִים הַנְּבִיאָה אֶת 'הַתַּף' בְּחִינַת תַּפ"ה [...] בְּעֵינַי הַשִּׁירָה שֶׁל הַנָּשִׁים, הַמְרַמְזוּ עַל הַשִּׁיר, כִּי זֶה הַפֶּךְ הַקְּלָפָה גַם כֵּן גִּימְטְרִיא תַּפ"ה עִם הָאוֹתִיּוֹת (גִּימְטְרִיא לִילִי) [שְׂאֵשָׁה יֵרָאֵת ד'] צְרִיכָה לְהַכְנִיעַ הַקְּלָפָה שֶׁל הַלְמוּד הַתְּלֻמוּד לֹא בְּקִדְשָׁה גִימְטְרִיא תַּפ"ה, עַל יְדֵי אִמְרַת תְּהִלִּים וְכוּ' ... וְעֵין בְּלִקוּטֵי מוֹהַר־נֹת (רי"ד), שֶׁתְּלֻמוּד גִּימְטְרִיא לִילִית, וַיֵּשׁ לוֹ כַּח לְהַכְנִיעַ אוֹתָהּ אוֹ לְהַפְּךָ חֵס וְשְׁלוֹם.

וְרַבֵּי יִשְׂרָאֵל אָמַר, שְׁכָל הַקָּשֶׁר שְׁלוֹ עִם רַבֵּי יִשְׂרָאֵל קָרְדוֹנֵר הָיָה בְּשִׁבִיל לְהוֹצִיא אוֹתוֹ מֵהַתְּאֻוָּה הַזֹּאת, וְזֶה 'נ נח נחמ נחמן מאמן' בְּגִימְטְרִיא תַּפ"ה, תְּהִלִּים, 'תַּף' בְּיָדָה דּוֹקָא, עֲשֶׂרָה מֵינֵי נְגִינָה עַל יְדֵי הַיָּד לְהַכְנִיעַ

הדרך של הלומדים לא לשמה על ידי רבוי תפלה ותהלים וכו', כי יותר טוב מלמוד גמרא לא לשמה, ובזכות הדרך האמתי יזכה ללמוד גמרא לשמה (שהוא קדש קדשים) כמו שהוא זכה ללמד הש"ס בעל פה...

אחר כך ראיתי שבבאור הלקוטים מביא חדוש כעין זה על ענין התף (ל"מ כז), ועין בלקוטי מוהר"ן י"ב, שלמוד גמרא לא לשמה גורם גלות השכינה, אשה יראת ד'. ועין ב'לקוטי הלכות' על זה (ראשית הגז ה', י"ב וכו') גדל הפגם של הלומדים גמרא לא לשמה מה שגורמים בעולם על ידי הבל פה מגשם שלהם כסופים רעים, פגם הברית וכו', ולא בחנם ההקדמה של 'לקוטי מוהר"ן' שהרשב"י הבטיח שעל ידו, ענין תקון הברית, לא תשתכח התורה והגמרא מישראל, ועכשו יש וכו' ... שעל ידי הצדיק, שמירת הברית, נזכה ללמוד לשמה ולקיים התורה.

תם ונשלם שבח לא-ל בורא עולם

'לקוטי תפלות' ח"ב תפלה נ"ו

מלא רחמים, למדנו איך לזעק ולכפות ולקונן ולספד על
הסתלקות הצדיקים האמתיים, באפן שנוזפה לעורר
רחמיה על עניים כמונו היום, שתורנו ותלמדנו איך
לבקש ולחפש ולמצא את הצדיקים האמתיים שבדור
הזה, שיש להם כח להנהיג אותנו בדרך האמת, ולקרבונו
לתורתך ולהשיבנו אליך באמת. ונוזפה להתקרב אליהם
באמת ובשלמות להאמין בדבריהם [הנאמנים] הנעימים
באמונה שלמה באמת, שכל דבריהם ושיחותיהם
צריכים למוד, כי גם בשיחתם שיחת חלין נעלם בהם
תורה נפלאה וסודות עלאין ורזין הרבה. ואטה אזני
ואקשר דעתי היטב לשיחתם הקדושה, עד שאזכה
שיקשרו אותי על-ידי שיחתם אליך באמת.

רחם עלינו למען שמך, חוסה עלינו כרב רחמיה,
והדריכנו באמתך ולמדנו איך לבקש ולחפש את

הצדיקים האמתיים שבדור הזה, ואיך להתפלל ולהתחנן
 לפניך על-זה באמת באפן שנזכרה למצאם ולהתקרב
 אליהם באמת, והם ירחמו עלינו ברחמיהם הגדולים
 ויקרבו אותנו בלנו, כל אחד ואחד ממקומו באשר הוא
 שם, אליך לתורתך ולעבודתך באמת, עד אשר יוציאו
 אותנו לגמרי מכל המקומות הרעים שנפלנו לשם, כל
 אחד ואחד לפי מקומו שירד לשם ונתרחק ממך כמו
 שנתרחק. מכלם יוציאו אותנו ויקרבונו אליך וישיבו
 אותנו בתשובה שלמה באמת ובלב שלם, באפן
 שתתקשר ותתחבר חכמה תתאה בחכמה עלאה, ויהיו
 נעשים יחודים גדולים ונוראים על ידינו תמיד.

חומל דלים חמל עלינו ברחמיך וקרבונו מהרה לצדיקים
 אמתיים שבדור הזה אשר כל תקותנו בעולם הזה
 ובעולם הבא על-ידם, כי הם חיינו וארץ ימינו לעולם
 ועד. רחם עלינו למען שמך ומלא משאלותינו לטובה
 ברחמים, חננו ועננו ושמע תפלתנו, כי אתה שומע
 תפלת כל פה, ברוך אתה שומע תפלה:

תפילת הדרך

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו, שתוליכנו
 לשלום ותצעידנו לשלום ותדריכנו לשלום, ותסמכנו
 לשלום, ותגיענו למחוז חפצנו לחיים לשמחה ולשלום,
 (אם דעתו לחזור מיד אומר: ותחזירנו לשלום) ותצילנו מכל
 אויב ואורב ולסטים וחיות רעות בדרך, ומכל מיני
 פרעניות המתרגשות ובאות לעולם ותשלח ברכה
 והצלחה בכל מעשה ידינו, ותתננו לחן ולחסד ולרחמים
 בעיניך ובעיני כל ראינו, ותגמלנו חסדים טובים ותשמע
 קול תחנונינו, כי אל שמע תפלה ותחנון אתה: ברוך
 אתה יהוה, שומע תפלה:

ג"פ לישועתך קויתי יהוה, קויתי יהוה לישועתך, יהוה
 לישועתך קויתי: